

Slovo

ČASOPIS
GRÉCKOKATOLÍCKEJ CIRKVI

ČÍSLO 7 • ROČNÍK LVIII • 1. JÚL 2026

VLADYKA JONÁŠ

1. júl (streda) – svätá liturgia, Skalnaté pleso (08.00)

3. – 4. júl (piatok – sobota) – zasadnutie Konferencie biskupov Slovenska spojené s účasťou na celonárodnej púti, Nitra

5. júl (nedeľa) – svätá liturgia na Mariánskej hore, Levoča (07.00)

6. – 8. júl (pondelok – streda) – účasť na Synode biskupov Ukrajinskej gréckokatolíckej cirkvi na tému: Dušpastierstvo povolání do kňazstva a mníšskeho života

9. júl (štvrtok) – stretnutie s mladými, Juskova Voľa

11. júl (sobota) – svätá liturgia a odhalenie pamätnej tabule kňazovi Jánovi Kellnerovi, mučeníkovi pre jednotu Cirkvi, Levoča (17.00)

12. júl (nedeľa) – odpustová slávnosť pri príležitosti sviatku svätých apoštolom rovných Cyrila a Metoda spojená s posviackou obnoveného chrámu, Soľ (10.00)

17. júl (piatok) – svätá liturgia v Katedrálnom chráme sv. Jána Krstiteľa pri príležitosti sviatku bl. biskupa Pavla Petra Gojdiča, Prešov (08.30); svätá liturgia pri príležitosti chrámového sviatku bl. biskupa Pavla Petra Gojdiča, Prešov-Sídlisko 3 (17.30)

VLADYKA CYRIL

3. júl (piatok) – KBS, Nitra

4. júl (sobota) – Fatimská sobota, Klokočov (14.45)

5. júl (nedeľa) – eparchiálna odpustová slávnosť spojená s diakonskou vysviackou, Sečovce

12. júl (nedeľa) – eparchiálna odpustová slávnosť, Veľké Kapušany

18. júl (sobota) – Gospel festival, Hatalov (13.00)

31. júl (piatok) – P26 – Národné stretnutie mládeže, Poprad

VLADYKA MILAN

Facebook

Instagram

Webstránka

NEVIEM, ČI LETISKÁ MAJÚ SVOJHO PATRÓNA. POKOJNE BY NÍM MOHOL BYŤ PROROK ELIÁŠ, KTORÝ NA OHNIVOM VOZE ODIŠIEL DO NEBA. DNES SA VIEME PRESÚVAŤ RÝCHLO. AUTAMI, VLAKMI, LIETADLAMI, DNES UŽ AJ HYPERLOOPMI. ČAS DOVOLENIEK JE PLNÝ PRESUNOV, ČAKANIA NA LETISKÁCH A STANICIACH, CESTOVANIA I ODPOČINKU. PLNÝ ČASU, KEĎ NEPRACUJEME. KEĎ SA SVET SPOMALÍ. NAŠA REDAKCIA NESPOMAĽUJE A AJ V LETE VÁM PRINÁŠA SLOVÁ POVZBUDENIA, POTEŠENIA A BUDOVANIA. VERÍME, ŽE SÚČASŤOU VAŠICH DOVOLENIEK BUDE AJ SLOVO – NÁŠ ČASOPIS, ALE AJ JEŽIŠ – SLOVO, KTORÉ PREBÝVA S NAMI.

„KTO CHCE VYLIEZŤ NA VYSOKÚ HORU, NEROBÍ TO PO SKOKOCH, ALE KROK ZA KROKOM A POMALY.“
SVÄTÝ GREGOR VEĽKÝ

VALÉRIA JURÍČKOVÁ

KRÁĽOVI PRIATELIA

Prišiel na pracovný pohovor a celý čas pozeral do zápisníka, kam si starostlivo zapisoval moje odpovede na jeho otázky k ponúkanej pracovnej pozícii. Nijaký očný kontakt. Nijaká emócia. V niečom ma však fascinoval a prácu dostal.

„Valika, už som si zvykol, že prijímate samých čudných ľudí, ale ste si istá, že toto už nie je príliš?“ reagoval šéf. Na prvý pohľad sa na učiteľa nehodil. Čoskoro však navštívil každého svojho žiaka doma v rómskej osade, aby spoznal podmienky, v ktorých vyrastá. Dobrovoľne, cez víkend. Každému žiakovi dal darček, po ktorom túžil, a nakreslil mu obrázok. Svojich žiakov poznal a záležalo mu na nich. Dnes žije v zahraničí, vydal niekoľko hudobných albumov, za ktoré získal ocenenia, a realizoval niekoľko výtvarných výstav.

Áno, milujem čudných ľudí. Všetkých tých Zachejov, Márie Magdalény, Qasimodov, ľudí z osád a útulkov, z trhovísk, krčiem, bláznov s bláznivými snami. Ľudí, ktorí nezapadajú. Česi majú pekný výraz „otloukánec“. Človek, ktorý je otlčený súdmi, zazeraním okolia, odmietnutím, pohrdaním a nálepkami „nie si náš“, „žiješ čudne“. Radi sa hrdíme, ak takých ľudí privedieme k pokániu, ale potom by sme ich najradšej ukryli ako Popolušku pod koryto a veľmi neukazovali v našom peknom usporiadanom svete.

Keď však kráľ Dávid utekal pred Saulom, ukryl sa v jaskyni Odolam a Písmo hovorí, že sa k nemu „zhromaždili všetci utláčaní, všetci, čo mali veriteľa, aj všetci zatrpknutí a on sa im stal veliteľom. Bolo s ním asi štyristo mužov“ (1 Sam 22, 2). Ľudia, ktorých spoločnosť považovala za problém. Práve z nich sa stali Dávidovi najvernejší bojovníci. Jeho kráľovský víťazný tím. Keď si Ježiš vyberal učeníkov a priateľov, siahol presne k tejto kategórii. S takými mu bolo dobre.

Prečo mám rada „otloukánkov“? Lebo ja sama som v takejto pozícii neraz tiež. A vlastne každý z nás. Keď sme pre niekoho príliš alebo primálo, keď si žijeme po svojom. Bez

predstierania. Keď zlyhávame a hrešíme, lebo nevieme alebo nemáme sily konať inak. Keď potrebujeme čas, aby sme sa pozbierali a začali po pokání nanovo. Keď chceme byť jednoducho šťastní v tom svojom súkromnom svete. Ale keď sa nám poskytne sloboda, prijatie, úcta a normalnosť, my potom ponúkame vernosť a nasadenie bez miery. Tímy „otloukánkov“, ktoré zažijú úctu a prijatie, sú víťazné tímy. Otloukánkovia, ktorí zažijú čistú lásku, menia životy. A nielen vlastné.

V júli máme sviatok Márie Magdalény, ktorú si Cirkev pripomína ako myronosičku, váži si ju pre jej vernosť v nasledovaní Krista a pripomína si, že práve jej Kristus zveril misiu ohlásiť ako prvej svoje vzkriesenie. Neskryl ju pod koryto, nepovedal jej, že nie je vhodné, aby ho nasledovala spolu s jeho učeníkmi.

Kedysi som čítala o bratovi Yunovi, ktorý ušiel z Číny do Nemecka (kniha *Nebeský muž*) a pri pohľade na slobodu, ktorú tam kresťania majú, sa ich pýtal, ako sa vyrovnávajú s vetou z Písma, že „všetci, ktorí chcú žiť nábožne v Kristovi, budú prenasledovaní“ (2 Tim 3, 12). Prítomní ostali ticho a ani ja neviem, ako sa s touto vetou vyrovnáť. Ale v podobnom duchu sa niekedy zamýšľam, že lakmusovým papierikom mojej viery je práve to, ako sa v mojej prítomnosti cítia tie naše Márie Magdalény, Zachejovia a iní „otloukánkovia“. Usmievajú sa? Rozprávajú bez toho, aby si brali servítku na ústa? Cítia sa dobre? Prijatí a lúbení? Sú otvorení a úprimní pri vyznaniach o svojich zlyhaniach a hriechoch? Prídu s problémom ku mne a povedia o ňom bez okolkov? Dávida či Ježiša takí ľudia vyhľadávali a bolo im s nimi dobre. Ako im je so mnou? Ako im je s vami? Je naše srdce také ako srdce kráľa Dávida či Ježiša? Ako sa správame k priateľom Kráľa?

SVÄTÝ OTEC LEV XIV.

SVÄTÝ DUCH JE ŽIVOU KRISTOVOU LÁSKOU

Na sviatok Zoslania Svätého Ducha Svätý Otec Lev XIV. vo svojej homílii priblížil pôsobenie Svätého Ducha.

Ked' učeníci uvideli Pána, aj oni znovu ožili: boli uzavretí vo večeradle plní strachu, no Ježiš vstupuje napriek zatvoreným dverám a naplňa ich radosťou. Zmŕtvychvstalý je plný života: po tom, čo ukázal život tela ako pravý človek, dáva aj život Boží ako Syn milovaný Otcom, ktorý sa pre nás stal bratom a Vykupiteľom. Práve vo večeradle, kde ustanovil novú a večnú zmluvu, Ježiš vylieva Ducha: miesto večere a zrady sa premieňa a z hrobu apoštolov sa stáva pre celú Cirkev lono zmŕtvychvstania. Preto sú Turíce veľkonočným sviatkom a sviatkom Kristovho tela, ktorým sme z milosti my sami.

Duch Zmŕtvychvstalého je Duchom pokoja. Kristus totiž svojou Veľkou nocou prináša pokoj medzi Bohom a ľudstvom a Duch Svätý ho vlieva do srdc a šíri vo svete. Tento pokoj pochádza z odpustenia a vedie k odpusteniu: začína sa odpustením, ktoré daruje sám Ježiš, ten, ktorého sme zradili, odsúdili a ukrižovali. Prekvapujúc nás svojou láskou práve on, Zmŕtvychvstalý, hovorí: „Komu odpustíte hriechy, budú mu odpustené.“ (Jn 20, 23) Týmto slovami nám Ježiš zveruje Božie dielo, pretože iba Boh môže odpúšťať hriechy. Táto moc je darovaná ako znak univerzálneho zmierenia: Pán vylieva Ducha pokoja od jedného konca dejín po druhý, pretože ten, ktorý vykúpil všetkých zo smrti, nikoho nevyklučuje.

Duch Svätý je totiž Pán a darca života už od počiatku stvorenia, keď sa vznášal nad vodami (porov. Gn 1, 2), a teraz pri vykúpení premieňa dejiny sveta. Turíce sa naozaj naplňajú ako sviatok novej zmluvy, teda zmluvy medzi Bohom a všetkými národmi zeme. Svätý Boží zákon je vpísaný do srdc, vyrytý Duchom znakmi

lásky do Kristovho tela a do jeho tela, ktorým je Cirkev. Tento zákon je kódexom pokoja, je dvojitém prikázaním lásky, ktoré nám Duch pripomína pri každom údere srdca. Preto môžeme zo svojho srdca volať: „*Veni Sancte Spiritus*“, pretože nám už bol darovaný. Môžeme po ňom túžiť, pretože nám už bol prisľúbený. Môžeme ho prijať, pretože on sám je sladkým hosťom duše.

Duch Zmŕtvychvstalého je Duchom misie: „Ako mňa poslal Otec,“ hovorí Pán, „aj ja posielam vás.“ (Jn 20, 21) Tak sme vtiahnutí do Ježišovho poslania: do poslania toho, ktorý vychádza od Boha a vracia sa k Bohu mocou Ducha, ktorý vychádza z Otca i Syna a spolu s nimi je zvelebovaný a oslavovaný ako jediný Boh. Duch Svätý je živou Kristovou láskou, ktorá nás preniká, podnecuje a podopiera v misii. Keď apoštolom dáva moc hovoriť rozličnými jazykmi (porov. Sk 2, 4), ten istý Duch učí ľudstvo slovo spásy. Teraz, keď apoštoli prijali dych Zmŕtvychvstalého, toto ohlasovanie vychádza z ich úst, má hlas Petra a tých, čo sú s ním. Práve na Turíce začínajú apoštoli hlásať Ježiša ukrižovaného a zmŕtvychvstalého. „Veľké Božie skutky“ sa všetky zhrnújú do vykúpenia, ktoré sa začína vierou. Prvým dielom Ducha Svätého v nás je totiž viera, ktorou vyznávame: „Ježiš je Pán!“ (1Kor 12, 3) Táto viera žije a prejavuje sa v každom dobrom skutku, v každom čine milosrdenstva a čnosti. Božím dielom sme teda my, ktorí dnes prichádzame zo všetkých častí sveta, pozvaní k Pánovmu stolu, zhromaždení pri počúvaní jeho slova a vyslaní vydávať o ňom svedectvo všade. Silou Ducha sa naše ohlasovanie stáva plným radosti a nádeje, pretože práve my sme novostou sveta, svetlom a soľou zeme. (úryvok homílie z 24. mája 2026)

Pápež Lev IX. povzbudil k otvoreniu srdc pôsobeniu Svätého Ducha: Duch Svätý otvára dvere našich srdc, pomáha nám prekonávať odpor, egoizmus, nedôveru a predsudky a robí nás schopnými žiť ako Božie deti a navzájom ako bratia a sestry. Tam, kde je Duch Pána, rodí sa bratstvo medzi ľuďmi, skupinami a národmi zeme a všetci hovoria jediným jazykom lásky, ktorý spája a uvádza do harmónie rozdielnosti. Bratia a sestry, aj v našich dňoch, osobitne v tento deň Turíc, musíme vzývať Ducha Svätého, aby otvoril všetky dvere, ktoré ešte zostávajú zatvorené. Potrebujeme znovuobjaviť Boha ako Otca, ktorý nás miluje, budovať Cirkev, v ktorej sa každý cíti doma, a napomáhať rast bratského sveta, v ktorom vládne pokoj medzi všetkými národmi. (Marek Baran)

Keď si predstavíme (arci)biskupský úrad, poväčšine máme pred očami vysoké stropy, hrubé múry, diskrétno ticho a stáročné tradície, no za týmito múrmí pulzuje aj celkom moderný život. A ten by dnes už nemohol fungovať bez stabilného internetu či zabezpečených serverov. Na to, ako sa spravuje kybernetický priestor tam, kde sa duchovno spája s modernosťou, sme sa opýtali otca Michala Leščišina, IT pracovníka prešovského Arcibiskupského úradu, a pána Jozefa Kmeca, ktorý poskytuje IT podporu Košickej eparchii.

Ako vyzerá váš pracovný deň? Je skôr plánovaný alebo častejšie riešite nečakané situácie?

M. L.: Moja služba je skutočne rôznorodá a každý deň prináša nové výzvy, čo ma veľmi baví. Hlavným IT pracovníkom u nás je otec Pavlišinovič, ktorému pomáhám napríklad so spracovaním webovej stránky a facebooku, s tvorbou mediálneho obsahu, so servisom počítačov a pod. Niektoré úlohy sú plánované, ale väčšinou riešim veci, ktoré vystali, čo nie je vždy jednoduché, lebo zároveň vykonávam úlohu vicekancelára a pracujem na sekretariáte arcibiskupa.

J. K.: Môj deň je kombináciou plánu a improvizácie. Začína sa vybavovaním mailov, aktualizáciou webových stránok, kontrolou bezpečnosti a spoľahlivosti internetu. Hneď potom sa realita prispôbuje potrebám úradu. Najčastejšie riešim klasiku: „Nejde internet, netlačí tlačiareň“ a zablokované účty po zlom zadaní či zabudnutí hesla. Človek musí bleskovo prepnúť z nastavenia siete na vysvetľovanie, kam zmizol vymazaný priečinok z plochy.

Kto je pre bezpečnosť siete väčšou hrozbou – hacker zvonka alebo zamestnanec, ktorý klikne na podvodný mail?

M. L.: Naše servery sú veľmi dobre zabezpečené. Útoky prichádzajú skôr zo strany podvodných mailov, ktoré sa snažia vytiahnuť od používateľov osobné informácie alebo ich oklamať, aby klikli na podvodný link. Naši zamestnanci sú na tému bezpečnosti v online priestore školení a k zlyhaniu nedochádza skoro vôbec. Stále upozorňujeme na to, že je dôležité byť opatrný a keď sa niečo stane, zachovať rozvahu a poprosiť o pomoc odborníka.

J. K.: Cirkevné inštitúcie čelia automatizovaným útokom zvonka nepretržite. Pre útočníkov sme cieľ ako každý iný. Najväčšou hrozbou však zostáva ľudský faktor. Pre hackera je jednoduchšie oklamať človeka než *firewall*. Stačí jeden klik na phishingový e-mail (napr. falošná faktúra) a problém je na svete. Moja rada znie: nikdy neklikáť na podozrivé odkazy a overovať odosielateľa, najmä ak žiada zmenu hesla či urgentnú akciu.

Spomeniete si, aký najbizarnejší technický problém ste na úrade riešili?

M. L.: Odkedy vykonávam túto úlohu, oveľa úpenlivejšie sa modlím počas búrok. Už sa nám totiž niekoľkokrát stalo, že blesk zasiahol bleskozvod a spôsobilo to nemalé technické problémy alebo zničilo niektoré zariadenia.

J. K.: Živé kybernetické útoky sú jedna vec, ale skutočným „hackerom“ býva ťažká technika. Počas rekonštrukcie pavlače robotníci pri práci s otvoreným ohňom nešťastne trafili miesto, kadiaľ viedla kabeláž, a kompletne prepálili chráničku s hlavným optickým vláknom. V tom momente zostala celá eparchia bez internetu. Bolo potom naozaj vtipné volať vlastníkovi siete a vysvetľovať, prečo potrebujeme okamžitú opravu optiky.

Bratislavská eparchia IT technika nemá, jej webové stránky spravuje otec Peter Sahajda, správca farnosti vo Zvolene.

Ako ste sa k tejto úlohe dostali?

P. S.: Vyštudoval som elektroniku na FEI STU v Bratislave a pracoval ako programátor. Neskôr počas seminára som vytvoril asi dve webstránky a spravoval seminárnu stránku www.gojdic.sk. Takže keď som nastúpil po kňazskej vysviacke do Zvolena, pokračovalo to webstránkami ďalej a prišla aj správa webu našej eparchie www.grkatba.sk spolu s hovorcom eparchie Stanislavom Gáborom.

Komu, kedy a ako ste vytvorili webové stránky a ako ich spravujete?

P. S.: Počas seminára som prvú väčšiu stránku www.vieralogicky.sk vytváral doc. Štefanovi Paločkovi, ktorý nám prednášal dogmatickú teológiu a veľmi sa mi páčil obsah aj štýl jeho prednášok. V seminári sme so spolubratom rozšírili seminárnu knižnicu o systém online. Po príchode do Zvolena som vytvoril stránku www.jankrupa, ako i nové stránky pre farnosť Šumiac, Telgárt, Brezno, Banská Bystrica, Zvolen, Trenčín, Žilina. Aspoň očkom sledujem i stránky farností Prievidza a Nitra. Sú založené hlavne na kontakt a liturgický program, prípadne fotografie a správy z akcií. Občas treba zapnúť aktualizácie, prepínať systémy na vyššie verzie a udržiavať ich. Niekedy mi spolubratia posielajú programy, tak aj tie pridávam na stránky. Zo štatistik návštevnosti vidno, že viac ako 50 % návštevníkov webových stránok je z mobilných zariadení. Uvidíme, čo prinesie AI a ako bude vyzeráť prehliadanie internetu o desať rokov. 😊 ∞

VLADYKA JONÁŠ

Drahí čitatelia Slova, tento mesiac, 17. júla, si opäť budeme pripomínať nášho hieromučeníka, blahoslaveného vladyku Pavla Gojdiča. V tento deň si pripomíname jeho narodenie, ale aj smrť, jednoducho jeho život, jeho životnú cestu medzi nami, jeho osobu so všetkým, čo k nej patrilo, so všetkým krásnym, dobrým, ale aj to, s čím sa on ako človek a neskôr ako kňaz a biskup musel pasovať. Bol jedným z miliónov ľudí na tejto zemi, ktorý mal a niesol svoje utrpenia, tie viditeľné, ale aj tie neviditeľné a skryté ľudskému oku, o ktorých asi ani nemôžeme mať reálnu predstavu.

V súvislosti s utrpením vladyku Pavla sú známe prorocké slová pápeža Pia XI. adresované nášmu bl. Pavlovi Gojdičovi pri súkromnej audiencii 29. marca 1927, keď mu pápež odovzdal biskupský kríž hovoriac: „Dávam ti kríž, symbol všetkých ľudských krížov, ktoré na teba zošle náš dobrotný Pán.“

Neraz som sa pýtal sám seba, prečo je bl. Pavol blízky mnohým z nás. Práve tieto slová pápeža Pia XI. mi na túto otázku

VLADYKA CYRIL

Júlový sviatok sv. Cyrila a Metoda je každoročnou príležitosťou na spomienku i inšpiráciu. Napriek jeho súčasnému národno-štátnemu rozmeru, napriek tomu, že mnohí ho vnímajú ako príležitosť na národno-politickú (seba) prezentáciu, iní zasa takmer pohrdlivo voči všetkému národnému len ako deň pracovného pokoja navyše, my ho chceme prežívať predovšetkým ako duchovnú udalosť.

Možno preto, lebo vnímame odkaz sv. Cyrila a Metoda ako jeden zo základných identifikačných prvkov našej cirkvi, ktorá sa cíti najužším spôsobom prepojená so základnými prvkami cyrilo-metodskej misie, ktorými sú liturgia v reči ľudu, východná duchovnosť a jednota s Rímom.

Súčasne si však musíme klásť tú istú otázku. Vnímame tento sviatok ako naozaj náboženskú udalosť? Je naša úcta skutočne náboženským kultom a spomienkou na svätých, ku ktorým cítime osobitnú blízkosť? V čom sa to prejavuje? Modlíme sa k nim aj mimo sviatočných dní? Možno jedným z kritérií obľúbenosti nejakého svätého je aj frekvencia výskytu jeho mena ako mena, ktoré rodičia dávajú svojim deťom. Koľko je v Taliansku Františkov, koľko je v Libanone Charbelov, koľko je v Írsku Patrikov? Kto by to spočítal! A koľko je na Slovensku nositeľov mena Cyril alebo Metod? Obávam sa, že to by sa dalo spočítať veľmi ľahko. Keby sme urobili v rámci našej cirkvi zraz všetkých nositeľov mena Cyril alebo Metod, možno by sme sa všetci zmestili do niekoľkých lavíc v niektorom z nedávno vysvätených chrámov, zasvätených týmto našim svätým.

Pri výskume histórie cyrilo-metodskej úcty v našej cirkvi musíme pokorne uznať, že sme sa k našim vierozvestcom dlho správali s istým nezáujmom a ľahostajnosťou, a možno až v druhej polovici 19. storočia a najmä v medzivojnovom období 20. storočia sme si začali uvedomovať ich význam aj pre našu cirkev. Odvtedy sme už pokročili. Zasväcujeme im chrámy, dokonca aj naša Košická eparchia ich má ako hlavných patrónov. Skutočným znakom úcty bude, ak sa k nim budeme spontánne viac modliť a ak sa meno týchto „otcov vo viere“ stane bežným a obľúbeným menom našich synov. ✚

ku dávajú určitú odpoveď. Moje veľmi jednoduché konštatovanie je: hoci bl. Pavol bol biskup, aj on, tak ako každý jeden človek na tejto zemi, niesol na svojich pleciach svoje vlastné utrpenie. Gniavilo ho a pritláčalo k zemi, skúšalo jeho dôveru, vieru a hlavne lásku k Bohu Stvoriteľovi, ale aj k ľuďom. Tieto uvedené slová pápeža len potvrdzujú a možno nahlas rozozvučujú pravdu a fakt, že kríž a utrpenie patria k životu každého človeka a nikoho neomínajú, ani biskupa, tak ako neomínajú bohatých ani chudobných, vládcov, ani tých, ktorých nikto nepozná a sú nepovšimnutiahodní, jednoducho, všetkých bez výnimky.

Bl. vladyka Pavol prijímajúc svoje utrpenie postavil sa do jedného radu so svojimi veriacimi, a hoci postavou a fyzicky útlý, prijal výzvu ako dobrý bojovník Krista. Prijal svoju bolesť a kríž s vierou a láskou a priniesol ich Bohu spaľujúc ich svojou vernosťou Bohu, Cirkvi a svojmu povolaniu, ďalej milosrdenstvom, modlitbou voči nepriateľom a tým, ktorí mu spôsobovali bolesť.

A ako je to vlastne s nami a s našimi utrpeniami, krížmi a bolesťami...? Odpoveď je na každom jednom z nás. ✚

VLADYKA MILAN

Letné mesiace sú časom oddychu. Navštevujeme miesta, na ktoré počas roka bežne nechodíme, lebo na to nemáme čas. Zoznamujeme sa s novými ľuďmi, s ktorými rozprávame a vytvárame nové vzťahy. V hlbších rozhovoroch s ľuďmi zvyčajne prichádza reč aj na otázky viery v Boha, keď sa im snažíme vysvetliť dôvody, prečo veríme. Často sa snažíme týmto ľuďom vysvetliť, že Ježiš Kristus nám prišiel ukázať, čo musíme robiť, ako súbor prikázaní a morálnych nariadení, aby sme dosiahli večný život. Dá sa povedať, že je to pravda, ale tento prístup predstavovania našej viery v živého Boha ľudí neoslovuje. Skúsme pri týchto stretnutiach skôr ľuďom vysvetliť, že Ježiš Kristus nám prišiel ukázať, ako sa máme tešiť zo života, ktorý žijeme. Povedať im, že zmyslom našej viery v Boha je žiť radostne svoju vieru v každodennom živote tak ako Kristus. Jediné, čo do konca svojho života nám Pán Ježiš ukazuje, je vzťah. K svojej matke Presvätej Bohorodičke, k učeníkom a k Bohu Otcovi. Žiť ako Kristus znamená žiť v plnosti vzťahy, ktoré máme, a to do konca. Preto aj my toto leto využime na to, aby sme sa tešili z prítomnosti tých, ktorých milujeme. Radosť znamená stretnutie s druhým človekom. Skúsenosť stretnutia aj počas týchto prázdnin bude napokon spočívať v tom, že toho druhého spoznám lepšie ako predtým. Ježišovo odporúčanie na dosiahnutie večného života, ktoré sme pozvaní uskutočňovať my sami, ale ponúknuť ho aj tým, ktorí ho hľadajú, je jednoduché: „Milujte sa navzájom, ako som ja miloval vás“. (Jn 15, 12) ✚

SLOVÁ PLNÉ LÁSKY

„No ja vám hovorím: Pred súd pôjde každý, kto sa na svojho brata hnevá. Kto svojmu bratovi povie: ‚Hlupák,‘ pôjde pred veľradu. A kto mu povie: ‚Ty bohapustý blázon,‘ pôjde do pekelného ohňa.“ (Mt 5, 22)

Nehanob blížneho — ani z očí do očí, ani poza jeho chrbát — a nenazývaj ho žiadnymi neslušnými, nevhodnými či urážlivými slovami.

Len zo svätej lásky – alebo ešte skôr z horlivosti za Božiu slávu – môžeš niektorých nazvať nerozumnými, tak ako svätý apoštol Pavol nazval Galaťanov nerozumnými, lebo sa nechali zviest škodlivým učením.

Pamätaj: ten, kto hanobí blížneho, a ešte si úplne neutišil svedomie, sám veľmi živo cíti vo svojom nepokoji, že si zasluhuje budúci Boží trest.

Jeden brat sa spýtal abba Jeraksa: „Povedz mi slovo, ako sa spasť.“ Starec mu odpovedal: „Sed' vo svojej kélii; ak si hladný, jedz, ak si smädný, pi; nikoho neohovárať a spasíš sa.“

Abbaa Hyperichios hovoril: „Lepšie je jesť mäso a piť víno, než ohováraním požírať telo svojho brata.“

Abba Metéthios hovoril: „Keď sme sa kedysi schádzali a hovorili o úžitku pre svoju dušu, posilňovali sme sa navzájom a ako usporiadané chóry sme vystupovali do neba. Keď sa teraz schádzame a ohovárame jeden druhého, zostupujeme do pekla.“

Abba Hyperichios hovoril: „Kto nevie udržať svoj jazyk v čase hnevu, ten neudrží ani svoje vášne.“

Jeden brat sa spýtal abba Izidora: „Prečo sa ťa démoni tak boja?“ „Preto,“ odpovedal starec, „lebo sa snažím nepustiť hnev až do svojho hrdla.“

Spýtali sa abba Izaiáša: „Čo je ohováranie?“ Odpovedal: „Neznalosť Božej slávy a nenávisť k blížnemu.“

Najprv sa zmier s bratom, ktorého si urazil, až potom pristúp k Bohu.

Či už osobne, alebo nepriamo, zmier sa s bratom, ktorého si zranil, a až potom prinášaj Bohu čokoľvek, čo je mu milé. Zmier sa čo najskôr, aby ťa smrť nezastihla nezmiereného.

Pamätaj, že inak v Bohu nenájdeš milosrdného Otca, ale len prísneho sudcu. A keď zomrieš — a smrť ťa môže zastihnúť nečakane —, tvojím údelom bude večná smrť. Sudca ťa odovzdá svojim anjelom, aby ťa uvrhli do duchovného väzenia, kde budeš zbavený svetla a blaženosti.

Abba Or hovoril: „Ak ohováraš svojho brata a trápi ťa svedomie, choď, pokloň sa mu a povedz: ‚Ohováral som ťa.‘ Uisti brata, že ho už viac nebudeš urážať. Ohováranie je smrť duše.“

Abba Vitimios sa spýtal abba Pimena: „Ak má voči mne niekto nenávisť a ja ho požiadam o odpustenie, ale on mi neodpustí, čo mám robiť?“ Starec odpovedal: „Vezmi so sebou dvoch bratov a pros ho o odpustenie. Ak ti ani vtedy neodpustí, vezmi iných piatich. Ak ani pri nich neodpustí, vezmi kňaza. A ak ti ani potom neodpustí, pokojne sa modli k Bohu, aby ho on sám poučil, a ty sa už netráp.“

Abba Agatón hovoril: „Nikdy som si nela-hol spať, keď som mal niečo proti druhému, a nakoľko som mohol, nedovolil som ani to, aby niekto iný išiel spať so srdcom, ktoré má niečo proti mne.“

Abba Izák hovoril: „Nikdy som si nepri-niesol do svojej kémie myšlienku proti bratovi, ktorý ma urazil, a takisto som sa snažil nenechať brata v jeho kélii s myšlienkou proti mne.“

(pripravil Richard Fučko; foto: Pexels.com) ☩

SKÚŠKA OHŇOM

Svätý Koprios bol kňaz a Boh mu daroval milosť konať zázraky. Žil v egyptskom kraji, uzdravoval chorých, vyhánal démonov. Mnohí prichádzali do jeho kémie, aby počuli jeho slová o Bohu a živote svätých.

Raz sa okolo neho zhromaždili bratia, ktorým rozprával o podivuhodných Božích skutkoch. Jeden z nich však jeho slovám neveril. Namiesto počúvania zadriemal. V spánku uvidel svätého Kopria stáť s knihou napísanou zlatými písmenami, z ktorej čítal bratom. Vedľa neho stál žiarivý starý muž s úctyhodnou tvárou a prísne povedal: „Prečo neveríš tomu, čo sa hovorí, a namiesto počúvania driemeš?“ Brat sa preľaknutý prebudil, vyrozprával ostatným svoje videnie a odvtedy počúval starcove slová s vierou a bážňou.

Inokedy prišli ku Kopriovi putujúci mnísi, aby ho počúvali. Kým starec hovoril, pri jeho dverách čakal roľník s nádobou plnou piesku. Bratia sa čudovali a spýtali sa starca, načo priniesol ten piesok. Starec im povedal: „Nemal by som hovoriť o Božích skutkoch, aby som sa nechválil. Ale keďže ste prišli zďaleka, poviem vám to na úžitok vašej viere.“ Neďaleko bola dedina s neúrodnou zemou. Z obilia, ktoré tam zasiali, sa sotva vrátilo toľko, koľko zasiali, lebo výhonky požírali červy. Obyvatelia boli modloslužobníci, no s Božou milosťou prijali vieru v Krista a dali sa pokrstiť. Potom prosili starca, aby sa modlil, aby Boh požehnal ich zem. Koprios im povedal, že im Boh pomôže, ak budú mať pevnú vieru. Oni vzali piesok z miesta, po ktorom chodieval starec, a prosili ho, aby ho požehnal, ako sa žehnajú semená. Starec povedal: „Nech sa vám stane podľa vašej viery.“ Keď sa vrátili domov, zmiešali piesok so zrnom a zasiali ho. V tom roku priniesla zem takú úrodu, akú nepoznali ani v najúrodnejších krajoch Egypta. Odvtedy prichádzali každý rok po požehnaný piesok a ich viera už nikdy neostala bez plodov.

Raz viedol prepodobný Koprios spor o vieru s manichejským heretikom. Keď videl, že ho slovami nepremôže, prikázal založiť veľký oheň a povedal: „Vojdime doň spolu. Ten, koho oheň nespáli, má pravú vieru.“ Heretik sa zdráhal a povedal: „Najprv vojdí ty.“ Koprios vstúpil do ohňa. Plamene sa pred ním rozostúpili a on stál na uhlíkoch ako na tráve, bez ujmy. Po dlhšom čase vyšiel z ohňa neporušený. Ľudia sa čudovali a oslavovali Krista. Heretik však do ohňa

vojsť nechcel. Ľudia ho doň hodili a on začal hneď horieť. Keď vyskočil popálený, ľudia ho chceli zahubiť. Ale prepodobný utíšil ich hnev a heretika prepustil živého.

Pri svojej kélii mal starec malú záhradu, z ktorej živil pútnikov. Raz v noci do nej vošiel istý pohan a ukradol veľa ovocia. Doma ho začal variť, ale hoci pod kotlom horel silný oheň a spálil veľa dreva, voda sa ani nezahriala. Zloděj pochopil svoj hriech aj moc Krista. Vzal všetko ukradnuté ovocie a priniesol ho k starcovým nohám. Vyznal sa zo svojej viny, prosil o odpustenie a dal sa pokrstiť. Pútnici, ktorí tam boli, sa radovali z jeho obrátenia, jedli z prinesených plodov a vzdávali Bohu vďaku. Takto prepodobný Koprios vykonal Kristovou milosťou mnoho zázrakov a po svätom živote zosnul v pokoji. (spracované z knihy: Dmytro Tuptalo – *Životopisy svätých*; foto: Pexels.com) ✕

MYRONOSIČKA A APOŠTOLOM ROVNÁ

22. júl je v našej Cirkvi dňom, keď slávime pamiatku svätej myronosičky a apoštolom rovnej Márie Magdalény. Meno Mária bolo v období prvého storočia po Kr. veľmi bežným ženským menom, čo viedlo autorov evanjelií k používaniu prímenia Magdaléna, aby ju odlišili od ďalších žien s menom Mária, ktoré sprevádzali Ježiša. Toto prímenie prezrádza, že pochádzala z Magdaly, rybárskeho mestečka na západnom brehu Genezaretského jazera.

Evanjelista Lukáš zaznamenáva, že Ježiš z nej vyhnal sedem démonov (Lk 8, 2). Samotné číslo sedem je v semitskom myslení symbolom plnosti, čo viedlo niektorých autorov k názoru, že tento počet poukazoval na fakt, že Mária bola pod plným vplyvom ich moci. Je zaujímavé, že evanjelisti zvykli detailne zobrazovať scény, v rámci ktorých Ježiš vyhnať zlých duchov. V prípade Márie Magdalény to tak však nie je, čo môže znamenať, že exorcizmus prebehol v súkromí alebo nebol vnímaný ako výrazne dramatický. Popri skutočnosti, že Mária Magdaléna bola oslobodená od zlých duchov, nám Lukáša prináša aj informáciu o tom, že patrila do skupiny žien, ktoré ekonomicky podporovali Ježišovu misiu (Lk 8, 2 – 3).

Gréckokatolícka cirkev oslavuje Máriu Magdalénu ako myronosičku a apoštolom rovnú, čo je najvýraznejšie

zaznamenané evanjelistom Jánom v Jn 20, 1 – 18. Ide o text zobrazujúci scény po vzkriesení, ktorý používa typické prvky evanjelistu Jána, ako je dramatizácia, symbol tmy či téma nepochopenia. Postava Márie Magdalény pomyšľne ohraničuje celú textovú jednotku, keďže otvára text v Jn 20, 1 a zároveň ho uzatvára v Jn 20, 18.

Text sa začína časovou špecifikáciou slovami: „Ráno prvého dňa v týždni, ešte za tmy...“ „Prvý deň v týždni“ je symbolicky významný. Odkazuje na nový začiatok, odrážajúci príbeh o stvorení z Knihy Genezis. Vzkriesenie v tomto smere otvára priestor pre nové stvorenie. Ján zasadzuje putovanie k hrobu „ešte za tmy“, čím sa odlišuje od zvyšných synoptikov. Marek zaznamenáva „skoro ráno, po východe slnka“, Matúš „na úsvite prvého dňa v týždni“ a Lukáš len stroho „zavčas ráno“. Tma je charakteris-

tickým prvkom u Jána. Kristus ako Logos je v úvode Jánovho evanjelia zobrazený ako pravé svetlo, ako protipól voči tme tohto sveta, ktorý ho neprijal (porov. Jn 1, 4 – 11). Tma v Jn 20 teda nie je len čisto časový údaj, ale odzrkadľuje aj vnútorný stav Márie Magdalény. Odkaz na „ešte za tmy“ odráža duchovný zmätok, smútok, strach a nedostatok pochopenia pre to, čo sa odohráva. Mária, ktorá putuje k hrobu za tmy, predstavuje ľudí, ktorí ostávajú v tme, dokiaľ nemajú skúsenosť so vzkrieseným Kristom.

Mária je ako prvá svedkom prázdneho hrobu. Ján ju zobrazuje ako vernú učeníčku. Jej postava tu spochybňuje vtedajšie kultúrne normy a pozdvihuje úlohu žien v rozprávaní evanjelia. Vynechaním ostatných žien, ktoré boli známe evanjeliovej tradícii, evanjelista Ján dosahuje väčšiu dramatickosť. Zvýraznenie jednej postavy je pre Jána typické. Týmto

spôsobom dosahuje efekt modelovej postavy. Čitateľ je pozvaný k *imitatio* – k napodobňovaniu konkrétnej postavy. Je totiž jednoduchšie stotožniť sa s jedinou postavou ako so skupinou viacerých či dokonca anonymných postáv.

Po zhliadnutí prázdneho hrobu Mária Magdaléna uteká konkrétne k Petrovi a druhému učeníkovi. Tu je viditeľný rozdiel oproti synoptikom, kde ženy utekajú k apoštolom, čím Ján, tak ako počas celého svojho evanjelia, zvýrazňuje Petrovu autoritu. Mária interpretuje neprítomnosť Ježišovho tela ako krádež slovami „odniesli Pána“, čím dáva najavo svoje počiatočné nepochopenie vzkriesenia.

Po scéne, v ktorej sú Peter a druhý učeník zobrazení v hrobe, sa v Jn 20,11 pozornosť obracia opäť na Máriu Magdalénu slovami: „Ale Mária stála vonku pri hrobe a plakala...“ Mária je zobrazená ako nehybná, stojaca v temnote smútku a nepochopenia, podobne ako predtým vo veršoch 1 – 2. Plač je prirodzenou reakciou na smrť blízkeho. Máriin smútok odráža ľudskú skúsenosť straty a zmätku tvárou v tvár smrti, čo je v ostrom kontraste s radosťou, ktorá bude nasledovať.

Pri nahliadnutí do hrobu Mária Magdaléna vstupuje do dialógu s anjelmi, ktorí sa jej pýtajú „Prečo plačeš?“, čím ju pozývajú prejsť od smútku k radosti zo vzkriesenia. Mária Magdaléna opakuje slová, ktoré povedala učeníkom – to podčiarkuje skutočnosť, že sama sa stále nachádza v rovnakej situácii ako predtým, keď je naplnená nepochopením, strachom, bolesťou a smútkom. Vykreslenie hĺbky nepochopenia Márie je podčiarknuté v okamihu, keď sa obráti a vidí osobu, v ktorej nie je schopná rozoznať Ježiša.

Ten ju oslovuje otázkou „Koho hľadáš?“ Ide o otázku, ktorá sa vinie celým evanjeliom – na začiatku učeníci hľadajú mesiáša, teraz na konci Mária Magdaléna hľadá Pána. Táto otázka vytvára rámec evanjelia a nanovo pripomína tému učeníctva, pričom zvýrazňuje, že učeníkmi sú tak muži, ako aj ženy. Je ironiou, že ten, ktorého telo hľadá, je požiadaný o riešenie záhady prázdneho hro-

bu. Ježišovo osobné oslovenie menom Mária prelamuje jej smútok a zmätok. Jej meno, ktoré vyslovil Ježiš, ukazuje na blízkosť a osobný vzťah, čím naplňa motív Dobrého pastiera (Ján 10, 3 – 4), kde pastier volá svoje ovceky menom a ony spoznávajú jeho hlas. „Ona sa obrátila a po hebrejsky mu povedala: „Rabuni“, čo znamená Učiteľ.“ Toto obrátenie nie je ani tak fyzickým obrátením, keďže predpokladáme, že v rámci dialógu bola obrátená k postave Krista, ale skôr vnútorné obrátenie a zameranie pozornosti. Mária čiastočne vyznala vieru. Pozná Ježiša ako učiteľa, ktorého poznala počas celej služby.

Následne „Mária Magdaléna išla a zvestovala učeníkom: Videla som Pána“. Mária tu vystupuje ako prvá svedkyňa. V spoločnosti, ktorá často odmieta svedectvo žien, jej úloha podčiarkuje radikálnu povahu evanjelia a Božie uprednostňovanie ľudí na okraji spoločnosti. Vyhlásenie „videla som Pána“ je ústredným prvkom kresťanského svedectva. Jej stretnutie prechádza zo smútku do radosti a označuje ju ako prvú, ktorá ohlasuje vzkriesenie. Jej cesta viery sa uzavrela. Z tmy nepochopenia a smútku (1 – 2, 11 – 15) prešla k rozpoznaniu vzkrieseného Krista, svojho učiteľa (16). (foto: Pexels.com)

Viete, že...

Medzi synoptické evanjeliá patrí Matúšovo, Markovo a Lukášovo evanjelium, a to preto, lebo majú podobný obsah a štruktúru. Tento názov sa odvodzuje z gréckeho slova *synopsis* – spoločný pohľad.

MIROSLAV DANCÁK

CHALCEDÓNSKY KONCIL (451)

Aké boli dôsledky Chalcedónskeho koncilu? Po koncile došlo k prvému veľkému rozkolu v Cirkvi, ktorý pretrval až do súčasnosti.

O d Katolíckej cirkvi sa odtrhol Egypt a spolu s ním aj Etiópia, ktorá bola závislá od Egypta, časť Sýrie a nakoniec aj Arménsko, ktoré vytvorili miestne monofyzitské cirkvi s vlastnou náboženskou a teologickou kultúrou. Treba dodať, že odtrhnutie týchto provincií od všeobecnej Cirkvi nebolo len náboženskou záležitosťou, ale aj protestom utláčaných národov, ktorým nenávidená cisárska centrálna moc vnucovala svoje náboženstvo. Nezabúdajme ani na narastajúce nedorozumenia medzi Východom a Západom. V tom čase už nikto v Ríme nebol schopný posúdiť dokumenty napísané v gréčtine pre neznalosť jazyka a pre nepochopenie problémov. Ak to platilo pre gréčtinu, čo potom povedať o ostatných východných jazykoch, napríklad o sýrčine alebo arménčine?

Začali sme negatívami. Tie sú ľudskou stránkou každého koncilu a zostávajú po každom z nich. Najdôležitejšie však je to, čo po koncile zostalo pozitívne. Zatiaľ čo na Efezskom koncile bola zdôraznená jednota Kristovej osoby, na Chalcedónskom koncile sa pozornosť upriamila na dve prirodzenosti a nakoniec bola stanovená formulácia, ktorá vysvetľuje, v čom spočíva súčasná jednota a zároveň dualita Krista. Táto dogmatická formulácia predstavuje východiskový bod a podstatu celého učenia Cirkvi o Kristovi, na ktorú sa budú odvolávať neskoršie koncily.

Nesmieme zabúdať, že celá táto diskusia bola pokusom preniknúť do tajomstiev Božieho života. Preto sa s ťažkosťami hľadali výrazy a robili sa ľudské chyby, ktoré však nevyplývali len z ľudskej zlomyseľnosti a závesti, ale často z ľudskej neschopnosti vyjadriť to, čo je nevysloviteľné.

Na dvoch po sebe idúcich konciloch je viditeľný nárast významu Svätej stolice. Vyvrcholením je tu Chalcedónsky koncil, na ktorom autorita pápežstva vďaka pôsobeniu veľkého pápeža Leva dosiahla svoj vrchol. Biskupi na Východe a cisári si vo svojom kresťanskom vedomí dokonale ujasnili, že Lev nie je len nástupcom Sixta III., ale v oveľa väčšej miere samotného Petra, a že je dedičom primátu, ktorý jasne chcel Ježiš. Ale už nasledujúci koncil – Druhý konštantínopolský priniesol najhlbšie poníženie pápeža, ktorého cisár Justinian brutálne týral. ☹

DVOJITÉ ZOSLANIE SVÄTÉHO DUCHA?

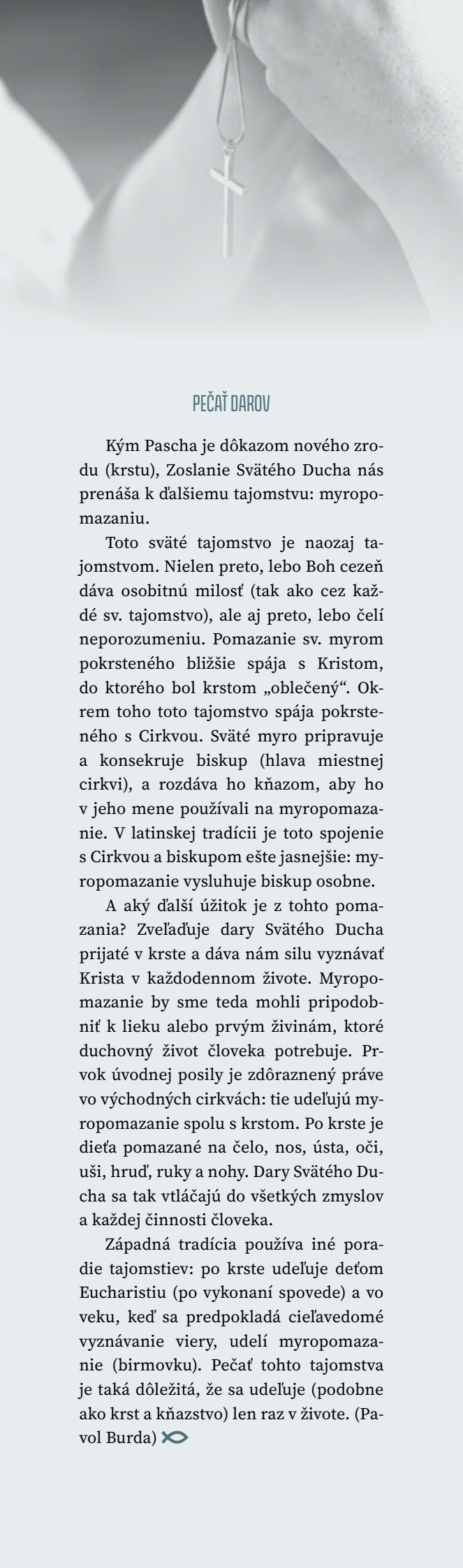
Zoslanie Svätého Ducha si spájame so sviatkom Päťdesiatnice, opísaným v 2. kapitole Skutkov apoštolov. Túto udalosť opisuje evanjelista Ján (20, 19 – 23). Ako zosúladiť tieto dve udalosti zoslania Svätého Ducha?

Dve scény zobrazujúce zoslanie Ducha Svätého vo štvrtom evanjeliu a v Skutkoch apoštolov sú nepochybne zhodné. V ich centre stojí Duch, znázornený prostredníctvom symbolu dychu – vetra. V Jánovom evanjeliu to bol Kristus, ktorý dýchol na svojich učeníkov, čím urobil čin inšpirovaný symbolickými skutkami prorokov a ktorý vysvetlil nasledujúcimi slovami: „Prijmite Ducha Svätého“ (Jn 20, 22). V Lukášovom evanjeliu sa spomína: „... hukot z neba, ako keď sa ženie prudký vietor (...). Všetkých naplnil Duch Svätý.“ (Sk 2, 2.4)

Vieme, že v hebrejčine a gréčtine môže to isté slovo *ruah/pneuma* znamenať aj vietor a dych, ako aj ľudského a Božieho ducha.

Zostáva tu však problém časového posunu: u Jána dochádza k zoslaniu Ducha: „Večer v ten istý prvý deň...“ (Jn 20, 19) Medzitým sa u Lukáša udalosti odohrávajú o päťdesiat dní neskôr. Mnohí znalci sa domnievajú, že v skutočnosti išlo o jednu historickú udalosť, ktorá však bola pri redigovaní evanjelistami umiestnená do dvoch rôznych teologických súvislostí.

Iní však tvrdia, že Duch bol vyliaty v mnohých obdobiach dejín Cirkvi, tak to bolo aj na počiatku kresťanstva. Pre oboch evanjelistov majú početné vylievania Ducha Svätého v každom prípade vždy úlohu pokračovať v Kristovom diele v Cirkvi a prostredníctvom Cirkvi. V diele vykúpenia, oslobodzovania od zla a všeobecnej misie. (Miroslav Dancák) ☹

PEČAŤ DAROV

Kým Pascha je dôkazom nového zrodu (krstu), Zoslanie Svätého Ducha nás prenáša k ďalšiemu tajomstvu: myropomazaniu.

Toto sväté tajomstvo je naozaj tajomstvom. Nielen preto, lebo Boh cezeň dáva osobitnú milosť (tak ako cez každé sv. tajomstvo), ale aj preto, lebo čelí neporozumeniu. Pomazanie sv. myrom pokrsteného bližšie spája s Kristom, do ktorého bol krstom „oblečený“. Okrem toho toto tajomstvo spája pokrsteného s Cirkvou. Sväté myro pripravuje a konsekruje biskup (hlava miestnej cirkvi), a rozdáva ho kňazom, aby ho v jeho mene používali na myropomazanie. V latinskej tradícii je toto spojenie s Cirkvou a biskupom ešte jasnejšie: myropomazanie vysluhuje biskup osobne.

A aký ďalší úžitok je z tohto pomazania? Zveľaďuje dary Svätého Ducha prijaté v krste a dáva nám silu vyznávať Krista v každodennom živote. Myropomazanie by sme teda mohli pripodobniť k lieku alebo prvým živinám, ktoré duchovný život človeka potrebuje. Prvok úvodnej posily je zdôraznený práve vo východných cirkvách: tie udeľujú myropomazanie spolu s krstom. Po krste je dieťa pomazané na čelo, nos, ústa, oči, uši, hrud', ruky a nohy. Dary Svätého Ducha sa tak vtláčajú do všetkých zmyslov a každej činnosti človeka.

Západná tradícia používa iné poradie tajomstiev: po krste udeľuje deťom Eucharistiu (po vykonaní spovede) a vo veku, keď sa predpokladá cieľavedomé vyznávanie viery, udelí myropomazanie (birmovku). Pečať tohto tajomstva je taká dôležitá, že sa udeľuje (podobne ako krst a kňazstvo) len raz v živote. (Pavol Burda) ✕

JÁN SABOL

STAROSTLIVOSŤ O CHORÝCH

Prístup k chorým a slabým je meradlom ľudskosti. Choroba sa nedotýka len tela, ale celého človeka. Je výzvou pre nádej, nezriedka aj skutočná kríza. Nikto by sa nemal cítiť osamelý. Stretávať sa s ľuďmi aj s ochorením patrí k základnému poslaniu Cirkvi.

Vzťah medzi chorými a Cirkvou má stáročnú tradíciu a vychádza z biblického posolstva lásky k blížnemu. Už v dobách pred Kristom v Grécku poznali zariadenia na zmiernenie choroby, no mali podobu pohanských svätýň. Valetudinárium rímskej armády za čias cisára Augusta sa už viac podobalo na nemocnicu. No pracovali tam aj otroci.

Okolo roku 370 sv. Bazil Veľký zriadil vo svojom sídle v kappadóckej Cézareji prvú kresťanskú nemocnicu. Pocestní, chudobní, starí a chorí tam nachádzali ubytovanie a starostlivosť. Tieto zariadenia nazývané xenodochium, boli pravdepodobne prvé, ktoré mali k dispozícii lekárov vyškolených v oblasti zdravotnej starostlivosti. Sv. Ján Zlatoústý ich nazval spoločným domovom Cirkvi. Cirkevné snemy žiadali zriadenie xenodochií v každom meste.

Podľa vzoru kresťanských nemocníc na východe začali vznikať na západe hospice, určené najmä pútnikom. Pozdĺž pútnických ciest a na pútnických miestach v Európe a severnej Afrike ich spočiatku mali na starosti mníšske rády. Boli to útočiská pre rôzne skupiny odkázaných osôb, najmä chudobných a chorých. K starostlivosti o chorých zo strany mníchov nabádal už aj sv. Benedikt z Nursie.

Keď kresťanský svet zastihli prvé pandémie, vznikali prvé leprosáriá. Išlo o zväčša drevené obydlia, oddelené od kláštorov a miest, postavené okolo kaplnky alebo kostola. Chorí mali k dispozícii vlastného kňaza a boli oslobodení od platenia poplatkov. Cirkev sa starala o obživu a oblečenie nemocných.

Vďaka reforme kláštorov v juhofrancúzskom Cluny v 10. storočí sa stále viac do starostlivosti o chorých začali zapájať aj laici. Významnú úlohu zohrávali aj rytierske rády ako johaniti, neskôr známi ako Maltézsky rád. V Košiciach a Banskej Bystrici stáli špitály už v 13. storočí, Bratislava mala prvý špitál o niekoľko desaťročí neskôr.

Vplyvom sekularizácie a obdobia komunizmu sa duchovná starostlivosť o chorých v nemocniciach oddelila od medicínskej starostlivosti. Duchovná služba v nemocniciach zo strany kňazov v posledných rokoch toto dlhoročné prepojenie kompenzuje, no aj každý jeden kresťan je povolaný k poslaniu skutkov lásky k blížnemu.

Kým vysluhovanie sviatostí je rezervované kňazom, najmä chorých z našich rodín a farností môžeme sprevádzať všetci. Svojou útechou, podporou, pomocou, modlitbou či len svojou prítomnosťou a časom stráveným s trpiacim môžeme naplňať Kristovo prikázanie lásky. ✕

320 ROKOV OD SLZENIA IKONY

PRESVÄTEJ BOHORODIČKY V ŠAŠOVEJ

Šašová je malebná obec nachádzajúca sa v okrese Bardejov v severovýchodnej časti Slovenska. Rozprestiera sa v podhorskom prostredí Nízkyh Beskýd, ktoré oddávna vytváralo prirodzené podmienky na vznik a rozvoj menších rusínskych sídel. Hoci obec patrí medzi najmenšie dediny v regióne, jej duchovný význam ďaleko presahuje hranice okolia. Už celé stáročia je totiž miestom modlitby, púti a osobitnej úcty k Presvätej Bohorodičke.

Prvá písomná zmienka o obci pochádza zo 16. storočia. Podobne ako mnohé iné dediny bardejovského regiónu, aj táto obec bola osídlená rusínskym obyvateľstvom, ktoré si zachovalo svoju vieru, liturgické dedičstvo a úctu k svätým ikonám. Práve v tomto prostredí sa postupne formovala aj tradícia pútnického miesta, ktorá pretrváva až do súčasnosti.

Dominantou obce je murovaná cerkev zasvätená Zosnutiu Presvätej Bohorodičky. Táto cerkev bola postavená v roku 1842. S jej výstavbou sa spája zaujímavá legenda. Miestni obyvatelia sa snažili odkúpiť pozemok potrebný na stavbu novej cirkvi, no majiteľ pozemku – istý Juraj Gundelfinger – dlhodobo odmietal pôdu predať, i keď mal dosť zeme. Podľa legendy sa však práve na tomto mieste, kde dedičania plánovali postaviť novú cerkev, opakovane ukázala ikona Presvätej Bohorodičky. Táto udalosť zjavenia sa milostivého obrazu Božej Matky na jeho pozemku sa ho dotkla tak, že sa nakoniec rozhodol svoj pozemok darovať, aby na ňom mohol stáť nový chrám. Veriaci sa tak pustili do stavby murovanej cirkvi, ktorá je dnes dominantou obce a stala sa duchovným centrom širokého okolia. Len čo ju dokončili, umiestnili v nej na bočnom oltári aj svoj drahokam – milostivú ikonu Presvätej Bohorodičky.

Čo preslávilo túto malebnú obec a čo zapríčinilo, že sa o nej hovorilo až v Ríme?

V obci Šašová sa kedysi nachádzala drevená cerkev zasvätená Zosnutiu Presvätej Bohorodičky, ktorá bola postavená okolo roku 1700. O šesť rokov neskôr sa v tomto drevenom chráme začali odohrávať nezvyčajné javy. Ikona Božej Matky s dieťaťom Ježišom v náručí, nachádzajúca sa

na ikonostase, začala roniť krvavé slzy. Tieto slzy nevytekali z očí Božej Matky, ale z písmen IC XC, ktoré boli na ikone. O týchto udalostiach nachádzame zmienku aj v kanonickej vizitácii mukačevského biskupa Michala Olšavského z roku 1750, ktorý zapísal: „Hovoria, že obraz Prečistej Panny Márie slzil približne pred 44 rokmi prvýkrát z písmen IC XC, napísaných na patričnom mieste. Krvavé kvapky tiekli celý týždeň. Na tento zázrak sa prišiel pozrieť gróf Aspremont so svojím dvorom a ďalší páni. Neskôr sa hovorí, že obraz Blahoslavennej Panny Márie znova plakal po piatich rokoch, o čom zosnulý biskup Hodermarský údajne vykonal vyšetrovanie, proti ktorému sa nič nezistilo.“ V súvislosti s týmito udalosťami a ikonou v Šašovej sa spomínajú mimoriadne uzdravenia a vypočutia modlitieb. Ich skúmanie a pravdivosť boli pravdepodobne potvrdené, o čom svedčí aj apoštolské breve pápeža Pia VI. z 30. júna 1779, ktorým boli pútnikom navštevujúcim šašovský chrám udelené plnomocné odpustky. Slávnostné vyhlásenie o odpustkoch udelených pápežom pre toto miesto bolo prečítané na púti v Šašovej 21. augusta 1779. Toto vyhlásenie nariadil mukačevský biskup Andrej Bačinský, pod ktorého právomoc v tom čase Šašová patrila.

Tu je dôležité poznamenať, že udelenie takéhoto privilégia nebolo bežnou záležitosťou a spravidla predpokladalo existenciu už rozvinutej pútnickej tradície. V tom čase tu už bola

viac ako sedemdesiatročná tradícia púti k divotvornej šašovskej ikone.

Po stáročia sa s touto ikonou spájali početné svedectvá o vypočutých modlitbách, obráteniach a uzdraveniach. Jej význam presahoval hranice samotnej obce a postupne priťahoval pútnikov z rôznych častí Šariša, Zemplína i susedného Poľska. V období, keď boli púte jedným z najvýznamnejších prejavov ľudovej zbožnosti, patrila Šašová medzi vyhľadávané duchovné centrá severovýchodného Slovenska. O tom všetkom svedčí aj to, že ikona bola vo svojom čase korunovaná. Aj keď po dnešný deň nemáme presnejšie informácie

o jej korunovaní, pravdepodobne je prvou a najstaršou korunovanou ikonou na našom území.

Počas 19. storočia zaznamenalo pútnické miesto ďalší rozvoj. V blízkosti chrámu sa nachádza prameň, ktorému sú pripisované uzdravujúce účinky, najmä pri očných ochoreniach. V roku 1888 bola nad prameňom vybudovaná kaplnka, ktorá sa stala prirodzenou súčasťou pútnického areálu. Každoročne sa pri nej počas odpustových slávností svätí voda, ktorú si pútnici odnášajú do svojich domovov.

Napriek zložitým dejinným udalostiam 20. storočia, ktoré zasiahli život

Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku, sa úcta k Presvätej Bohorodičke v Šašovej zachovala. Veriaci naďalej prichádzali pred zázračnú ikonu prosiť o pomoc a ochranu. Po obnovení činnosti Gréckokatolíckej cirkvi v roku 1968 sa pútnická tradícia opäť naplno rozvinula.

Histórii obce Šašová, ako aj tradícii putovania k šašovskej ikone sa s veľkým zánietením venoval blahej pamäti otec František Dancák. Pri príležitosti 660. výročia prvej písomnej zmienky o obci, ako aj 170. výročia postavenia Chrámu Zosnutia Presvätej Bohorodičky v Šašovej napísal publikáciu pod názvom *Šašová a jej zázračná ikona*.

Aj dnes zostáva Šašová významným miestom mariánskej úcty. Každoročne počas odpustovej slávnosti v druhú augustovú nedeľu prichádzajú do obce stovky pútnikov. Pred divotvornou ikonou Presvätej Bohorodičky prednášajú svoje prosby, ďakujú za prijaté dobrodenia a čerpajú duchovnú silu do každodenného života. Toto tiché miesto ukryté medzi kopcami Nízkych Beskyd už celé stáročia vydáva svedectvo o živé viere, modlitbe a neustálej ochrane Presvätej Bohorodičky nad jej ľudom. Stáva sa tak hmatateľným živým svedectvom hlbokkej mariánskej úcty a neustáleho pôsobenia Božej milosti v živote veriacich. ☸

KVALITA BEZ KOMPROMISOV

Svet okolo nás a všetky naše činnosti v ňom neustále vytvárajú – niekedy viditeľne, inokedy latentne – špinu, prach, neporiadok. Boj s nimi sa nikdy nekončí. Upratovanie je pre väčšinu z nás otravná nutnosť, pre Štefana Michaliča, riaditeľa a konateľa firmy Lux v Prešove, prísne organizovaná logistika, kde rozhodujú správne chemické vzorce a precízny manažment ľudí. Vieť úspešnú upratovaciu firmu totiž už dávno neznamená iba vlastniť mopy a vedrá.

Ste na trhu účtyhodných 35 rokov. Upratujete, predávate, servisujete, požičiavate... Čo všetko vlastne v rámci svojej firmy Lux robíte?

Začali sme v roku 1991 upratovaním domácností, neskôr pribudli firmy, prevádzky, vchody bytových domov, haly – podľa toho, aký bol dopyt. Dnes čistíme podlahovými čistiacimi strojmi, vysokým tlakom, suchým ľadom či (z exteriéru) ionizovanou vodou, ktorá zabezpečuje, že okná sa nezanášajú špinou tak rýchlo. Okná dokážeme umývať zo zeme až do výšky dvanásť metrov bez použitia lešenia. Čistíme všetko, čo sa čistiť dá, dostávame dokonca aj špeciálne požiadavky, ako je napríklad čistenie po zosnulom. Na dezinfekciu a vyčistenie vzduchu používame ozón, ktorý je taký silný, že zabije doslova všetko, každú baktériu. Ak by ste mali v miestnosti kvety, po použití ozónu do mesiaca zahynú. Okrem toho robíme dezinfekciu, dezinfekciu, máme špeciálne fogery, ktoré dokážu vydezinfikovať priestor akoby lúsknutím prsta, počas covidu sme vedeli aj veľké haly dezinfikovať veľmi rýchlo a promptne. Všetky stroje, zariadenia a čistiace prostriedky, s ktorými pracujeme, aj predávame, prípadne niektoré požičiavame. Hrdíme sa tým, že ponúkame len to, s čím máme osobne dobré skúsenosti.

Urobili ste niekedy rozhodnutie, ktoré bolo pre vás možno podnikateľsky nevýhodné, ale ľudsky správne?

Ajajajaj, veľakrát. Fungujem na báze, že sa snažím zákazníčkovi poradiť. Pokojne

aj proti sebe. Pokojne mu poviem, že toto nekupujte, lebo budete nespokojný. A mojím cieľom je, aby ste boli spokojný vy aj ja. Viete, ja sa každého na pohovore pýtam: „Myslíte si, že výrok, že bol taký dobrý obchodník, že predal Eskimákovi chladničku, je eticky správny?“ Mnohí mi povedia, že áno, že takýto obchodník je skvelý. Ale ja takého človeka nechcem. Ja chcem človeka, ktorý Eskimákovi predá to, čo Eskimák naozaj potrebuje. Lebo ak obchodník zákazníka oklame, už sa k nemu v živote nevráti.

Zmenil sa za posledné roky prah citlivosti ľudí na špinu? Sme dnes úzkostlivejší na čistotu než pred dvadsiatimi rokmi alebo práve naopak?

Nie, nič sa nemení. Za tie roky, čo mám upratovaciu firmu, vidím, že všetko závisí od rodiny a výchovy. Jednoducho, opica vidí, opica robí. To, čo deti vidia doma, sa v nich hlboko zakorení. Ale, popravde, čo sa týka čistoty a kvalitného upratovania, veľa dobrého prinieslo zahraničie. Niektorí naši manažéri dodnes odsúvajú čistenie na vedľajšiu koľaj a keby neboli tlačení zo zahraničia, napr. tým, že má prísť šéf alebo zahraničná návšteva, boli by spokojní a nič by neriešili, ani keby boli po členky v špine.

Hovorí sa, že čistota je pol života. Čo je podľa vás tá druhá polovica?

Určite viera v Boha a rodina. Viera v Boha mi dáva hodnoty a smerovanie, rodina je mojou najväčšou oporou a moti-

váciou. Bez rodiny by som nemohol podnikáť a bez podnikania by som nemohol zabezpečiť rodinu tak, ako by som chcel. A ja chcem svojim blízkym poskytnúť to najlepšie, čo dokážem. A rovnako ľuďom okolo seba, pretože ja sa nestarám iba o svoju rodinu, ale snažím sa starať aj o svojich zamestnancov, a chcem, aby dokázali slušne žiť, nemali problém prežiť od výplaty do výplaty, aby mali svoje byty a ak ich nemajú, aby si dokázali zaplatiť podnájom, neboli v dlhoch a aby dokázali vychovávať svoje deti tak, ako majú. Viete, veľa firiem zamestnáva ľudí na čiastočný úväzok a zvyšok im dopláca *cash*, naši zamestnanci sú zamestnaní na plné úväzky, dostávajú prémie, ktoré môžu byť až do šesťdesiat percent a závisia od toho, ako kto robí a aké má schopnosti. U mňa je každý zamestnanec iný, inak vykonáva svoju prácu, má iné zručnosti a ja sa snažím byť voči nim taký spravodlivý, ako sa len dá, a oceňovať ich podľa ich schopností a kvality ich práce.

Predstavte si, že vaša firma dostane zákazku upratať miesto po veľkej oslave, kde zostal obrovský neporiadok, a na druhej strane skromný príbytok starého osamelého človeka. Mení sa nejaký prístup vašich ľudí v týchto dvoch prostrediach?

Nie, nerozlišujeme to. Ja trvám na tom, že toto je obchod. A cena sa dá znižovať len na základe efektivity, nie na základe požiadaviek zákazníka. Viem to urobiť efektívnejšie aj lacnejšie, ale ak to chcem urobiť v poriadnej kvalite a v parametroch, ktoré nám zákazník zadal, musím dodržať určitú cenu práce. Robím to tak, ako to robia iní výrobcovia alebo poskytovatelia služieb. Chcete, aby bol napríklad tento hrnček, čo má hodnotu päť eur, lacnejší? Ok, vieme ho urobiť lacnejší. Znížime výšku, stenčíme stenu pohára a bude stáť štyri eurá. Chcete ešte lacnejšie? Ok, znova znížime výšku a stenčíme stenu. A o chvíľu zistíte, že ho máte z papiera, ale zato ho máte len za dvadsať centov. 😊

Lux znamená svetlo. Prinášate ho teda do domácností len umytím okien? Nič symbolické, ako je trebárs porozprávanie sa s osamelým človekom alebo nejaká charitatívna aktivita, v tom nie je?

Zamestnancom vravím, aby sa so zákazníkom pokojne aj porozprávali, ale iba popri práci. Ten starký, ktorý je sám, rozprávať môže, ale zamestnanec nie, ten musí pracovať. Ja to rozlišujem: toto

je profesionálna práca a ja vyžadujem, aby boli moji zamestnanci profesionáli. A keď chceme byť ľudskí, ok, na to máme charitu. Dlhší čas pomáhame našej cirkvi, Domu sv. Kozmu a Damiána, Gréckokatolíckej charite Prešov, prispievame organizácii Dobrý anjel a vždy v januári a februári čistíme katolícke chrámy zadarmo.

Prečo práve vtedy? A je niečo, na čo treba pri upratovaní chrámov dbať? Je na ich upratovanie niečo špecifické, s čím sa inde nestretnete?

V januári a februári preto, lebo vtedy máme menej práce, a ja mu-

sím zamestnancov tak či tak zaplatiť. Posielam ich preto čistiť chrámy a od kňazov chcem len to, aby sa za nás pomodlili. V niektorých chrámoch potrebujú vyčistiť silno znečistenú dlážku, v iných chcú napríklad povysávať vrch od prachu a sadzí – na to máme špeciálne nadstavce s kamerou, ktoré dosiahnu až do výšky desať metrov, ale keď treba, tak stavíme aj lešenia. A čo poradiť tým, ktorí upratujú chrámy svojpomocne? Najdôležitejší je čistý mop, čistá voda, vhodné prostriedky a svedomitá pracovníčka. Jedným vedrom s vodou by ste mali umyť len dvadsať metrov štvorcových, pretože voda

sa veľmi rýchlo znečistí, špina sa už len rozmazáva a ďalšie umývanie nemá efekt.

Upratovanie je v podstate nekonečný cyklus – človek doupratuje a o dva dni môže začať odznova. Nemáte v tejto sisyfovskej činnosti pre vás nejakú radu, aby sme si našli čas aj na oddych a nebežali ešte i v lete celé dni s hantrou a mopom v ruke?

Nebáť sa noviniek, ktoré uľahčujú prácu. Kedysi sme do viacerých pobočiek nemenovanej banky doviezli mopy, ktoré boli na Slovensku v tom čase novinkou. Chceli sme upratovačkám, ktoré sa dovtedy trápili s portvišmi a hantrami, pomôcť. Keď som sa tam neskôr vrátil, mopy boli stále pekne zabalené a ony naďalej upratovali po starom. Tak som povedal dosť a všetky portviše sme povyhadzovali. Prišiel som o ďalší mesiac a ony: „Tak to ste nám mali hneď povedať, že je to s tými mopmi taká parádna robota.“ „Ale veď som vám to ukazoval, aj ste si to skúšali...“ No je v nás akási zadubenosť a všetkému novému sa bránime. Pritom na uľahčenie práce dnes existuje už všeličo – batériové umývačky okien, malé podlahové automaty, zametacie stroje, s ktorými si pokojne pozametáte aj veľký dvor, vysokotlakové stroje, ktorými si vyčistíte auto, strechu, terasu, fasádu aj upchaté potrubie. Najjednoduchšie je udržiavať čistotu, ak sú povrchy čo najhladšie. Vrávi sa, že najčistejšia vec na svete je lotosový list, pretože je taký hladký, že sa na ňom

nezachytí vôbec nič. A to by bolo ideálne aj v našich domácnostiach. Teda mať podľa možností čo najhladšie steny aj dlážky. Napríklad, ak na WC spláchneme, mikročastice moču a výkalov, ktoré bežným okom nevidíme, sa zmiešajú s vodou, rozprchnu do ovzdušia a potom sa usadia všade naokolo. Takže najlepšie by bolo všetko vypratať a nemať na WC žiadne koberčeky, kvety, mušle, žiadne dekorácie, len čisté steny. Podobne aj v kúpeľni a celom byte.

Je pri upratovaní niečo, čo robíme bežne, ale úplne nesprávne?

Ja som zástanca chémie. Ak mi niekto povie, že môžem s nejakým ekoprípravkom umyť okná a potom poliať kvety, tak jednoducho viem, že to nefunguje. Chemický prípravok účinkuje omnoho rýchlejšie a účinnejšie. Ak budem čistiť ekologicky, bude mi to trvať trikrát dlhšie a pre mňa je čas drahocenný. Preto mám aj stroje, ktoré za mňa upratujú, a ja môžem čas, ktorý by som venoval upratovaniu, venovať svojej rodine. A to je pre mňa najdôležitejšie. Ďalšou vecou je udržiavať poriadok priebežne, nenechať špinu zájsť, pretože potom máme tendenciu použiť abrazívne prostriedky, ktoré špinu nečistia, ale zošuchávajú, a potom tam ostávajú neviditeľné ryhy, ktoré sa znova viac zanášajú. A vy musíte stále častejšie používať agresívne čistiace prostriedky. Ak napríklad umývate pohár tou drsnejšou, abrazívnou časťou hubky, uvidíte, ako vám časom zmatnie. Pretože tá drsná časť na ňom vytvára voľným okom neviditeľné ryhy. Drôtenku nemám doma vôbec. Ak mám pripálený hrniec, použijem ocot, ktorý v ňom nechám prevrieť, a už ho len vyčistím hubkou na riad.

Ktorý mýtus o upratovaní alebo o čistiacich prostriedkoch vás ako profesionála najviac vytáča?

Keď vidím, ako ženy vlejú prípravok do vody len tak odoka. 😊 Nemám problém ani s octom, ani s kolou, ale všetkého s mierou, a kolu si radšej dám, keď chcem, aby mi lepšie trávilo. 😊 Na čistenie treba používať presne tie prípravky, ktoré sú na to určené, a v správnom pomere. Mal som klienta, ktorý používal na čistenie čistý ocot a úplne si zničil keramickú dlažbu okolo bazéna. Pretože ocot je kyslý a keramika je pále-

ná hlina, tá sa takýmto zaobchádzaním logicky zničí. Podobne je to pri použití silných koncentrátov bez správneho riešenia. Ak sa mi topánky lepia na podlahu, je jasné, že bolo použitého príliš veľa prípravku, takže ho treba použiť menej. Pretože keď je povrch lepkavý, ľahšie sa na ňom zachytáva ďalšia špina.

Pri svojej práci vidíte veľa domácností či kancelárskych a iných priestorov. Sme my východniari poriadkumilovní alebo vieme urobiť aj neporiadok, ktorý vás zaskočí?

Zažili sme už všeličo, honosné vily ako z amerických filmov, pred ktorými sme ostali stáť s otvorenými ústami, i domácnosť, kde bola postelňa bielizeň doslova čierna od špiny alebo miestnosti plné výkalov. Chodím po celom svete a poviem vám to tak: videl som bordelára v Karibiku i v Prešove, v Afrike aj na Slovensku. Lebo ako som povedal predtým, všetko je to vždy o rodine. ☹

MONS. ERNEST L. DUNDA (1907 – 1992)

Mnohokrát žijeme vo falošnej predstave, že naša cirkev pod Karpatami nemala veľké osobnosti. Otázkou však je, či nemala alebo len my o nich toho veľa nevieme. Do kategórie skutočných osobností, ktoré naša cirkev vo svojich dejinách mala, patrí nesporne aj Mons. Ernest L. Dunda, jeden z najväčších liturgistov, ktorý väčšinu kňazského života pôsobil v Spojených štátoch amerických, no pochádzal z východného Slovenska.

Otec Dunda sa narodil 12. februára 1907 v Blatných Revištiach profesorovi Jánovi Dundovi a Alžbete, rodenej Starostovej. Mal dve sestry, jednou bola Irena, vydatá Puškášová, manželka kňaza Jána Puškáša.

Po gymnaziálnych štúdiách v Užhorode ho biskup Peter Gebej poslal do vtedajšieho ruténskeho seminára v Ríme. Kňazskú vysviacku prijal 18. októbra 1931 v Castelgandolfo z rúk taliansko-albánskeho biskupa Giovanniho Meleho a primície slávil 4. decembra 1931 v užhorodskej katedrále. Jeho žiak, otec David Petras, spomína, že otec Dunda mal kňazskú vysviacku na dvakrát, pretože pri prvom pokuse prišlo svätiacemu biskupovi nevoľno a o čosi neskôr zomrel, a keďže obrad vysviacky nebol ukončený, bolo ju treba zopakovať.

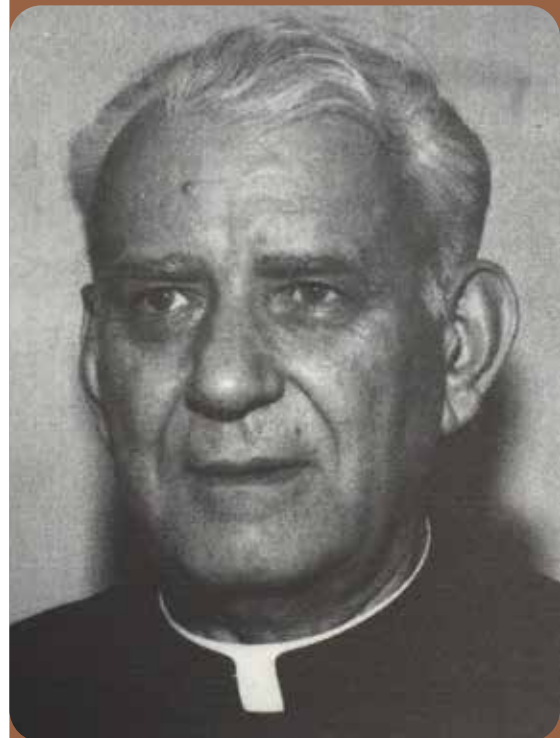
Po doktoráte v Ríme, ktorý dosiahol v roku 1932, pôsobil ako učiteľ a špirituál v učiteľskom ústave v Užhorode. Od roku 1938 bol členom biskupského konzistória, vyučoval v seminári v Užhorode a súčasne bol vymenovaný za riaditeľa učiteľského ústavu namiesto Augustína Vološina. Počas vojny, keď Užhorod patrila Maďarsku, si v roku 1942 na podnet biskupa doplnil na univerzite v Segedíne pedagogické vzdelanie. Snahou bolo zachrániť učiteľský ústav, aby ho neprebral niekto z proticirkevného pro-

stredia, ale s diplomom. Na učiteľských ústavoch v Kaloči a Budapešti pôsobil aj v roku 1945.

Do USA prišiel v roku 1947. Podľa svedectva rodiny naskočil do lietadla, ktoré už rolovalo na odletovej dráhe. Jeho prvým pôsobiskom bola duchovná správa sestier Rádu sv. Bazila Veľkého. Potom prešiel niekoľko farností v štátoch West Virginia, Michigan a New Jersey, kým v roku 1955 prevzal vedenie Farnosti sv. Jána Krstiteľa v časti South Side mesta Pittsburgh, kde pôsobil až do odchodu do dôchodku v roku 1981. Za jeho pôsobenia bola v chráme inštalovaná maľba dobovej gréckokatolíckej cerkvi vyobrazujúcej „cirkevnú jednotu“ a nádej, ktorú pre mnohých v tomto ohľade predstavoval Druhý vatikánsky koncil.

V rokoch 1955 až 1981 pôsobil aj v gréckokatolíckom seminári v Pittsburghu. Mnohí z amerických kňazov dodnes spomínajú na neho s úctou, ale aj s humorom, keďže angličtinu sa učil až v dospelom veku a občas vytvoril jazykovo vtipné momenty.

V roku 1965 dostal titul monsignor a v roku 1975 sa stal pápežským prelátom. Je autorom anglického prekladu piesne *Isusa v svjatých tajnach*. Pôsobil aj na cirkevnom súde a ako predseda liturgickej a hudobnej komisie.

Otec Dunda prichádzal občasne i napriek komunizmu do Československa. Samozrejme, tieto návštevy neunikli pozornosti tajných služieb. V archíve Ústavu pamäti národa sa zachovala jedna zvláštna správa, hovoriaca o oslavách Mons. Dunda v Československu. Bol dokonca prítomný v košickom gréckokatolíckom chráme (dnešnej katedrále), keď do farnosti zavítali v jubilejnom roku 1969 relikvie svätého Cyrila. Zaujímavá je predovšetkým pre detaily, ktoré informátor tajnej služby poskytol a ktoré ukazujú, že bol medzi pozvanými hosťami, ktorým jubilant dôveroval. Na základe tejto správy tak československá ŠtB už vtedy z rozprávania Mons. Dunda vedela, že budúci rektor seminára v Pittsburghu bude Russel Duker, ktorého pôvodné priezvisko bolo Dupkanič a ktorého predkovia prišli do USA od Medzilaboriec. A hoci Mons. Dunda navštívil Československo niekoľkokrát, do svojho milovaného Užhorodu sa až do svojej smrti nemohol rozhodnutím sovietskych orgánov nikdy viac pozrieť.

Mnoho rokov prispieval do eparchiálnych novín a jeho najznámejšou sériou článkov bolo devätnásť článkov o dejinách učiteľského a kantorského ústavu v Užhorode, ktoré vyšli v rokoch 1977 – 1978. Rovnako tak mnohokrát vystúpil v rádiu Slobodná Európa a informoval veriacich v „starom kraji“ o živote gréckokatolíkov v Amerike.

Prečo je dôležité pripomenúť si Mons. Dunda? Možno aj pre jednu teóriu, ktorú učil svojich žiakov a možno povedať, že aj nás. Mons. Dunda tvrdil, že Mikitov typikon (1895, resp. 1901 –

upravená verzia), ktorý je považovaný za normatívnu knihu pre cirkev pochádzajúce z užhorodskej tradície, nereflektoval vtedajšiu skutočnú a autentickú tradíciu cirkvi pod Karpatami, ale bol snahou o zavedenie rozhodnutí Lvovskej synody do života cirkvi pod Karpatami. Otec Mons. Dunda bol kantorom v užhorodskej katedrále a pripravoval typikon pre biskupstvo, a to na základe typikona sv. Sávu. Bez snahy o zneváženie Mikitovho typikonu, ktorý vykonal obrovský kus práce pri poznávaní našej tradície, otvárame vďaka Mons. Dundoovi dvere k poznávaniu skutočnej identity, ktorá, ako sa postupne ukazuje, bola menej latinizovaná než vtedajšia haličs-

ká metropolia, čo súviselo aj so skutočnosťou, že cirkev Mukačeva a Prešova bola cirkvou na periférii.

Celkovo možno povedať, že Mons. Dunda bol mostom. Mostom nielen medzi jednoduchým prostredím okolia Sobraniec, kde sa narodil, a Večným mestom Rímom, kde mal možnosť študovať, ako aj medzi „starým krajom“ v Európe a Amerikou, no i celkovo medzi starým a novým svetom. Narodený v dobách konských povozov cestoval v neskoršom veku lietadlami. Využíval masmediálne prostriedky, ktoré mal k dispozícii, aby svoje bohaté vedomosti posunul novej generácii gréckokatolíkov, ktorú sám pomáhal formovať. Nech mu za to všetko Pán, ktorému verne slúžil celý svoj kňazský život, daruje blažený pokoj a večnú pamiatku!

Za fotografie ďakujem Patrikovi Kercovi. ✕

Vysviacka v roku 1931. Biskup Giovanni Mele a svätenci.

MARCELA ŠKULTÉTYOVÁ

VECÍ MIMO NAŠEJ MOCI

„Rozmýšľam, či som niekde neurobila chybu aj ja,“ povedala mi raz klientka, keď sme rozoberali problémy v jej manželstve. Chcela som namietat', pretože som naozaj nevidela v jej správaní dôvod, prečo sa jej manžel správal tak, ako sa správal. Ona však hneď pokračovala: „Keď sme spolu chodili, bola som celkom iná. Toto už nie som ja, nespoznávam sa... Napadá mi, že som sa prestala smiať.“

Život nie jednoduchý a už vôbec nie ľahký. Ťažké veci prichádzajú, či chceme, alebo nechceme. A predsa si k tomu všetkému ešte pridávame sami a zbytočne. To, čo nám najviac berie energiu, čo nám berie dokonca zdravie, je trápenie sa nad vecami, ktoré sa stali, aktuálne sú alebo sa majú stať, ale my sme voči nim bezmocní. Nech by sme sa snažili akokoľvek, nedokážeme zmeniť ich stav ani ovplyvniť dianie tak, aby bolo pre nás priaznivé. Nemáme nad nimi žiadnu moc. Nemôžeme zmeniť politickú situáciu, nemôžeme výraznejšie ovplyvniť správanie ľudí okolo, nemôžeme odvrátiť starobu. Sú to kamene, ktoré nám stoja v ceste alebo si ich nesieme na chrbte. Nech ich otočíme akokoľvek, tlačia či prekrážajú rovnako. Veci mimo našej moci. No ak neskúsime kameňom pohnúť, nezistíme, či je v našej

moci odstrániť ho alebo nie. Preto je dôležité skúšať problém riešiť. Ak sa kameň nehýbe, ešte môžeme požiadať o pomoc. Ak ním však nepohneme ani s pomocou druhého, treba hľadať spôsob, ako ho obísť. Nejde o zatváranie očí pred skutočnosťou. Ide o zmenu nášho vzťahu k nej. Ide o to, aby sme sa prestali zbytočne zaoberať tým, čo nezmeníme, zbytočne sa trápiť, zbytočne mrhať čas a energiu.

Niekedy stačí zmeniť uhol pohľadu. Spomínam si na klientku, ktorá prišla ku mne s problémami, nešťastná, nespokojná so životom. Po niekoľkých stretnutiach s údivom skonštatovala: „Zvlášť ne – v mojom živote sa nič nezmenilo, a predsa sa cítim celkom ináč, lepšie.“ Manžel zostal, aký bol, deti hnevali rovnako, zamestnanie nezmenila, a napriek tomu začala žiť radostnejšie. Prestala sa zaoberať vecami, ktoré boli neriešiteľné a získala čas (a priestor v myšlienkach) na veci, ktoré ju tešili, naplňali, ktoré boli v jej moci.

Veci v mojej moci sú záležitosti, ktoré môžem vykonať sám, ktoré ani trocha nezávisia od druhých. Ak ma tešia stretnutia s kamarátkou, musím počítať s tým, že v danej chvíli nebude mať na mňa čas. Je v mojej moci mať viac kamarátok, aby som – keď ich potrebujem – mohla nájsť jednu, ktorá mi v danej chvíli môže byť k dispozícii. Ak mi robia radosť deti a vnúčatá, nemôžem čakať, že si nájdu na mňa čas, musím iniciovať stretnutie ja. Ak ma tešia prechádzky v prírode, nemôžem sa tešiť, že zajtra bude slnko, pretože počasie je celkom mimo mňa. Ale je v mojej moci mať náhradný program alebo prijať prechádzku v daždi ako príjemnú zmenu v mojich zvyklostiach. (Inak – minule som videla dvojicu mladých ľudí ísť pokoj-

A pri riešení vecí mimo našej moci máme ešte jednu možnosť

- ísť sa stíšiť a posilniť do chrámu

ným krokom v daždi bez daždníka. Nevidela som ich tváre, ale zjavne boli celkom spokojní, inak by boli utekali. Skúsili ste sa niekedy nechať upršať? Starším ľuďom by som to však neodporúčala. 😊) Namiesto zaoberania sa povahou môjho zaťa môžem plánovať víkend, namiesto umárania sa tým, čo som pokazila pri poslednom rodinnom stretnutí, môžem uvažovať o darčeku pre svokru. Ak ponúknem „mlynčeku“ svojej mysle niečo zmysluplné, produktívne, nebude mať priestor na prežúvanie neriešiteľných problémov.

Ak si dokážem do života zaraďovať „veci v mojej moci“, naplňa ma to spokojnosťou (ak už nie priamo radosťou) a dáva mi to pocit, že som to ja, kto riadi môj život. Že nie som zmietaný okolnosťami ako loďka v prúde dravej rieky. Že aj keď ma vlny niekedy rozkolíšu, držím kormidlo vo svojich rukách.

A pri riešení vecí mimo našej moci máme ešte jednu možnosť – ísť sa stíšiť a posilniť do chrámu. A nechať ich tam odložené pred oltárom. „Pane, s týmto si neviem rady. Nechávam to už celkom, ale celkom na teba.“ Ak sa nám to podarí, odchádzame s odľahčenou myslou a ľahkým krokom. K veciam, ktoré sú v našej moci. (foto: Pexels.com) ☘

ADRIANA ČOVANOVÁ

BRO CULTURE

SILA BEZ REŠPEKTU

V posledných rokoch sa čoraz častejšie stretávame s javmi, ktoré ešte donedávna zostávali skryté pod povrchom a ak sa aj o nich v podvedomí vedelo, nepomenovávali sa a neriešili. Tak ako sme pred pár týždňami písali o toxickej solidarite žien, ktoré sa vzájomne burcujú v odpore k mužom a mužskému svetu, existuje aj opačný extrém – mizogýnia. Táto hlboko zakorenená neúcta či pohrdanie ženským princípom dnes nenosí len tvár hrubého domáceho násillia, no presídlila sa aj do online priestoru, kde sa sformovala do takzvanej *bro culture* (kultúry bratstva). Pre mladú generáciu chlapcov už nie je autoritou otec, tréner, učiteľ či kňaz, ale vzory si hľadajú v algoritmoch.

Riaditeľ IPčka, psychológ Marek Madro upozorňuje na to, že mnohí mladí muži dnes prežívajú frustráciu, osamelosť a pocit zlyhania. Namiesto bezpečného priestoru, kde by mohli hovoriť o svojich obavách, však často nachádzajú online komunity, ktoré im ponúkajú jednoduché vysvetlenia – za ich problémy môžu ženy, emancipácia, prílišná rovnosť... *Bro culture* postavená na agresívnej maskulinite ohlasuje nadradenosť mužov a mladým chlapcom v citlivom veku implantuje vopred pripravenú ideológiu: muž musí dominovať za každú cenu, empatia je prejavom slabosti, rešpekt zbytočný, život je bojom o moc a žena je len nástrojom na napl-

nenie potrieb. Chlapci sú tlačení do roly „alfa samcov“, ktorí musia mať všetko pod kontrolou. Ak niekto nezapadá, je označený za slabocha. Táto subkultúra paroduje skutočné chlapstvo. Sila sa v nej nemeria schopnosťou chrániť slabších, niešť zodpovednosť alebo obetovať sa pre rodinu, ale schopnosťou ovládať, ponížovať a brať si všetko podľa vlastnej vôle.

Najväčším rizikom tejto kultúry je jej nenápadnosť. Celý proces sa málokedy začína otvorenou agresiou. Začína sa „neškodnými“ ironickými poznámkami, zláčňovaním, posmeškami, zdieľaním sexistických *memečiek* a vtipmi, ktoré devalvujú ženskú dôstojnosť. Šíria sa tu teórie o tom, že ženy sú vypočítavé a povrchné. Mladý muž, ktorému nevyšiel vzťah alebo zažíva odmietnutie, nájde okamžitú odpoveď: „Nie je to tvoja chyba, ženy sú mrchy.“ Tieto postoje deformujú dušu na oboch stranách. Ženám kradnú sebaúctu a pocit bezpečia, mužov oberajú o schopnosť prežívať skutočnú lásku postavenú na úcte.

Samozrejme, internet túto radikalizáciu urýchľuje, ale tá vzniká omnoho skôr – v rodine a v spôsobe výchovy. Nenávisť voči ženám totiž nie je genetikou danosťou, nemáme ju v DNA. Rodí sa z prostredia, ktoré na ňu dalo tichý súhlas, a z hlbokkej vnútornej frustrácie. Ak chlapec doma vidí, že matka je sys-

tematicky znevažovaná alebo vnímaná len ako bytosť určená na službu ostatným, podvedome si tento vzorec osvojí. V dospelosti potom vníma autonómiu a slobodu svojej partnerky ako priame ohrozenie vlastného ega.

Cirkev a spoločnosť tak dnes stoja pred dôležitou úlohou. Nestačí iba odsudzovať extrém, treba vytvárať priestor, kde mladí ľudia nájdu prijatie bez potreby dokazovať svoju hodnotu mocou alebo agresivitou. Treba hovoriť o zraniteľnosti, rešpekte a dôstojnosti každého človeka. IPčko dlhodobo upozorňuje na jednu zásadnú vec: trestaním, zákazmi a moralizovaním mladých nezachrátime. Ak mladému človeku len vynadáme, že sleduje toxických influencerov (ako bol napríklad Andrew Tate), iba ho utvrdíme v tom, že svet dospelých mu nerozumie.

Riešením je vytvoriť chlapcom bezpečný priestor v reálnom svete. Potrebujú vedieť, že byť unavený, zmätený alebo neúspešný je v poriadku. Potrebujú zažiť, že ich mužnosť nestojí na tom, koľko žien ponížia alebo koľko kíľ dvihnú vo *fitku*, ale na tom, akí vedú byť féroví a autentickí. Potrebujeme spoločenstvá, rodiny a otcov, ktorí im ukážu, že skutočný muž sa nebojí zraniteľnosti a rešpektuje slobodnú vôľu blížneho. Potrebujeme ich počúvať, skôr než ich začnú počúvať toxické algoritmy.

KRÍZOVÁ LINKA POMOCI IPČKO

 0800 500 333

 poradna@ipcko.sk

Podporte nás

Príspejte na krízovú psychologickú pomoc.
Najväčšie sú pre nás pravidelné dary, vďaka ktorým zvládneme aj ťažké obdobia.

IBAN:

SK39 1111 0000 0012 1187 8029

O KRVI HOSPODÁRSTVA

Málokto si uvedomuje, aké ďalekosiahle dôsledky na náš bežný život má pomerne vzdialená vojna v Iráne. Svetu pre ňu dnes chýba asi 13 percent dodávok ropy. Toto množstvo sa jednoducho nezdá na prvý pohľad až také závažné, no je to obrovský výpadok, ktorý má potenciál znásobovať jej cenu. Zákonitosť je tu jasná – keď je niečoho dôležitého menej, okamžite sa to stáva vzácnejším.

Bezprostredne to cítime ako spotrebitelia v podobe drahšej nafty či benzínu. Význam ropy však presahuje bežné tankovanie na čerpacích staniách. Je doslova všade okolo nás. Nájdeme ju v plastových obaloch, oblečení zo syntetických vlákien, farbách, liekoch, kozmetike či elektronike. Vojna napríklad spôsobila zdraženie lekárskeho rukavíc o desiatky percent a spôsobila problémy s ich zásobovaním.

Tak ako krv privádza živiny do jednot-

livých častí ľudského tela, ropa a výrobky z nej takisto pomáhajú dostať potraviny do obchodov, stavebný materiál na stavby a výrobky z tovární do domácností. Práve preto jej nedostatok nezdražuje len pohonné hmoty. Vyššie náklady na dopravu a výrobu sa postupne premietajú do cien takmer všetkého, čo nakupujeme. To, čo sa dnes prejaví pri tankovaní, sa zajtra môže objaviť na účte za potraviny, oblečenie či služby.

Aj tieto krízové časy však môžu byť v niečom prospešné. V živote človeka to totiž nezriedka býva tak, že až keď mu niečo chýba, zistí, aké dôležité to pre neho bolo. Možno je preto dobré občas sa zastaviť a uvedomiť si, koľko darov prijímame každý deň bez toho, aby sme im venovali pozornosť. A koľkých ľudí berieme ako samozrejmosť. Nie preto, aby sme sa strachovali o to, že ich môžeme stratiť, ale

aby sme boli vďačnejší za každý prítomný okamih. Veď ako poznamenal svojho času Chesterton: „Svet nikdy nebude trpieť nedostatkom zázrakov, ale nedostatkom úžasu.“ (foto: Pexels.com)

VALÉRIA JURÍČKOVÁ UKONČENIE

PRACOVNÉHO POMERU DOHODOU

Dohoda je často najjednoduchším spôsobom ukončenia pracovného pomeru, no zároveň patrí k situáciám, pri ktorých zamestnanci najčastejšie podceňujú detaily.

Na rozdiel od výpovede nejde o jednostranný krok. S dohodou musí súhlasiť zamestnanec aj zamestnávateľ. Ak jedna strana nesúhlasí, pracovný pomer pokračuje ďalej.

Najväčšou výhodou dohody je flexibilita. Strany si môžu určiť prakticky akýkoľvek dátum skončenia pracovného pomeru. Nemusia čakať na výpovednú lehotu. Zamestnanec môže skončiť o týždeň, zajtra alebo aj okamžite. Práve preto zamestnávateľia často navrhujú dohodu pri reorganizáciách alebo konfliktach, keď chcú pracovný pomer

ukončiť rýchlo. Mnohí zamestnanci potom nadobudnú pocit, že dohoda je automaticky lepšia než výpoveď. Nie vždy to však platí. Pri dohode totiž automaticky nevzniká nárok na odstupné. Rozhodujúce je, čo je napísané v dokumente. Ak dohoda obsahuje dôvod skončenia pracovného pomeru, napríklad organizačné zmeny alebo nadbytočnosť podľa § 63 ods. 1 písm. a) alebo b) Zákonníka práce, zamestnanec môže mať nárok na odstupné podobne ako pri výpovedi zo strany zamestnávateľa.

Ak však dôvod v dohode uvedený nie je alebo je formulovaný nejasne, zamestnanec môže o odstupné ísť. Mnohí si to uvedomia až po podpise.

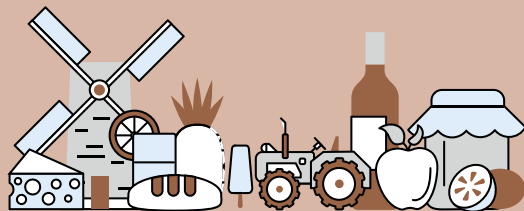
V praxi preto treba zbystriť pozornosť pri vetách typu: „Podpíšme doho-

du, bude to elegantnejšie.“ Ak by totiž zamestnávateľ dal klasickú výpoveď z organizačných dôvodov, musel by dodržať výpovednú lehotu a často aj vyplatiť odstupné. Dohoda mu môže celý proces výrazne zjednodušiť. To však neznamená, že dohoda je nevýhodná vždy. Pre človeka, ktorý už má novú prácu alebo potrebuje odísť rýchlo, môže byť najpraktickejšie riešenie. Zároveň platí, že dohoda nie je diktát. Zamestnanec môže vyjednávať o odstupnom, dovolenke či ďalších podmienkach.

Dôležité je nepodpisovať dokument pod tlakom. Po podpise sa totiž dohoda spochybňuje veľmi ťažko. Niekedy pritom jedna veta rozhoduje o tom, či človek odíde len s poslednou výplatom alebo aj s niekoľkomesačným odstupným.

PETER LAZORÍK

ODDYCH

Leto je v plnom prúde. Dlhé dni plné slnka. Pre mnohých záhradkárov je to zároveň obdobie neustálej práce. Treba polievať, plieť, kontrolovať stav rastlín, zbierať úrodu a kosiť.

Dnešná doba nás učí, že všetko musí byť dokonalé. Hriadka bez jedinej burinky. Trávnik má byť nízky, rovný a ideálne bez púpavy, a len čo niektorá z rastlín trochu zakvitne, treba nastartovať kosačku. Takzvaný anglický trávnik sa stal symbolom upravenej záhrady. Má to však svoju cenu. Takýto trávnik potrebuje veľa vody, pravidelné kosenie a často aj hnojivá. Počas letných horúčav sa ľahko zmení na vyschnutú žltú plochu. Dnes sa mnohé záhrady stali mŕtvou púšťou bez života, kde nemajú miesto nielen drobné kvietky, ale ani motýle a včely.

Stačí sa však pozrieť na lúku. Rastie na nej množstvo rastlín, ktoré kvitnú v rôznom čase. Pôda je zatienená,

lepšie zadržiava vlahu a život v nej prekypuje. Nájdeme tu motýle, čmeliaky, včely aj množstvo ďalšieho hmyzu. To, čo môže človek považovať za neporiadok, je pre mnohé tvory domovom a zdrojom obživy a žije to v krásnej stvoriteľskej harmónii.

Neznamená to, že máme prestať kosiť. Možno stačí kosiť menej často alebo kosiť postupne, aby vždy zostala na záhrade plocha, kde je vyššia tráva a kvety.

Záhrada by nemala byť len miestom práce. Mala by byť aj miestom oddychu. Miestom, kde si človek sadne s pohárom vody, počúva spev vtákov a pozoruje včely prelietavajúce z kvetu na kvet. Práve v takých chvíľach si

uvedomíme, že nie všetko musí byť dokonalé v ľudských očiach. Je to krásne tak, ako to stvoril Boh. V pestrosti, rôznorodosti a plné života.

Podobne je to aj v duchovnom živote. Niekedy máme pocit, že musíme stále niečo robiť, zlepšovať a napredovať. Boh nás však volá, aby sme sa zastavili, vnímali jeho prítomnosť a tešili sa z darov, ktoré nám dáva. Byť pri Bohu iba tak. Bez neustáleho tlaku podávať výkon. Bez snáh vyzeráť lepšie.

JURAJ JANIČEK

KEĎ SA PASTIER BOJÍ O VŠETKÝCH STO

Bolo to v období, keď bol problém s pastiermi. Otec ma poprosil: „Prosím ťa, nemá kto pásť moje ovce, išiel by si?“ Išiel som, samozrejme. Každý deň som s nimi prechádzal tú istú trasu – cez horu, kopec až na lúku, kam sa dalo chodiť opakovane.

Raz, keď som sa vracal, počul som ovečky. Ale zvláštne – stádo bolo predomnou a ja som ich počul z hory, niekde napravo. Začal som tušiť, že niečo nie je v poriadku. Pozrel som sa do svalu, no nič som nevidel, len som počul ten zvuk. A tak som si povedal, že ich pôjdem pohľadať. Urobil som pár krokov a zastavil sa. A čo ostatné? Pôjdu domov? Nestratia sa? Nebude potom tých stratených viac? Cítil som veľký strach, čo mám urobiť. Napadlo mi

najprv zahnať stádo domov a potom sa vrátiť. Lenže spoliehať sa na to, že si zapamätám miesto, kde som počul hlas stratených ovečiek, a že sa ozvú, keď nebudú počuť ostatné, bolo neisté. Musel som sa rozhodnúť. Stádo som nejako popohнал a vybral sa prioritne hľadať tie dve. V tej chvíli mi bolo jedno, čo ma tam stretne – kríky, bodliaky, zráz, čokoľvek. Otec mi zveril starostlivosť o jeho ovce a ja som ich nechcel stratiť. Veľmi mi záležalo, aby som ich našiel. Napokon som ich našiel – nebola tam jedna, ale dve, takže aspoň neboli samy. No nebolo to jednoduché.

Neznie to tak sladko, ako keď sa povie, že zanechal ostatné a išiel po tú jednu. Ten strach o zvyšok stáda je veľmi

reálny. Znamená to ochotu podstúpiť veľký strach, bolesť, čokoľvek. Bol som pripravený prejsť tým všetkým, aj keby som sa zranil, len aby som ich našiel a priviedol domov. A presne toto robí Ježiš. Je ochotný prekonať absolútne všetko, aby nám pomohol a našiel nás. Aby sme boli v bezpečí pri ňom.

IGOR CINGEL'

FARSKÁ CHARITA

POŽEHNANIE PRE FARNOSŤ

V gréckokatolíckej farnosti v Trenčíne pôsobím už dvadsať rokov. Osemnásť rokov sme fungovali bez farskej charity, posledné dva roky je súčasťou života našej farnosti. Dnes môžem povedať, že jej vznik patrí medzi najlepšie rozhodnutia, ktoré sme urobili.

Aj pred založením farskej charity sme sa snažili žiť evanjelium konkrétnou službou. Organizovali sme podujatia pre deti a mládež, pomáhali seniorom, podporovali ľudí prichádzajúcich z Ukrajiny, pripravovali zbierky a mnohé ďalšie aktivity. Robili sme to preto, lebo sme cítili, že je to potrebné a že takto má vyzeráť živá farnosť.

Postupne sme si však uvedomili, že množstvo úloh presahuje možnosti kňaza a úzkeho okruhu najaktívnejších farníkov. Potreba pribúdala, no čas a sily boli obmedzené. Často sme narážali na hranice svojich kapacít.

Zároveň sme si uvedomovali, že služba blížnemu nemôže zostať len úlohou niekoľkých jednotlivcov. Cirkvi je spoločenstvo, v ktorom má každý svoje poslanie. Mnohí veriaci mali ochotu pomôcť, no potrebovali povzbudenie a konkrétnu možnosť zapojiť sa. Farská charita vytvorila rámec, v ktorom sa táto ochota mohla premeniť na konkrétnu službu ľuďom v núdzi.

Pred dvoma rokmi sme preto založili farskú charitu. Jej vedúci je zároveň členom farskej pastoračnej rady, čo veľmi

pomáha vzájomnej spolupráci a koordinácii. Od začiatku sa ukázalo, že farská charita nie je ďalšou organizačnou štruktúrou, ale účinným nástrojom služby.

Spomeniem jeden príklad. Humanitárna organizácia ADRA Slovensko pripravovala zbierku *Teplo pre Ukrajinu*. Informáciu o tejto iniciatíve priniesol vedúci našej farskej charity. Následne zabezpečil komunikáciu s organizátormi, navrhol spôsob realizácie zbierky vo farnosti, rozdelil úlohy medzi dobrovoľníkov a koordinoval celý priebeh akcie. Dobrovoľníci sa postarali aj o logistiku a dopravu pomoci na Ukrajinu.

Moja úloha bola omnoho jednoduchšia. Posúdil som zmysel a účel zbierky, schválil jej realizáciu vo farnosti, požehnal dobrovoľníkov pred cestou a sprevádzal ich modlitbou. To, čo by si predtým vyžadovalo veľké množstvo organizačnej práce, zabezpečili ochotní ľudia, ktorí prijali službu ako svoje poslanie.

Podobných príkladov by som mohol uviesť viac. Farská charita pomáha premieňať dobrú vôľu veriacich na konkrétne skutky lásky. Umožňuje zapojiť do života farnosti ľudí s rôznymi darmi

a schopnosťami a zároveň odbreňuje kňaza od mnohých organizačných a logistických povinností.

Veľkým prínosom farskej charity je aj to, že pomáha budovať vzťahy medzi farníkmi. Ľudia sa pri spoločnej službe lepšie spoznávajú a učia sa vnímať potreby druhých. Charita tak neprináša pomoc len tým, ktorí ju prijímajú, ale obohacuje aj dobrovoľníkov.

Preto chcem povzbudiť všetkých kňazov, ktorí uvažujú o založení farskej charity, aby sa nebáli do toho vstúpiť. Farská charita nie je konkurenciou farnosti, ale jej prirodzenou súčasťou a veľkou pomocou. Kňazovi vďaka nej zostáva viac času na to podstatné – slávenie sviatostí, ohlasovanie evanjelia a sprevádzanie veriacich na ceste viery.

Po dvoch rokoch fungovania môžem s vďačnosťou povedať, že vznik farskej charity bol pre našu farnosť veľkým obohatením. Prostredníctvom nej sa darí naplňať Kristovo prikázanie lásky konkrétnymi skutkami a posilňovať spoločenstvo veriacich. Tam, kde sa ľudia spájajú v službe druhým, Boh prináša požehnanie celej farnosti. ✕

RADKA ONDERKOVÁ

DEŠAT PRIKAZAŇA

**TROJCA BOH OTEC, BOH
SŮN, BOH DUCH SVJATŮJ,
VO TROJCI BOH JEDEN,
TREBA TO VSIM ZNATI.**

**BOH OTEC PRED VIK
V SOBI SJA NACHODIV,
DUCH SVJATŮJ OD OTC-
JA I SYNA POCHODIŤ.
A BOH NAM NADAV DE-
ŠAT PRIKAZAŇA
I POD HRICHOM ŤAŽKŮM
SVITU POKAZAVSJA.
PERŠE NEHLADAJ INŠŮCH**

**BOHIV KREM MŇA,
DRUHE NEPRIZŮVAJ
DARMO BOŽE IMJA.
TREŤE V NEĐILŮ PO-
BOŽNOSTI SVJATOJ,
ČETVERTE ČTI OTCJA,
MAŤIR, STARŠŮCH ŠANUJ.**

**PIATE NEUBIJ, ŠES-
TE NEČUDŽOLOŽ,
SEDME I NEUKRAĐ, OSME
NE SVIDČ FALOŠ.**

**DEVJATE ŽENŮ NE ŽA-
DAJ ČUŽOHO,**

**DEŠATE NEŽADAJ ŽAD-
NOJ VEŠČI JOHO.**

**TO PRIKAZAŇA TRI-
MAJ ČELOVIČE,
KED TŮ CHCEŠ VIĐI-
TI V NEBI BOŽE LICE.**

HISTÓRIA MONASTIERA

ZOSTÚPENIA SV. DUCHA V KRÁSNOBRODE

Krásnobrodský monastier, nazývaný aj rusínsky Devín, patrí k najstarším monastierom a odpustovým miestam na Slovensku. Nachádza sa na severovýchode Slovenska, v katastri obce Krásny Brod v okrese Medzilaborce. Pri otázke založenia tohto monastiera sa autori rozchádzajú. Podľa niektorých bol monastier založený v 14. storočí vďaka podolskému kniežatu Fedorovi Koriatovičovi, ďalší predpokladajú, že monastier tu mohol stáť už niekedy v 9. storočí a Koriatovič ho v 14. storočí dal iba obnoviť po tom, čo bol zničený, keď na trón nastúpili Anjouovci. Traduje sa, že raz v piatok pred sviatkom Zoslania Svätého Ducha sa tu pri studničke zázračne uzdravil slepec. Ten z vďačnosti urobil všetko pre to, aby bola na mieste vystavaná kaplnka zasvätená Bohorodičke. Ikona, ktorú do tejto kaplnky umiestnili, sa zachovala dodnes a nezničil ju ani požiar v roku 1603. Dnes z tohto pre všetkých Rusínov významného miesta ostala už len zrúcanina. V jeho areáli sa naďalej konajú cirkevné bohoslužby – najmä odpustová slávnosť, ktorá vychádza na siedmu nedeľu po Veľkej noci.

V minulosti došlo niekoľkokrát k zničeniu monastiera – v roku 1603 ho dal spáliť Valentín Druget, keď pre sprievod, ktorý sa konal pri príležitosti sviatku Zoslania Svätého Ducha, sa jeho kone splašili a on si zlomil ruku. Neskôr dal Valentín Druget monastier znovu vybudovať a i keď bol protestantom, často ho navštevoval a v kaplnke sa modlieval k ikone Bohorodičky.

V roku 1614 tu došlo k prvému pokusu zjednotiť sa s Rímom v bývalom Uhorskom kráľovstve. Humenské panstvo mal v správe od roku 1605 Juraj III. Druget, ktorý sa obrátil z protestantskej viery na katolícku, a takisto chcel, aby sa veriaci východného (byzantského) obradu obrátili na katolicizmus podľa vzoru Brest-litovskej únie. Z Poľska si teda zavolať Atanáza Krupeckého, przemyslského biskupa, ktorý prišiel spolu s dvoma jezuitmi. Snažil sa presvedčiť duchovenstvo príslubom, že bude sociálne zrovnoprávnené s katolíkmi a nemusí sa vzdať starých zvykov, len uznať pápeža za hlavu Cirkvi. Na svoju stranu, na stranu zjednotenia, sa mu podarilo získať viac ako päťdesiat duchovných, ktorých nasledoval i ľud. Slávnostné vyhlásenie o zjednotení sa malo konať na sviatok Zoslania Svätého Ducha v roku 1614 práve v krásnobrodskom monastieri, kde mal byť aj vysvätený chrám. Okrem tých, ktorí stáli na strane zjednotenia, sa na tento sviatok zišli aj jeho odporcovia. Tí začali poburovať ľud tvrdiac, že nakoniec budú nútení vzdať sa svojho byzantského obradu. Rozvášnený dav nakoniec museli rozhnať Drugetovi vojaci. Drugetovci sa nikdy neprestali snažiť o úniu medzi východom a západom, a tak bola v roku 1646 v kaplnke pri ich hrade v Užhorode podpísaná Užhorodská únia, ktorú podpísalo 63 pravoslávnych kňazov.

K opätovnému zničeniu monastiera došlo počas posledného stavovského povstania, ktoré viedol František II. Rákoczi od roku 1703 do 1. mája 1711, keď bol podpísaný mier v Satu Mare. Znovu osídlený bol až v roku 1729, keď sem mukačevský episkop Bizancij poslal niekoľko mníchov.

V roku 1752 bola ukončená stavba kamennej cerkvi pri monastieri v Krásnom Brode, keďže dovtedy tam stáli len drevené cerkvi. Novú Cerkev Zoslania Svätého Ducha posvätil vtedajší mukačevský biskup M. M. Olšavský. Neskôr, 20. mája 1759 bola dokončená aj stavba kamenného monastiera a obnovená stará kaplnka. Pomocnú ruku v otázke financií im poskytla Mária Terézia Zichiová, vdova po Františkovi Vandernátovi.

Pri kláštore v Krásnom Brode bola okolo roku 1762 založená filozofická škola, ktorá bola zrejme prvou vysokou školou filozoficko-teologického charakteru na území Prešovskej eparchie. Keď však časom začali vznikať ďalšie školy, ktoré sa už nachádzali vo väčších mestách (Užhorod, Lvov, Viedeň...), význam tejto školy upadol. Od roku 1820 sa baziliáni vzdelávali v Mukačeve a Máriapócsi.

Počas prvej svetovej vojny bol kláštor zničený vojskami ruskej a rakúsko-uhorskej armády. Obnovený bol až o takmer sto rokov neskôr – 2. júla 2002 rehoľou baziliánov, ktorí tu postavili nový kláštor. ☘

RICHARD FUČKO

ZPLNOSTI SRDCA KONAJÚ RUKY

Výzva Cirkvi k starostlivosti o chudobných, núdznych a o ľudí na perifériách nie je ničím novým. Preto musí existovať aj niekto, kto sa stará o tých, ktorí na túto výzvu odpovedajú. Prešovská gréckokatolícka charita má od roku 1999 svojho vlastného duchovného správcu. V súčasnosti je ním už šiesty rok otec Jozef Gača.

Charitného pracovníka spoznáme podľa vesty s logom charity. Ako vyzerá vaša uniforma? Chodíte medzi prijímateľmi pomoci v kňazskom podriasniku či koláriku alebo skôr pôsobíte inkognito?

Inkognito si to neviem predstaviť, poznajú ma, som s nimi. V ľudskej spoločnosti, v jej spoločenstvách, profesiách aj v Cirkvi s tými uniformami je to tak – všetko má svoju históriu, vyvíja sa, transformuje, zaniká i obnovuje sa. To je tá vonkajškovosť, to, čo je pred očami hneď, poznávací znak, „pod akou vlajkou sa plavíme“. Je to tak dobre, lebo sme v obraze aj trebárs službukonajúci v charite, aj prijímatelia služby, teda pomoci na rôznych úrovniach. V službe, ktorú robím, či je duchovná, alebo rôzna iná, keď som s prijímateľmi v útulku či v nocľahárni, či v resocializačnom zariadení charity, alebo keď sa stretneme v meste na ulici, poznajú ma. Pozdravíme sa alebo prehodíme pár slov a je jedno, či mám na sebe kňazský podriasnik, liturgické rúcho, košelu s kolárikom alebo rifle a tričko. Všetko má svoj čas. Skutoč-

ný poznávacím znakom je dobro, láska, prijatie, chápanie, pravdivosť. A všetko iné, čo má človek v srdci, keď sa skláňa k núdznemu. Nie inkognito – autenticky.

Koľko máte „farníkov“ vo svojej charitnej pastorácii?

Farníkov nemám. Mojimi sú všetci tí, ktorí charitu robia, teda sú v službe, všetci tí, ktorí charitnú službu potrebujú, ako Písmo hovorí – núdzni, sužovaní, trápení životom, sebou samým či inými ľuďmi. Skrátka tí, ktorí potrebujú pomoc, cítiť dotyk a prítomnosť Pána Ježiša, a v neposlednom rade všetci dobrodinci, tí, ktorí spravujú našu krajinu, ľudí z Cirkvi i mimo nej, majetní i s málo prostriedkami, ale s pokorou a na Boží hlas otvárajú svoje ruky pre núdznych s láskou a pomocou.

Ako vyzerá váš pracovný čas?

Myslím, že pracovný čas každého duchovného je dvadsaťštyri hodín denne. Či je to v rodine ako otec rodiny, alebo duchovný správca vo farnosti, v charite, alebo ako kňaz v službe v útulku, v noc-

ľahárni, v skupine s bratmi a sestrami bojujúcimi so závislosťami. Byť blízko pri človeku s pracovnými i duchovnými povinnosťami. Aj Pán Ježiš sa vyslovil, že to sme povinní urobiť, ak sme jeho učeníci a nasledovníci, bez ohľadu na spoločenský status.

Podľa oficiálneho programu na webe charity máte každý tretí štvrtok v mesiaci adoráciu s duchovným napojením zariadení GKCH. Čo znamená toto duchovné napojenie?

Aj duchovná správa charity má svoje usmernenia a pravidlá. Patrí do špeciálnej pastorácie našej archieparchie. „Byť blízko pri človeku“ je nielen charitný slogan, ale uskutočňovaná materiálna aj duchovná pomoc. Charita ako neoddeliteľná súčasť našej Prešovskej gréckokatolíckej cirkvi dýcha aj pravidelnou každodennou modlitbou, slávením svätých liturgií, odpustových slávností sv. patrónov jednotlivých zariadení. Je ponúkaná aj uskutočňovaná možnosť duchovného rozhovoru, vysluhovanie sviatostí, duchovné obnovy a cvičenia pre zamestnancov. V centre charity je každý štvrtok slávená svätá liturgia a tretí alebo výnimočne niektorý iný štvrtok v mesiaci eucharistická adorácia. Duchovné napojenie na ostatné zariadenia našej charity je v celomesačnom úmysle našej modlitby. Každý mesiac sa spoločne modlíme za niektoré zo zariadení charity, službu a skupinu ľudí súvisiacich so službou charity.

Môže na takéto duchovné podujatie prísť aj verejnosť?

Určite by to bolo veľmi dobré a vhodné aj pre verejnosť. Žiaľ, nie je to možné

pre priestorovú kapacitu charitnej kaplnky a prilahlých pracovných priestorov zamestnancov centra.

Pamätáte si na moment, keď ste si hmatateľne uvedomili, že charita nie je iba materiálna pomoc, ale aj duchovné sprevádzanie?

Moment nie, skôr je to skúsenosť prítomnosti v životoch všetkých tých ľudí, ku ktorým veľmi rád prichádzam, k prijímateľom aj ku kolegom na pracovnej zmene v útulku alebo v nocľahárni, alebo v resocializačných zariadeniach pre mužov a pre ženy. Myslím si, že rozhodujúcim faktorom je prijatie. Ťažkosti, problémy, paradoxy, nepochopenia... sú súčasťou spoločného kráčania životom.

Čo podľa vás dnes najviac chýba ľuďom, ktorí prichádzajú prosiť o pomoc?

Ozajstný záujem a ľudská blízkosť bez zbytočných „prečo“.

Obrátil sa niekto počas svojho pobytu na charitu k viere? Vysluhujete aj krsty?

Sme katolícka cirkevná organizácia na pomoc ľuďom v núdzi s ponukou duchovného programu a sprevádzania v ťažkých životných situáciách bez ohľadu na vierovyznanie. Ak niektorý prijímateľ prejaví záujem o krst a sviatosti, tak sa mu ako duchovný pastier náležite venujem a pripravujem ho na prijatie svätých tajomstiev, či už ide o krst, alebo zmierenie a Eucharistiu a podobne.

Prešovská charita plánuje rozšíriť pôvodné nízkoprahové centrum a nocľaháreň na ulici Pod Táborom. Ako sa do toho zapojíte? Oblečie si duchovný správca montérky?

Je to veľmi potrebný projekt aj napriek tomu, že v našej spoločnosti sa obávajú týmto smerom nepekne ľudské

invektív. Zo skúseností vidím, že do nepriaznivej situácie sa človek môže veľmi ľahko dostať a nerozhoduje ani spoločenský status, ani nadobudnuté vzdelanie či objem finančných prostriedkov. Niekedy sú to vlastné chybné rozhodnutia, niekedy to dopadne v zmysle „človek človekovi vlkom“ alebo sa spoja viaceré faktory – aj zdravotné, keď to človek prestane zvládať a – ako hovorí známe slovenské porekadlo – „nevie kam z konopí“. A čo sa týka montérok, keď bude treba montérky, tak aj montérky.

A čo na to vaša rodina? Stala sa aj ona súčasťou života charity alebo dokážete oddeľovať pracovný a osobný život?

Mám úžasnú a chápujúcu rodinu. Moja manželka Danko ma ako doposiaľ v mojej kňazskej službe podporuje, spolu sa radíme v ťažkostiach, ktoré nás neobchádzajú, sú súčasťou rodiny a ich riešením sa naše vzťahy aj s našimi deťmi Máriou, Katarínou a Jozefom, hoci sú už dospelé, upevňujú a rastú v láske, porozumení aj odpúšťaní. Bez napätia nie je pohyb a spoločnou modlitbou stále prosíme Pána, aby to v našej rodine i v našich prácach usmerňoval na cesty pokoja. Všetko stopercentne zladit' nejde, ale pracovné a rodinné záležitosti sa snažíme oddeľovať aj spájať, podľa svojich síl.

Kde nachádzate silu pokračovať aj v ťažkých, často neriešiteľných situáciách?

Už som to tu spomenul. Je to čas strávený s Bohom v spoločenstve s Bohorodičkou Pannou Máriou a svätými, teda modlitba spolu s manželkou a deťmi, vzájomné zdieľanie a pomoc. Takisto s priateľmi a známymi, neformálne i na spoločných modlitbách a sláveniach eucharistie. V charitnej službe pracujem v tíme a mám v ňom veľkú kolegiálnu podporu.

Ako môže obyčajná rodina alebo sám čitateľ žiť caritas, poslanie kresťanskej charity vo svojom každodennom živote?

Žiť caritas? Žiť lásku? Jednoduché aj náročné a možné v oboch prípadoch iba s Ježišom uprostred. V srdciach, v spoločenstve rodiny i jej členmi prineseného do prác, zamestnaní, povolání. Iba jeho láska pomáha, prijíma, uzdravuje, chápe, dáva vzrast, radosť a pokoj do sveta a zložitosti života. Sám povedal na ktoromsi mieste, že: „bezo mňa nemôžete nič urobiť... Svoj pokoj vám dávam... Chceme, aby mali moju radosť a úplnú“. Dať jemu do služby svoje srdce, rozum i celé telo. Svoj čas i odhodlanie robiť dobro.

Ak by ste mohli niečo odkázať svojmu minulému ja pred tým, ako ste si obliekli vestu charity, čo by ste mu odkázali?

Minulé ja nie je žiadne a oblečenie si každý obmieňa. Čo som však zistil za tie roky služby, je to, že či som mal bežné civilné oblečenie, či to bola neskôr reverenda, potom podriasnik, kňazské rízy rôznych farieb a vzorov a teraz aj charitná vesta, stále som to ja, Jozef Gača. Človeka v nás urobí Ježiš, ak mu to dovoľme. ✕

ADRIANA ČOVANOVÁ

LETO V ŠKATULIACH OD BANÁNOV

Leto sa v rodinách gréckokatolíckych kňazov nespája len s prázdninami, výletmi či odpustmi, ale občas aj s pomerne záťažovou situáciou, a to sťahovaním. Hoci sú presuny kňazov rutinným administratívnym rozhodnutím, pre veriacich, ale aj samotných duchovných predstavujú významné životné okamihy. Náročné technicky, psychologicky i profesijne. Ošúchaná slovenská fráza tvrdí, že je lepšie vyhorieť, ako sa sťahovať. Otec Kamil Ganóczy zažil v priebehu necelých dvoch mesiacov jedno aj druhé.

Za pätnásť rokov kňazstva sa sťahuje po štvrtýkrát. „Začínal som ako kaplán v Trebišove, po piatich rokoch sme sa sťahovali na ďalšie kaplánske miesto do Novosadu a po ďalších troch rokoch sme šli do Slavkoviec, čo už bolo moje prvé miesto administrátora farnosti. Tu sme sedem rokov. A či je ľahšie vyhorieť, ako sa sťahovať, posúdiť neviem, keďže vďaka Bohu sme oheň zachytili včas. Modlili sme sa s deťmi večerné modlitby, keď sme ucítili dym. Začala nám horieť kôlna v zadnej časti fary a iskra preskočila na krov. Mali sme šťastie, že sa to sta-

lo večer, keď sme ešte nespali, a že nám zhorelo iba záhradné náčinie. Hneď sme volali hasičov a tri hasičské autá oheň uhasili. Či to trvalo hodinu, alebo tri, povedať neviem, pretože keď vám horí strecha nad hlavou, ste v šoku,“ priznáva otec Kamil.

Stará fara sa stala po požiari neobývateľnou, takže celá rodina sa musela presťahovať k rodičom do Dvorianok, čo takisto nie je ľahká situácia. Ani tá však nie je v kolotoči kňazských presunov raritou. Ak už načas nekončia v rodičovských domoch kňazi, na ich povalách či

v pivniciach sa neraz skladuje nábytok, ktorý sa do nového priestoru nevmesí. „Naša prvá kaplánska bola na druhom poschodí v podkrovnom byte s úzkym schodiskom. Vysťahovať odtiaľ chladničku nebolo len tak,“ spomína otec Kamil. „Tým, že stále idete do nového priestoru, nábytky občas nepasujú tam, kde by ste ich chceli mať. Alebo stačí, že je menšia kúpeľňa, a nemáte kam dať práčku. A, samozrejme, dnešný nábytok nie je stavaný na to, aby ste ho desaťkrát presúvali, takže sa ničí.“

Sťahovanie sa začína pragmaticky – obchádzaním miestnych potravín či obchodných reťazcov a zháňaním banánových škatúl. Podľa možností čo najviac. „Zatiaľ ich mám okolo deväťdesiat, potom som prestal rátať,“ usmeje sa otec Kamil. Odhaduje, že vo finále ich bude potrebovať stopäťdesiat. Keď sa ho pýtam na praktické rady pri sťahovaní, odpovedá, že základom sú farebné nálepky. Kancelária, obývačka, kuchyňa... Každá izba má svoju vlastnú farbu. Poháre a taniere sa balia do reklamných letákov, lebo klasické noviny sa dnes už takmer netlačia. A zubné kefy či osobné doklady musia ostať úplne navrchu. To sú pravidlá prežitia v provizóriu.

Vybalovanie škatúl na novom mieste je potom behom na dlhú trať. „Mám pocit, že keď sme boli na druhej kaplánske, niektoré veci sme nestihli vybalit' vôbec,“ priznáva otec Kamil a pridáva radu, ktorú

dostal od staršieho spolubrata: „Ak nejakú vec tri roky nevytiahneš zo škatule, už ju v živote potrebovať nebudeš.“

Hromadné sťahovanie kňazov má svoju logistiku: kňaz sa z fary vystahuje, farnosť zabezpečí základnú hygienickú malbu a najnutnejšie opravy a nový duchovný sa môže nasťahovať. Tento lineárny model však často naráža na realitu takzvaného uzatvoreného kruhu, otec Ganóczy to nazýva „kolečko“. Keď sa v jednom termíne navzájom vymieňa niekoľko kňazov, vzniká patová situácia. Niet totiž toho prvého, ktorý by uvoľnil priestor. V praxi to znamená, že jedna rodina musí všetky svoje veci a nábytok dočasne uložiť do medzipriestoru, počkať, kým sa uvoľní ich cieľová fara, a až potom sa reálne presunúť. Život celej rodiny sa vtedy doslova scvrkáva na tých spomínaných stopäťdesiat banánových škátúl.

Samotné odovzdávanie farnosti je oficiálny úradný úkon. Nejde len o symbolické podanie ruky a odovzdanie kľúčov od chrámu, pod dohľadom dekana sa kontrolujú matriky, cirkevné dokumenty a odovzdáva sa kompletný finančný denník farnosti. Riešia sa aj dopredu prijaté liturgické úmysly (intencie). Ak odchádzajúci kňaz prijal milodary na svätej liturgie na dlhší čas dopredu, musí ich korektne odovzdať svojmu nástupcovi, ktorý ich reálne odslúži.

Akokoľvek je sťahovanie náročné, kňaz do tejto služby vstupoval dobrovoľne a s vedomím, že zmena adresy patrí k jeho poslaniu. Breme prekladania však najtvrdšie dolieha na jeho deti. Väzby medzi rovesníkmi sú v detskom veku mimoriadne silné a krehké. Opustiť kamarátov z dediny či zo sídliska, vytrhnúť sa zo známeho prostredia a prísť do nového kolektívu ako „ten nový, ten kňazov syn“ vyžaduje obrovskú dávku psychickej odolnosti. Najstarší syn otca Kamila nastupuje po prázdninách do deviateho ročníka. Za ten čas vyskúšal už štyri školy a presun na nové miesto by preňho znamenal ďalší nový školský kolektív. Všetky tri deti však vyhlásili, že školu meniť nechcú, a rodičia sa ich rozhodli rešpektovať aj za cenu náročných kompromisov. Z novej fary v Hlivištiach to totiž znamená každodenné dochádzanie približne tridsať kilometrov do Michaloviec. Psychická pohoda detí je však pre rodičov kľúčová. „Snažíme sa ich pozitívne motivovať a nedeptať ich našimi vlastnými obavami,“ vysvetľuje otec Kamil.

Tichým hrdinom kňazských sťahovaní sú aj ich manželky. Ženy s vlastným vzdelaním, kariérou a ambíciami sa musia opakovane prispôbovať zmenám, ktoré neurčuje trh práce, ale prijatý dekret manžela. Manželka otca Kamila je učiteľkou na základnej škole. Keď sa pred rokmi sťahovali do Slavkoviec, zmluvu v škole v Sečovciach podpísala len niekoľko týždňov pred tým, ako dostali dekret o preložení. Výsledkom bolo jej každodenné dochádzanie autom desiatky kilometrov. Aktuálne učí v Malčiciach. Prestahovanie do Hlivišt znamená, že vzdialenosť do práce by narástla na neúnosných šesťdesiat kilometrov, takže musí v doterajšej škole skončiť a hľadať si prácu v Sobraneckom okrese. Tento nekonečný kolobeh hľadania zamestnania, straty vybudovaných vzťahov a začínania od nuly na miestach, ktoré sú práve voľné v regióne, kam ich Cirkev poslala, je daňou, ktorú tieto ženy dobrovoľne pláti.

Nové pôsobisko v Hlivištiach prináša zmenu aj pre otca Kamila. V Slavkovciach viedol malú farnosť, v nedeľu sa na liturgii schádzalo iba okolo dvadsať ľudí. Dedina bola navyše ná-

božensky mimoriadne pestrá – otec Kamil v nej napočítal päť rôznych vierovyznaní. Okrem gréckokatolíkov tam žijú metodisti s vlastnou kazateľkou, kalvíni, rímskokatolícki a pravoslávni veriaci. Teraz dostáva pod správu nielen materskú farnosť, ale aj filiálky. „Z jednej dediny idem k trom,“ priznáva. Aby toho nebolo málo, na novom mieste strieda kňaza, ktorý tam pôsobil devätnásť rokov. Nastúpiť po niekom, kto strávil v obci dve dekády, vybudovať si s ľuďmi osobné vzťahy a poznať ich mentalitu, je veľká pastoračná výzva. Na otázku, či plánuje veci meniť okamžite alebo počkať odporúčaný rok, odpovedá v súlade so svojou rozvážnou povahou, že je mu bližšie chvíľu kráčať v šlapajach predchodcu a až potom citlivo nastavovať vlastný systém.

Tento presun navyše znamená pre otca Kamila aj malú osobnú stratu. Je totiž dlhoročným aktívnym skautom. Hoci minulý rok odovzdal funkciu národného duchovného asistenta, stále pôsobí ako duchovný asistent trebišovského zboru. V Sobranciach a okolí však žiaden skautský oddiel neexistuje. Kvôli veľkej vzdialenosti a znásobeným povinnostiam v novej farnosti bude musieť skauting výrazne obmedziť. Sám vладыka sa vyjadril, že na celoslovenské skautské akcie bude musieť namiesto neho častejšie uvoľňovať iného kňaza z Košíc. Pre človeka, pre ktorého je skauting životným štýlom, je to ďalšia z tichých obetí. Ale otec Kamil sa ani náznakom nesťažuje.

Naše stretnutie je len stoickým pohľadom do príbehov žien, ktoré opúšťajú svoje zamestnania, detí, ktoré sa lúčia s kamarátmi, a spolubratov kňazov, ktorí s napätím a bážňou premýšľajú, aká mentalita ľudí ich čaká za ďalšou zákrutou ich putovania. A príbehom o desiatkach banánových škátúl, do ktorých sa musí načas zbaliť ich život. ☎

Gréckokatolícka Rómska Misia

Mal som pocit, že zmena je nemožná. Keď prichádzam do rómskych osád, často vidím chudobu, nezamestnanosť, závislosti, rezignáciu a mladých ľudí bez vízie do budúcnosti. Zdá sa, akoby sa mnohé problémy dedili z generácie na generáciu a kruh beznádeje sa nedal prelomiť. Mnohí ľudia už ani neveria, že ich život môže vyzeráť inak. Za roky služby medzi Rómami som však videl niečo, čo mení môj pohľad. Videl som ľudí, ktorí našli vieru, prestali piť, začali pracovať, založili si rodiny a prevzali zodpovednosť za svoj život. Videl som mladých, ktorí sa rozhodli študovať, slúžiť druhým a stať sa lídrami vo svojich komunitách. To nie je výsledok ľudských projektov, ale Božieho pôsobenia v srdci človeka. Preto sa nechcem držať pocitov, ale viery. Mám vieru pre Rómov. Mám vieru pre Slovensko. Verím, že Boh dokáže priniesť nádej tam, kde ju ľudia už nevidia. A viem, že keď sa modlíme a dôverujeme Bohu, On dokáže meniť životy spôsobom, ktorý by sme si ani nevedeli predstaviť.

Budúcnosť rómskej misie nie je v tom, že budú Rómom slúžiť iba gadžovia. Budúcnosť rómskej misie sú samotní Rómovia. Ak má prísť skutočná zmena, Rómovia musia prevziať zodpovednosť za svoje rodiny, komunity a službu. Práve preto sa v rómskej misii snažíme vychovávať služobníkov a lídrov spomedzi Rómov. Oni najlepšie poznajú svojich ľudí, ich jazyk a kultúru. Za roky služby sme videli mnohých Rómov, ktorí sa z prijímateľov pomoci stali tými, ktorí pomáhajú iným. Vedú modlitby, organizujú aktivity, slúžia deťom, mládeži aj rodinám. To je cesta, ktorá prináša ovocie. Rómska misia nie je projekt pre Rómov, ale dielo, ktoré majú niesť samotní Rómovia. Veríme, že Boh povoláva novú generáciu rómskych mužov a žien, ktorí budú s vierou, odvahou a láskou slúžiť svojmu národu.

Miroslav Baník je učiteľom na Základnej škole v Hlinnom, viedol rómsku kapelu a dlhé roky sa podieľal na živote miestneho spoločenstva. Na stretnutia spočiatku chodil zo zvedavosti, no postupne objavil spoločenstvo, modlitbu a živý vzťah s Bohom. Keď bol oslovený slúžiť hudbou, jeho viera ešte viac rástla. Spolu s ďalšími navštevoval osady a dediny, kde prostredníctvom hudby prinášali evanjelium. Z malej skupiny postupne vyrástli ďalšie hudobné služby a spoločenstvá. V tom čase zápasil aj s otázkou financií. Pracoval ako asistent učiteľa za nízky plat a uvažoval o odchode za prácou. Napriek neistote cítil, že Boh ho pozýva zostať. Začal mu dôverovať, podporovať Božie dielo aj zo skromného príjmu a neskôr si doplnil vzdelanie. Vyštudoval učiteľstvo, ktorému sa venuje dodnes. Veľkou skúškou bolo obdobie, keď otec Martin odišiel z Hlinného do Čičavy. Mnohí ľudia zo spoločenstva odišli a stratili vieru. Napriek tomu Miroslav a ďalší pokračovali v stretávaní po domoch a v liturgiách v chladnej garáži. Postupne sa spoločenstvo obnovilo a z členov sa stávali lídri. Miroslav cítil, že Boh ho volá aj k službe deťom v škole. Hľadal cestu k rómskym žiakom, ktorí zápasili so slabou dochádzkou, správaním či prospechom. Každý deň začínali spoločným rozhovorom a modlitbou. Postupne sa menila atmosféra v triede, zlepšovala sa dochádzka aj výsledky detí. Najväčšou radosťou preňho bolo, keď začali tieto deti prichádzať do kostola a zapájať sa do života Cirkvi. Neskôr prešiel obdobím sklamaní, ktoré ho na čas vzdialilo od spoločenstva. Uvedomil si však, že prvým miestom služby je vlastná rodina. Začali sa spolu modliť doma a postupne sa s pokorou vrátil do spoločenstva. Dnes pokračuje v službe s vedomím, že Boh ho stále vedie a pripravuje nové príležitosti preňho na rast a službu druhým. ✕

VERONIKA FUTEJOVÁ

ÚSMEV, ZA KTORÝM JE STRACH

Navonok prichádza upravená, s jemným úsmevom a slušným pozdravom. Pani Marta pôsobí pokojne, akoby bolo všetko v poriadku. No za touto tvárou sa skrývajú roky strát, starostí a tichého strachu o najbližších. Do sociálneho centra neprichádza preto, aby hľadala hotové riešenia, ale preto, lebo potrebuje priestor, kde môže konečne nahlas hovoriť o tom, čo dlhé roky prežívala sama.

Pani Marta vyrastala v skromnej početnej rodine a už od mladosti bola zvyknutá niešť zodpovednosť. Po náhlej smrti rodičov zostala na mnohé veci sama. Už v mladom veku sa vydala a jej život sa postupne točil najmä okolo rodiny a každodenných povinností. Väčšinu života pracovala ako poštová doručovateľka a snažila sa zabezpečiť rodinu aj napriek skromným podmienkam.

S manželom mali tri deti, no jeho neskoršia smrť na infarkt pre ňu znamenala ďalšiu zásadnú stratu. Napriek všetkým ťažkostiam niesla hlavnú zodpovednosť za chod domácnosti a snažila sa, aby rodina fungovala čo najstabilnejšie. V rodičovskom dome žije dodnes, pričom jeho rekonštrukciu postupne realizuje podľa svojich možností.

Ťažkou ranou bola tragická smrť najstaršej dcéry pri dopravnej nehode. Pani Marta sa v tom čase ujala starostlivosti o vnúčatá a stala sa ich oporou v období plnom neistoty, smútku a praktických problémov. Toto obdobie výrazne prehĺbilo jej dlhodobé preťaženie a pocit zodpovednosti, ktorý nesie dodnes.

Dnes žije so synom v rodinnom dome. Starosti o jeho budúcnosť, zdravie a finančnú situáciu ju dlhodobo vyčerpávajú. Strach o syna sa postupne stal súčasťou jej každodenného prežívania a ovplyvňuje aj jej psychickú pohodu. V tom období sa pani Marta obrátila na jedno zo sociálnych centier Gréckokatolíckej charity Prešov. Špecializované sociálne poradenstvo je určené ľuďom, ktorí sa nachádzajú v náročných životných situáciách a hľadajú podporu pri ich zvládaní. Ide o bezplatnú, diskretnú a nestrannú službu, ktorá ponúka nielen odborné poradenstvo, ale aj

sprevádzanie človeka v jeho konkrétnom príbehu.

„S vierou prijať a sprevádzať človeka, ktorému spoločne a trpezlivo pomôžeme k dôstojnému životu“ – to je vízia našej práce, ktorá sa premietá do činnosti sociálnych centier v Bardejove, Humennom, Prešove a Snine.

S pani Martou sme začali pravidelné rozhovory, v ktorých mohla postupne pomenovať svoj strach, smútok aj dlhodobú únavu. Na začiatku boli stretnutia sprevádzané silnými emóciami, no postupne sa vytváral priestor na stabilnejšiu komunikáciu a hľadanie konkrétnych možností pomoci. Popri psychickej podpore sme sa zamerali aj na praktické oblasti jej života. V spolupráci s obecným úradom sa podarilo zabezpečiť montáž zábradlia v domácnosti, čo jej výrazne uľahčilo pohyb a zvýšilo bezpečnosť v dome.

Významným posunom bola aj situácia v rodine. Syn pani Marty sa po dlhšom období nezamestnanosti zapojil do pracovného procesu v rámci obce ako pomocný pracovník. Hoci ide o čiastočný úväzok, pre rodinu to znamenalo úľavu a zároveň posilnenie jeho pocitu zmysluplnosti. Tieto malé kroky postupne prinášajú stabilizáciu celej situácie. Pani Marta sa učí lepšie pracovať so svojím strachom a uvedomuje si, že nemusí niešť všetko sama. Dôležitým prvkom je pre ňu možnosť hovoriť o svojich pocitoch v bezpečnom prostredí, kde je prijímaná bez hodnotenia.

Sociálne poradenstvo v takýchto situáciách nie je jednorazová pomoc, ale citlivé a dlhodobé sprevádzanie, ktoré pomáha človeku zorientovať sa, nájsť oporu a postupne obnovovať pocit dôstojnosti a nádeje. ☺

GRÉCKOKATOLÍCKA

Charita
PREŠOV

Sociálne poradenstvo v takýchto situáciách nie je jednorazová pomoc, ale citlivé a dlhodobé sprevádzanie, ktoré pomáha človeku zorientovať sa, nájsť oporu a postupne obnovovať pocit dôstojnosti a nádeje.

RICHARD VAŠEČKA

UČITEĽ, POVEDZ MÔJMU BRATOVĽ, ABY SA SO MNOU PODELIL

Musím sa priznať, že ako dospelý chlap nenachádzam nijaké zvláštne potešenie v tom, keď mi niekto hovorí, čo mám robiť. Obzvlášť ma dokáže zo stoličky zdvihnúť veta: „Keby ste radšej urobili...“

Predpokladám, že ani Ježišovi to nespôsobovalo žiadnu rozkoš: „Ktosi zo zástupu mu povedal: ‚Učiteľ, povedz môjmu bratovi, aby sa so mnou podelil o dedičstvo.‘ On mu odvetil: ‚Človeče, kto ma ustanovil za sudcu alebo rozdeľovača medzi vami?‘“ (Lk 12, 13 – 14). Podobnú „radosť“ mu spôsobila aj jeho inak obľúbená Lazarova sestra: „Marta povedala: ‚Pane, nedbáš, že ma sestra nechá samu obsluhovať? Povedz jej, nech mi pomôže!‘“ (Lk 10, 40) V oboch prípadoch sa tu opakuje: „Učiteľ, povedz...“ A Ježiš v oboch prípadoch odmietol.

Aj my učiteľia sa stretávame s prípadmi, keď nám žiaci hovoria, čo máme robiť. Keď sa nás snažia vmanévrovať tam, kam chcú. Žiakov treba počúvať, ale netreba sa nimi nechať manipulovať či citovo vydierať. Ale ani my sa nemáme pokúšať svojich žiakov manipulovať, citovo vydierať či moralizovať. Máme ich viesť. Viete, aký je medzi tým rozdiel? Manipulovať znamená viesť človeka, kam chceme my, bez ohľadu na to, čo chce on. Viesť znamená pomôcť mu dostať sa tam, kam chce on. Svojich žiakov, samozrejme, môžeme a máme motivovať, povzbudzovať, napomínať, ukazovať im cestu. Ale nie ich moralizovať a manipulovať. Ježiš to nerobil a nemal rád, keď to robili jemu. A čo nechceš, aby robili tebe, nerob ani ty iným. ☹

VERONIKA VERBOVÁ

ČO ROBIŤ, AK ZISTÍME,
ŽE SA DIEŤA SEBAPOŠKODUJE?

Je to citlivá téma. Tak pre samotné dieťa, ako aj pre dospelých, ktorí sú dieťaťu blízki. Stáva sa, že rodičia pri zistení, že ich dieťa si ubližuje, zareagujú vystrašene a obviňujú samých seba. V prvom rade treba zachovať pokoj a uvedomiť si, že ide o volanie o pomoc. Už samotné odhalenie veci je istým spôsobom úľavou pre dieťa a pre rodičov šanca byť oporou a pomocou. Ide totiž o úmyselné ubližovanie si (rezaním, škrabaním kože, pálením či údermi do vlastného tela), ale bez zámeru ukončiť život. Sebaopoškodzovanie je signál psychickej nepohody dieťaťa. Najčastejšie slúži ako nezdravý mechanizmus na zvládanie emocionálnej bolesti, úzkosti alebo vnútorného napätia. Dieťa premieňa svoju psychickú bolesť na fyzickú, čím dochádza k dočasnej úľave. Vyplavené endorfíny prinášajú rýchle uvoľnenie, no neskôr nastupujú výčitky a hanba.

Prekonanie sebaopoškodzovania si vyžaduje odbornú podporu a postupné budovanie zdravých zvládacích stratégií. Ako si všimáť varovné signály? Nosenie nevhodného oblečenia – dlhé rukávy a nohavice aj v horúcom počasi. Nevysvetliteľné zranenia – časté jazvy, rezné rany alebo popáleniny na zápästiach a stehnách. Izolácia – vyhýbanie sa sociálnym aktivitám a uzatváranie sa do seba. Nájdenie nástrojov – častý výskyt žiletiek, nožov či zapaľovačov medzi osobnými vecami. Ako postupovať? Kontaktujte odborníka. Prvým krokom je návšteva klinického psychológa alebo psychiatra. Využite krízové linky. Nonstop anonymnú pomoc poskytuje napr. IPčko. Použite alternatívne techniky. Pri akútnom napätí pomáha držanie kocky ľadu, kreslenie červenou fixkou po koži namiesto rezania alebo intenzívne cvičenie. Komunikujte bez odsudzovania. Ak pomáhate svojmu blízkemu, nekritizujte ho, ale ponúknite bezpečné prostredie na rozhovor. Dieťa potrebuje cítiť prijatie, bezpečie a záujem o svoje prežívanie. Namiesto otázky *Prečo si si to urobil?* môže byť užitočnejšie opýtať sa: *Čo sa deje? Ako ti môžem pomôcť?* ☹

HENRIETA VOLF

NEMUSÍ HO MAŤ KAŽDÝ...

„Už všetci majú smartfón.“ „Ak mu ho nekúpime, bude pozadu.“ „Dnes to bez neho jednoducho nejde.“ Takéto vety počúvam na prednáškach pre rodičov a učiteľov veľmi často. Mnohí z nás im uverili a prijali ich, akoby to bol fakt. Ale kto vlastne určil, že dieťa potrebuje vlastný smartfón? A je na jeho nástrahy pripravené už na prvom stupni základnej školy?

Technológie samy osebe nie sú nepriateľom. Sú dobrým sluhom, ale zlým pánom. Problém moderných aplikácií a sociálnych sietí spočíva v tom, že cielene bojujú o jednu veľmi vzácnu vec – o čas a pozornosť nás a našich detí. Čím viac času v online svete strávime, tým väčší zisk prinášame ich tvorcom. Smartfón dnes už dávno neslúži iba na zavolanie mamy, že tréning sa skončil. Je to superpočítač vo vrecku. Vstupná brána do sveta, cez ktorú môže do detskej izby a do nepopísanej detskej duše kedykoľvek vstúpiť čokoľvek – dobré aj zlé, bez akéhokoľvek filtra.

STRACH Z DVOCH STRÁN

Ako rodičia často stojíme pred náročnou dilemou. Dať alebo nedať? Ak dieťaťu smartfón dáme, bojíme sa závislosti, nevhodného obsahu, pornografie, straty viery či zlého vplyvu pokriveného sveta (anti)sociálnych sietí na sebahodnotu dieťaťa. Ak mu ho nedáme, obávame sa, aby naše dieťa nebolo vylúčené, neostalo na okraji kolektívu, osamotené či nebudaj vysmievané.

Z tohto začarovaného kruhu nás však môže vyviešť princíp, ktorý je základom každej zdravej spoločnosti. Sú ním vzťahy, otvorenosť a spoločenstvo. A presne to platí aj v digitálnej dobe. Nemusíme v tom byť sami...

SILA SPOLOČENSTVA V PRAKTIKE

V iniciatíve *Počkajme so smartfonom* povzbudzujeme rodičov, aby nezostávali so svojimi obavami sami, ale aby sa rozprávali. V triede, škole, komunitách, po svätej liturgii či medzi priateľmi v spoločenstve. Mnohí totiž s úľavou zistia, že sused v lavici alebo iná mamka z farnosti prežíva presne to isté. Len sa

to bojíme priznať nahlas, aby sme neboli za „spiatočníkov“.

Naša iniciatíva je súčasťou celosvetovej iniciatívy. Pridali sa k nej už stovky tisíc rodičov po celom svete. Sme súčasťou obrovského globálneho hnutia rodičov, ktorým záleží na zdravom vývoji ich detí. V tom tlaku naozaj nie je nikto sám.

Viem presne, o čom hovorím. Keď bol náš syn v tretej triede, otvorili sme túto tému na rodičovskom združení. Na naše veľké prekvapenie sa k nám okamžite pridalo 12 z 25 rodičov. Dohodli sme sa, že s kúpou smartfónov počkáme.

Odvtedy prešli takmer dva roky a stal sa malý zázrak – tlak okolia úplne zmizol. Keď smartfón nemá v triede jedno dieťa, cíti sa iné. Keď ho však nemá polovica triedy, vzniká nová, zdravá norma.

DOPRAJME IM ČAS. A SKUTOČNÉ DETSTVO.

Nie sme hnutím proti zlepšovaniu

života technológiami. Deti sa potrebujú naučiť pracovať s počítačom a rozvíjať digitálne zručnosti. Na to však naozaj nepotrebujú vlastný smartfón s neobmedzeným internetom vo vrecku.

Ak chceme, aby z našich detí vyrástli vnútorne silní, slobodní a hodnotoví ľudia, najviac zo všetkého potrebujú nás – náš čas, náš živý príklad, rodinné zázemie a bezpečný priestor – možnosť zažiť skutočné detstvo, nie jeho online karikatúru. Ak deťom oddialíme vstup do online sveta, neubližujeme im. Naopak. Darujeme im to najcennejšie, čo im dnes technológie tak nenápadne kradnú – chránime ich čistotu a dávame im čas dozrieť. A na to sa oplatí spojiť sily.

Viac sa dozviete na našom webe: www.pockajmesosmartfonom.sk.

(foto: Pexels.com)

MODLITBA – MIESTO STRETNUTIA SO ŽIVÝM BOHOM

Božie slovo nás učí, že sme chrámom Svätého Ducha, ktorý v nás bohato prebýva. Ak teda Svätý Duch v nás bohato prebýva a prináša ovocie lásky, pokoja, radosti či dobroty, prirodzene sa vynára otázka: Ako môžeme zostať spojení s Bohom aj po všetkých sviatkoch, ktoré sme prežili, a uprostred obyčajného života? Ako nestratiť tú blízkosť Boha, ktorú sme počas veľkonočného obdobia tak intenzívne prežívali? Odpoveď Cirkvi je jednoduchá, ale veľmi hlboká: cez modlitbu.

Za dar Svätého Ducha môžeme považovať aj samotnú modlitbu, teda schopnosť vstupovať do rozhovoru s Bohom a žiť s ním vo vzťahu. Modlitba nie je iba ľudský výkon, ale predovšetkým priestor, v ktorom v nás pôsobí Svätý Duch a učí nás modliť sa. Aj preto platia slová svätého Pavla: „Tak aj Duch prichádza na pomoc našej slabosti, lebo nevieme ani to, za čo sa máme modliť, ako treba; a sám Duch sa prihovára za nás nevysloviteľnými vzdychmi.“ (Rim 8, 26)

Modlitba totiž nie je iba náboženská povinnosť alebo zopakovanie naučených slov. Vo východnej kresťanskej tradícii je modlitba predovšetkým stretnutím človeka so živým Bohom. Je to priestor, kde Svätý Duch premieňa naše vnútro a učí nás žiť podľa Boha. Bez modlitby sa duchovný život postupne vyprázdni, podobne ako oheň bez dreva pomaly zhasína.

Práve preto sa po sviatku Zostúpenia Svätého Ducha znova začíname modliť známu modlitbu: „Kráľu nebeský, Utešiteľu, Duchu pravdy, ktorý si všade a všetko naplňuješ... Príď a prebývaj v nás.“ Tieto slová sú nesmierne hlboké. Neprosíme iba o chvíľkovú pomoc alebo krátky dotyk Boha. Prosíme, aby Boh prebýval v nás. Aby bol súčasťou našich myšlienok, rozhodnutí, vzťahov i každodennosti.

Lebo človek je vždy niečím naplnený. Ak naše vnútro nenaplnia Boh, veľmi rýchlo ho zaplní nepokoj, chaos, strach, hnev alebo prázdnota. Dnešný svet totiž neustále niečo ponúka a zároveň človeka zahlcuje. Informácie, reklamy, sociálne siete, ná-

zory či tlak spoločnosti vstupujú do nášho života každý deň. Človek môže mať plnú hlavu, ale prázdne srdce. A práve modlitba pomáha človeku znovu objaviť vnútorné ticho a Božiu prítomnosť.

Svätí Otcovia Východu často hovorili, že najväčší boj človeka sa odohráva v jeho srdci. Preto modlitba nie je útekem od života, ale návratom k tomu podstatnému. Svätý Serafim Sarovský hovoril: „Nadobudni pokojného ducha a tisíce vôkol teba nájdu spásu.“ Tento pokoj neprichádza z pohodlia alebo z toho, že človek nemá problémy. Rodí sa z blízkosti Boha.

Mnohí mladí ľudia dnes hovoria, že nemajú čas na modlitbu. Pravda však je, že vždy si nájdeme čas na to, čo máme radi. Ak chceme, aby Boh neostal iba súčasťou sviatkov, ale stal sa súčasťou nášho života, musíme mu dať priestor aj v obyčajných dňoch. Nemusíme začínať veľkými predstavzatiami. Niekedy stačí krátka ranná modlitba, chvíľa ticha večer, znak kríža pred dôležitým rozhodnutím alebo krátke zvolanie počas dňa: „Pane, buď so mnou.“

Vo východnej tradícii existuje nádherná modlitba srdca – Ježišova modlitba: „Pane Ježišu Kriste, Synu Boží, zmiluj sa nado mnou hriešnym.“ Táto jednoduchá modlitba sa môže stať dychom našej duše. Môžeme sa ju modliť cestou do školy, v autobuse, pred skúškou alebo v chvíľach nepokoja. Postupne sa modlitba dostáva z úst do mysle a z mysle do srdca. A práve tam chce prebývať Boh.

Modlitba zároveň učí človeka pozeráť sa na život inak. Človek, ktorý sa modlí, ne-

začne mať zrazu bezproblémový život, ale začne ho prežívať s Bohom. Učí sa odpúšťať, byť pokojnejší, trpezlivejší a citlivejší voči druhým. A práve tu vidíme spojenie medzi modlitbou a ovocím Svätého Ducha. Bez modlitby ovocie Ducha postupne vysychá. Bez spojenia s Bohom sa láska mení na sebecko, radosť na povrchnú zábavu a pokoj na chvíľkové upokojenie.

Preto je modlitba miestom, kde sa rodí nový človek. Je to priestor, kde Boh premieňa naše vnútro. Nie náhodou svätý Augustín povedal: „Nepokojné je moje srdce, kým nespočinie v tebe, Pane.“ Človek totiž nikdy nenájde skutočný pokoj iba vo veciach tohto sveta. Pokoj prichádza až vtedy, keď dovolíme Bohu prebývať v nás.

A tak sa po všetkých veľkých sviatkoch, ktoré sme prežili, vraciame do každodenného života. Ale práve tam sa ukazuje, či viera zostane iba krásnou spomienkou alebo sa stane našim životom. Svätý Duch neprišiel iba na jeden sviatok. Prišiel, aby prebýval v nás. A modlitba je cestou, cez ktorú mu každý deň otvárame svoje srdce.

OTÁZKY NA ZAMYSLENIE/DISKUSIU:

1. Ako vyzerá moja každodenná modlitba?
2. Je pre mňa modlitba stretnutím s Bohom alebo len povinnosťou?
3. Kedy si počas dňa nachádzam čas na Boha?

Katechéza a aktivita pre deti:

MIROSLAV CHORENDŽÁK

BIBLICKÁ AKADÉMIA

Nejeden z nás má doma knihu kníh, ktorou je Biblia. Okrem čítania je dôležité, aby sme prečítanému aj porozumeli, a to niekedy nie je celkom jednoduché. Jednu z možností, ako porozumieť Biblii viac, nám ponúka biblická akadémia v Košiciach. Viac nám o nej povie jej lektor a biblista otec Milan Diheneščík.

ČO SA SKRÝVA ZA TERMÍNOM BIBLICKÁ AKADÉMIA?

Ide o študijný program, ktorý prevádza študentov každou knihou Biblie a zabezpečuje prehĺbenie jej poznania v duchu katolíckej tradície a vo svetle poznatkov modernej kritickej biblickej exegézy jazykom zrozumiteľným aj laikom bez teologického vzdelania. Služi na osobnú biblickú formáciu, potenciálne však môže slúžiť ako formácia na službu lektora v biblickej akadémii (potrebné základné teologické vzdelanie), prípadne asistenta. Realizuje sa formou akademického kurzu pod záštitou Centra spirituality Východ – Západ Michala Lacka Košice, ktoré je vedeckovýskumným pracoviskom Teologickej fakulty Trnavskej univerzity, ako aj pod záštitou Gréckokatolíckej eparchie Košice.

ČO VÁS VIEDLO K TOMU, ABY STE JU ZALOŽILI?

Na Slovensku vo všeobecnosti a zvlášť v Gréckokatolíckej cirkvi niet až tak veľa možností, kde by si veriaci človek mohol systematicky rozšíriť, ale aj prehĺbiť poznanie Svätého písma. Preto je poznanie biblických textov často neúplné. Ďalším problémom je, že pri individuálnom čítaní Biblie, ale aj pri rôznych pastoračných aktivitách sa často orientujeme primárne na duchovný zmysel biblických textov, čo v mnohých prípadoch môže viesť aj k ich subjektívnemu chápaniu. Chýba však poznanie ich lite-

rárneho a historického kontextu, ako aj vzťahov medzi textami a knihami Biblie, ktoré pomáha viac odhaliť ich objektívny zmysel. Pri tomto všetkom som mal pred sebou aj tento úryvok posynodálnej apoštolskej exhortácie pápeža Benedikta XVI. *Verbum Domini*: „Na dosiahnutie väčšmi biblického charakteru celej pastorácie Cirkvi je nevyhnutne potrebná primeraná formácia kresťanov a najmä katechetov. V tomto smere treba venovať pozornosť biblickému apoštolátu, ktorý je veľmi vhodnou metódou na dosiahnutie tohto cieľa, ako to dokazuje cirkevná skúsenosť. Okrem toho synodálni otcovia odporúčali, aby sa, nakoľko je to možné, využitím už existujúcich akademických štruktúr vytvorili základné formčné centrá pre laikov a misionárov, v ktorých by sa učili chápať, žiť a ohlasovať Božie slovo.“ (*Verbum Domini*, bod 75)

AKO DLHO TRVÁ TENTO ŠTUDIJNÝ PROGRAM?

Študijný program má štyri cykly a trvá štyri akademické roky. Počas jedného akademického roka je plánovaných tridsať stretnutí, ktoré sa konajú raz týždenne (dve vyučovacie hodiny) kombinovanou formou, teda je možnosť zúčastňovať sa na nich prezenčne alebo online.

KTO KAŽDÝ SA MÔŽE PRIHLÁSIŤ A DOKEDY?

Biblická akadémia je otvorená pre všetkých, ktorí chcú získať systematickú biblickú formáciu, či už sú to laici

bez teologického vzdelania, alebo aj osoby s teologickým vzdelaním, napr. kňazi, diakoni, seminaristi, rehoľníci či katechéti, ktorí si chcú svoje biblické poznanie prehĺbiť. Možnosť prihlásenia na ďalší akademický rok trvá do polovice septembra. Všetky potrebné informácie môžu záujemcovia nájsť na webe Katechetického úradu sv. prvomučeníka Štefana v Košiciach, ako aj na facebookovom profile *Biblická akadémia Košice*.

ČO BY STE CHCELI ODKÁZAŤ TÝM, KTORÍ VÁHAJÚ NAD PRIHLÁSENÍM?

Štúdium Svätého písma je nielen fascinujúce, pretože nám odhaľuje jeden úžasný svet, ktorý stojí za Bibliou, ale predovšetkým potrebné, ba priam nevyhnutné, pretože nám sprostredkúva Božie zjavenie, ktoré sa udialo kvôli nám ľuďom, a tak je pre nás Sväté písmo ozajstným prostriedkom spásy a prameňom nášho vzťahu s Bohom. Pripomínajú nám to aj slová sv. apoštola Pavla, ktorý hovorí: „Celé Písmo je Bohom vnuknuté a užitočné na poučanie, na usvedčovanie, na nápravu a na výchovu v spravodlivosti, aby bol Boží človek dokonalý a pripravený na každé dobré dielo.“ (2 Tim 3, 16 – 17)

(foto: Magnific.com) ☿

VALÉRIA JURÍČKOVÁ

BÁJKY SPOD FLORIÁNKY

Prechádzam bránkou od prešovskej Hlavnej ulice smerom k Toryse po Floriánovej ulici. Šla som tade asi tisíckrát. Vizuálna slepota vie stále prekvapiť. Čosi ma tentoraz prinútilo zastaviť pohľad na spomienkovej tabuli na jednom z domov. Text tabule oznamuje, že naším mestom v roku 1745 prechádzal Hryhorij Skovoroda.

Pre Prešovčanov a Slovákov vôbec zrejme neznámy človek. Ale jeho bájky sú niečím, čo roky milujem. Krátke poučné texty, vtipné, výstižné. A hlavne naše. Z nášho prostredia. Nie ako tie Ezopove, grécke. Skovoroda veľa cestoval. Putoval po dedinách. Pozoroval. Počúval obyčajných ľudí. A potom písal. Lvovské vydavateľstvo Svičado (2009) vydalo jeho *Charkovské bájky* v modernej ukrajinčine a my vám z nich prinášame aspoň zopár na ukážku.

DVA PSY

U jedného gazdu na dedine žili dva psy. Raz prechádzal okolo brány neznámy pocestný. Jeden pes vybehol, štekal dovtedy, kým muž nezmizol z dohľadu, a potom sa vrátil späť do dvora.

„Čo z toho máš?“ spýtal sa ho druhý pes.

„Nič. Ale aspoň tu nie je nuda,“ odpovedal mu.

„Lenže nie každý pocestný,“ povedal rozumný pes, „je nepriateľom nášho pána. Keby to tak bolo, štekal by som tiež a nezanedbával by som službu, hoci ma ešte stále trápi noha poranená vlčími zubami. Byť strážnym psom neznamená, že budeš brechať na každého, kto ide okolo. To by bolo veľmi zlé.“

Ponaučenie: Múdry človek vie, čo treba odsúdiť, no hlupák tára bez rozumu.

SOVA A DROZD

Len čo vtáky zazreli sovu, začali ju jeden cez druhého dobať a šklbať.

„Nehnevá vás, pani,“ spýtal sa drozd, „že na vás útočia, hoci ste nevinná? Nie je to zvláštne?“

„Vôbec nie,“ odpovedala sova, „veď aj medzi sebou sa správajú rovnako. A čo sa týka hnevu, ten je pre mňa znesiteľný, lebo

hoci ma straky, vrany a havrany šklbú, orol ani výr sa ma nedotknú.“

Ponaučenie: Lepšie je byť milovaný a vážený jedným múdрым a dobrým človekom než tisíckou hlupákov.

HODINOVÉ KOLIESKA

Jedno koliesko hodinového stroja sa spýtalo druhého:

„Povedz mi, prečo sa hýbeš inak než my, opačným smerom?“

„Tak ma vytvoril môj majster,“ odpovedalo druhé koliesko, „a nielenže vám tým neprekážam, ale dokonca vám pomáhame, aby naše hodiny fungovali správne, aby sme spolu kráčali správnou cestou.“

Ponaučenie: Ľudia majú rozličné prirodzené sklony, a preto sú rozdielne aj ich životné cesty. Všetkých má však viesť k jednému cieľu: česť, poriadok a láska. (foto: Pexels.com)

A JA SA SŤAŽUJEM

„Nemám rada veľkonočné obrady! Teda mám, lebo sú nádherné, ale nemám rada to, že musím stať, lebo príde veľa ľudí, čo chodia do kostola dva razy do roka. Budú ma bolieť kríže a keď ma bolia kríže, je to nekonečné...“ Počúvala som svoje vlastné fňukanie a spomenula si na púť na Starých Horách. Stáli sme na ceste. Z kopca, kde stáli autobusy, kráčali ľudia. Medzi nimi ma zaujal pán, určite mal okolo deväťdesiat rokov, opieral sa o francúzske barly, nohy mal veľmi vykrivené, na krku mu visela skladacia stolička. S pokojom sa modlil ruženec a s ostatnými sa namáhavo vliekol ku kostolu. Už len cesta autobusom musela byť pre neho únavná, a táto cesta do kostola ešte viac. Namiesto trpitelského výrazu z neho šiel pokoj a pokorná oddanosť. Pre Ježiša musel byť pobyt na zemi veľmi nepohodlný. Namiesto Boha človekom,

namiesto dokonalosti neba strádanie pozemského života, namiesto uctievania anjelmi prenasledovanie farizejmi, únava, horúčosť, ľudská zloba... O jeho utrpení ani nehovorím. Kríže neboli to jediné, čo ho bolelo, a tie tri hodiny na kríži museli byť nekonečné. Všetko urobil pre mňa. A ja? To kedy som tak spohodlnela, že Bohu, ktorý dal za mňa všetko, Kráľovi kráľov, hádzem len smetie, zlomky času? Je to preto, lebo neverím, že je najvyšší, najsvätejší, zvrchovaný Pán neba i zeme? Alebo neverím, že ma miluje a čas so mnou je pre neho vzácný? Neviem, len túžim Bohu, ktorý mi dal všetko, aj ja dať všetko, alebo aspoň viac... Inak, nakoniec som v kostole na obradoch sedela, bolo opäť menej ľudí ako minulý rok. (Elena Uhláriková)

MARTA GROMOŠOVÁ

CESTA VLAKOM

Vlaky milujem azda od chvíle, keď som pochopila, že môj milovaný otecko tie kolosy dokáže uviesť do pohybu, že pozná každú ich súčiastku, citlivo dokáže reagovať na klepot, buchot, zaškrípanie alebo ďalšie nespočetné množstvo najrozličnejších zvukov, čo sa počas dlhej šichty ozvú. V našej rodine platil nie veliteľský čas, ale čas, podľa ktorého chodili vlaky. Každý večer jeden z rodičov natiahol kľúčikom pružinky náramkových hodínkej celej rodiny, aby sme všade prišli včas, nikde nikdy nemeškali, lebo to bolo veľmi neslušné a spoločensky neprípustné. Už vtedy som postrehla, že ľudia, ktorí meškajú, majú oveľa lepšiu náladu ako tí, ktorí na nich čakajú.

Vlakom rada cestujem dodnes, hoci aj sama. Nijako prudko nenadväzujem známosti, nemusí to byť najbezpečnejšie miesto zoznámenia, vyhýbam sa „pofidérnym“ existenciám, len empaticky žiadam, aby si presadli, lebo ja som si kúpila miestenku. Netrvám za každú cenu na mieste pri okne, keď vedľa mňa posadia špuntíka, čo potrebuje na polhodinovej ceste do Košíc položiť svoju 386. otázku.

Vybrali sme sa s kolegynou, nie celkom dobrovoľne, na vláčiku do Popradu. V jednej detskej pesničke sa spieva, že si tam kúpime čokoládu, ale to sa iba tak spieva. My sme mali poslanie, dopraviť desať žiakov na presné miesto určenia, do nádherného školského parku na matematickú súťaž. Sviežosť piatkového rána trochu odsunula potrebu doplniť hladinu kofeínu v krvnom obeh, lebo bolo treba sústavne kontrolovať stav nám zverného žiactva. Plné batohy jedla, niekoľko stovák prázdnych kalórií

v pestrých obaloch a sladucké maľované vodičky naznačovali, že energie budú mať deti viac než dosť, už ju len zapriahnuť do riešenia úloh podľa obťažnosti ľahké, stredné a ťažké. Naše dve družstvá statočne ráтали, odovzdávali vyriešené úlohy, pobiehali po parku, preskakovali

záhon mladej levandule, súťažili... Pri čakaní na výsledky bol už letmý pohľad na účastníkov z celého nášho kraja znepokojujúci. Väčšina účastníkov sa „čuškala“ po svojich drahých zariadeniach, na displejoch závratnou rýchlosťou pribúdali body alebo mizli životy, ubúdalo slov, no množili sa štuchance a kopance, ba objavili sa aj slzičky. Výsledky, koniec, zrýchlený presun na vlakovú stanicu, obchádzky aj pre chodcov cez rozkopané mesto. Počet detí, ktoré sme ráno prevzali, bol konštantný. Predstava pokojnej cesty domov sa veľmi rýchlo rozplynula v preplnenom vlaku. Čo tak krátke zdriemnutie? Ani nápad!

Chvíľu mi trvalo, kým som si uvedomila, že deti, zverené pedagogickému dozoru nie sú reprezentantmi školy, že jednoducho len zverejňujú výsledky permissívnej, teda voľnej výchovy, takej obľúbenej medzi mnohými mladými rodičmi. (foto: Pexels.com) ☒

RADY SVÄTEJ RITY PRE TEBA

Novinka z vydavateľstva Zachej.sk je ako rozhovor s blízkou priateľkou, ktorá vás nesúdi, ale počúva, povzbudzuje a sprevádza v radoostiach i bolestiach života. Sestry augustiniánky z Cascie v nej otvárajú témy materstva, rodiny, vzťahov, bolesti zo straty či hľadania pokoja a odpovedajú na ne s jemnosťou a múdrosťou svätej Rity.

V knihe nájdete skutočné životné príbehy, duchovné zamyslenia, praktické rady i slová nádeje pre každého, kto túži po blízkosti, pochopení a opore. Ak hľadáte knihu, ktorá vás povzbudí v ťažkých chvíľach, táto novinka je práve pre vás. (Zachej)

YOUCAT KURZ VIERY

Kresťanstvo je pre ľudí, ktorí radi premýšľajú do hĺbky. Pre tých, ktorí sa neuspokoja s vágnymi odpoveďami. Kurz viery chce byť sprievodcom na ceste za veľkým dobrodružstvom s Bohom. Opiera sa o Youcat – Katechizmus Katolíckej cirkvi pre mladých – jednu z najčítanejších kníh o viere, aká v súčasnosti existuje. Kurz viery nemusíte absolvovať iba sami. Užitočnejšie je spojiť sa s kamarátmi alebo ľuďmi zo spoločenstva či farnosti. Názory si totiž človek najlepšie formuje pomocou rozhovorov. Cieľom zostavovateľa bolo podať pravdy viery tak pútavo, akoby ste sledovali dobrý film. (SSV)

SIMONA NEHÉZOVÁ

ZVEREJNIŤ PLAGÁT NESTAČÍ

Ako promovať mládežnícke aktivity, keď mladí sú iba pasívni prijímatelia obsahu? Scrollujú, sledujú, ukladajú, občas lajknú. No medzi tým, že mladí ľudia obsah pasívne prijímajú, a tým, že sa stanú jeho aktívnymi používateľmi, tvorcami alebo šíriteľmi, je veľký rozdiel.

Pri mládežníckych projektoch preto nestačí zverejniť plagát s dátumom, miestom a registračným linkom. Z pohľadu organizátora je tam možno všetko dôležité. Z pohľadu mladého človeka však často chýba odpoveď na otázky: Prečo by ma to malo zaujímať? Je to pre ľudí ako ja? Poznám tam niekoho? Nebudem tam trápny/trápná? Ak chceme, aby sa mladí zapájali do aktivít, komunikácia musí byť viac než oznam. Musí byť pozvánkou.

Najprv vedieť, pre koho komunikujeme

Pred každou tvorbou obsahu si položte tri jednoduché otázky:

1. Koho chceme osloviť?
2. Čo má po našej komunikácii urobiť?
3. Prečo by to malo byť pre neho/ňu dôležité?

Ak odpoveď nepoznáme, nevieme, kto je naša cieľová skupina, často tvoríme obsah iba „do priestoru“. Potom vznikajú príspevky, ktoré síce informujú, ale neaktivizujú. Mladý človek ich uvidí, možno pochopí, ale nič neurobí. Dobrá komunikácia sa nezačína grafikou. Začína sa pochopením cieľovej skupiny.

Social proof: mladí viac veria mladým

Jedným z najsilnejších nástrojov v marketingu mládežníckych aktivít je *social pro-*

of, teda dôkaz, že sa do aktivity zapájajú aj iní ľudia podobní mne. Mladí často nepotrebnú počuť, že projekt je „dôležitý“ alebo „zmysluplný“. Potrebujú vidieť, že tam boli ich rovesníci, že sa zapojili ľudia ako oni a že to pre nich malo hodnotu. Preto fungujú viac konkrétne výpovede než všeobecné slogany:

- „Išla som tam sama a nakoniec som spoznala super ľudí.“
- „Náš nápad sa naozaj dostal k mestu.“
- „Prišiel som len pozrieť a nakoniec som zostal v tíme.“

Takéto vety majú väčšiu silu než dokonalý plagát. Ukazujú realitu, odbúravajú neistotu a pomáhajú mladým predstaviť si, že by sa mohli zapojiť aj oni.

Mladí ako nano influenceri

Ak mladým dáme na starosť sociálne siete alebo propagáciu aktivít, nemôžeme automaticky očakávať, že budú chcieť byť viditeľní. Nie každý chce vystupovať vo videách, ukazovať svoju tvár alebo byť verejne spájaný s projektom. Chcú byť pasívnym používateľom. Je však dôležité, aby ste im vy ako koordinátori vysvetlili, že sa môžu stať silnými ambasádormi medzi svojimi rovesníkmi. Nemusia mať tisíce sledovate-

lov. Stačí, že im verí ich trieda, partia, spolužiaci alebo komunita. Práve v tom je sila *nano influencerov*. Ich úloha nemusí byť len „postnúť niečo na Instagram“. Môžu:

- navrhovať témy, ktoré mladých zaujímajú,
- fotiť zákulisie,
- písať krátke pozvánky vlastným jazykom,
- odporučiť aktivitu spolužiakom,
- zdieľať skúsenosť bez toho, aby museli byť stále na očiach.

Úlohou koordinátora nie je tvoriť obsah za nich. Úlohou koordinátora je vytvoriť im priestor, dôverovať im a zároveň ich citlivo usmerniť. Sledovať, či obsah nie je nevhodný, zraňujúci, nebezpečný alebo úplne odpojený od hodnoty aktivity.

Keď školím, upozorňujem na to, aby ľudia netvorili len trendy, pretože to nestačí. Obsah musí mať zmysel, kontext a prepojenie na to, čo robíte. Jeden trend vás môže vystreliť hore, ale dôležitá je konzistentná komunikácia.

A nezabúdajte na to, že vaším cieľom by nemalo byť len to, že tvoríte obsah, aby ste si to niekde odškrtli a dali do výkazu. Cieľom je, aby sa mladí stali jeho aktívnymi používateľmi, spolutvorcami a šíriteľmi. Aby cez komunikáciu prirodzene motivovali ďalších mladých zapojiť sa do aktivít.

PETER SOLEJ

LETNÁ DOVOLENKA A ETIKETA

**Pravidlá etikety a viaceré praktické odporúčania platia aj v čase letného od-
dychu. Neformálnym tónom môžeme povedať, že ani počas dovolenky nemá
etiketa „dovolenku“.**

CESTUJEME ZA ODDYCHOM

Pri pozemnom cestovaní za oddychom nezapúdame na osobný priestor spolucestujúcich a ich komfort nerušíme neúmernou hlasitosťou, osobnými až intímnymi rozhovormi či neprimeraným požívaním alkoholických nápojov. V letných horúcich mesiacoch dbáme zvlášť na dodržiavanie dostatočného pitného režimu, pravidelné prestávky v cestovaní, ako aj osobnú hygienu. Pri cestovaní autom je najdôležitejšou osobou šofér. Práve on má povinnosť pred nasadením posádky dostatočne sa oboznámiť s plánovanou trasou a dopravnými podmienkami či obmedzeniami a v tomto kontexte naplánovať cestu tak, aby bola v bezpečnom a pre všetkých zúčastnených čo najpríjemnejšom móde. V prípade, že cestujeme lietadlom, je našou povinnosťou oboznámiť sa s cestovnými pokynmi cestovnej agentúry, ako aj s pravidlami letu a v určenom časovom rozmedzí vykonať všetky potrebné elektronické procedúry, akými je napríklad *check-in*. Na letisko prichádzame v určenom časovom predstihu a pri odovzdávaní batožiny či bezpečnostnej kontrole sa nepredbiehame a nie sme nepríjemní k ostatným spolucestujúcim. Veľakrát môžu byť na cestách z iných ako dovolenkových dôvodov, ich lety môžu meškať alebo mať viaceré prestupné stanice. Práve preto nezapúdame na empatiu. Na palube lietadla opäť rešpektujeme fakt, že naši prisediai majú svoj osobný priestor, a dodržiavame pokyny personálu. Ak nám po prilete zabezpečuje presun do rezortu cestovná agentúra, rešpektujeme pokyny jej delegáta. V prí-

pade, že si daný transfer zabezpečujeme sami, je vhodné urobiť to v časovom predstihu ešte z domova a pripraviť tak bezproblémové a plynulé cestovanie.

POBYT NA HOTELI

Hotel, v ktorom trávime letnú dovolenku, sa na istý čas stáva naším domovom. Je viac ako pravdepodobné, že personál hotela urobí všetko preto, aby sa miesto stalo pre nás absolútnym pohodlím, ale netreba zabúdať na fakt, že sme v prostredí s neznámymi ľuďmi, s ktorými strávime istý čas. Dbáme preto na dodržiavanie nočného pokoja, nebojíme sa úsmevu ani úplných základov zdvori-

losti, akými sú pozdrav či poďakovanie. To môžeme prejaviť aj prepitným pre personál, a to aj napriek tomu, že máme dovolenku *all-inclusive*. Veľmi dôležitým atribútom je aj naše oblečenie. V priestoroch hotela sa nepohybujeme v plavkách a pri návšteve reštaurácie, najmä počas obeda a večere, si páni obliekajú dlhé nohavice a dámy letné šaty, resp. nohavice alebo sukňu. Plážové tričká v reštaurácii sú neprípustné. Pri naberaní a konzumácii jedla dbáme na to, aby sme si jedlo naberali dôstojne a v adekvátnom množstve. Nezapúdame pritom na fakt, že jedlo ani servis z reštaurácie nevy-nášame. Ak sme pri stolovaní usadení za stôl s ďalšími prítomnými hosťami, v úvode stretnutia sa pozdravíme a vzájomne predstavíme. Samozrejme, počas dovolenky v menej formálnom tóne.

INÝ KRAJ, INÝ MRAV

Je známou skutočnosťou, že mnohé krajiny sveta majú svoje vlastné zvyklosti či tradície, ktoré odrážajú históriu, spoločenské zriadenie alebo náboženské zloženie. Z hľadiska etikety platí zásada, že sa vždy máme správaním prispôbiť reáliám krajiny, ktorú navštevujeme. Je preto potrebné až nevyhnutné, aby sme sa pred cestou do tej ktorej krajiny oboznámili s reáliami a rešpektovali zvyklosti, ktoré sú v nej prítomné. Ak nám dané informácie neposkytne cestovná agentúra, môžeme si ich vyhľadať prostredníctvom internetu alebo oslovenia diplomatického či konzulárneho úradu, ktorý nám ich s určitou ochotou veľmi rád a bezodkladne poskytne.

(foto: Peter Solej, lektor protokolu a etikety)

1ST NEZIŠTNÍCI A DIVOTVORCOVIA KOZMA A DAMIÁN

Nebeské kráľovstvo sa podobá horčičnému zrnku... (Mt 13, 31)

V dnešnom evanjeliu Kristus prirovnáva Božie kráľovstvo k horčičnému zrnku. Možno to vyzerá na prvý pohľad ako niečo neznáme a vzdialené od nás, no pravda je iná. Kristus hovorí o Božom kráľovstve ako o kráľovstve srdca, ako o kráľovstve, ktoré potrebujeme budovať v sebe samom denodenne. A práve toto evanjelium nech nám je oporou v tom, že ak máme pocit, že Božie kráľovstvo nevidíme alebo že je veľmi malé, to vôbec neprekáža. Aj horčičné zrnko je spočiatku malé, no keď sa polieva a staráme sa oň, vyrastie a je z neho jeden z najväčších stromov. Preto budme verní Bohu v tom malom, aby nás potom on mohol ustanoviť aj nad mnohým. Nad tým, čo potrebujeme, nad tým, o čo prosíme.

Liturgia: 1 Kor 2, 9b – 3, 8, zač. 127; Mt 13, 31 – 36a, zač. 53; každodenné antifóny; tropár zo stredy a nezištníkom, kondak zo stredy, *Sláva*, kondak nezištníkom, *I teraz*, podľa predpisu, ostatné menlivé časti zo stredy, prípadne aj nezištníkom (HS: 156, 200; PZ: 111, 162; HP: 112, 158)

2ŠT ULOŽENIE RÚCHA PRESVÁTEJ BOHORODIČKY V BLACHERNÁCH

Vysvetli nám podobenstvo o kúkolí na roli. (Mt 13, 36)

Aj keď Ježiš vystupuje často nechápavo, vidíme ho dnes v pozícii toho, ktorý vysvetľuje a chce, aby jeho najmilší a najbližší chápali aj to, čo iným rozpráva v podobenstvách, pod rúskom tajomstva. Tu sa dostávame k otázke, ktorá je v tejto fáze nevyhnutná. Som Kristov najbližší? Ak chcem pochopiť Kristovo učenie, potrebujem sa k tomuto titulu dostať. Bez tohto titulu – Kristov najmilší – nebudem mať schopnosť chápať jeho evanjelium, jeho slovo. Apoštoli sú len pomyselnou vzorkou, ukážkou pre nás, ako to plánuje Kristus s každým, kto mu otvorí svoje srdce a hlavne túži byť po jeho boku, byť jeho najmilším.

Liturgia: 1 Kor 3, 18 – 23, zač. 129; Mt 13, 36 – 43, zač. 54 (rad.), Hebr 9, 1 – 7, zač. 320; Lk 10, 38 – 42, 11, 27 – 28, zač. 54 (Bohorodičke); predobrazujúce antifóny a blaženstvá; menlivé časti zo sviatku (HS: 393; PZ: 374; HP: 397)

3PIA MUČENÍK HYACINT Nebeské kráľovstvo sa podobá pokladu ukrytému v poli. (Mt 13, 44)

Táto doba je plná rýchlosti. Novodobé technológie, elektronika, práca, povinnosti, peniaze... To všetko nás tlačí kamsi dopredu. Už len taká aktualizácia v mobile či na počítači nás nepustí ďalej, ak sa jej neprispôbime. Ak si v týchto intenciách predstavíme oblasť peňazí, je to rovnaké. Stále chceme viac a neuspokojuje nás to, že máme dostatok na jedlo, oblečenie, prežitie. Pozrime sa na všetko v živote, čo nás pohláza, kvôli čomu sme ochotní ísť aj cez prekážky. Nemusia to byť len peniaze. Môže to byť ľudská sláva, uznanie, fyzická krása, kariéra... A v dnešnom Božom slove Kristus práve k takýmto túžbam prirovnáva Božie kráľovstvo. Po ňom by sme mali túžiť tak horlivo, ako túžime po veciach tohto sveta. A tak v dnešný deň, keď čítame o nebi ako o vzácnej perle či poklade ukrytým v poli, zamyslime sa nad tým, čomu dávame priestor vo svojom živote a či túžime po nebi tak ako po veciach tohto sveta.

Liturgia: 1 Kor 4, 5 – 8, zač. 130b; Mt 13, 44 – 54a, zač. 55; každodenné antifóny; menlivé časti z piatka; zdržanlivosť od mäsa (HS: 159; PZ: 114; HP: 114)

4SO ARCIBISKUP ANDREJ JERUZALEMČAN ... tvoja viera ťa uzdravila. (Mt 9, 22)

Dve odlišné životné situácie. On bohatý, ona chudobná. Jemu umrela dcéra, ona sama je chorá. Tu môžeme vidieť, ako nádherné si Ježiš každého k sebe pritiahne. Životné situácie nás mnohokrát privedú na pokraj síl, keď vidíme, že nie sme schopní čeliť problému vlastnými silami. Presahuje nás to. Naše sily nestačia. A vtedy by mal prísť Kristus so svojou mocou, so svojím pokojom. Otázka pre človeka tohto sveta je: Ak mám problém, idem za Kristom? Pretože my vieme skúšať všeličo možné, vieme si otvoriť internet, ideme za doktorom, platíme si poradcov, trénerov, psychologov... A na ktorom mieste prichádzame za Kristom? Ruku na srdce, nechávame ho mnohokrát ako úplne poslednú možnosť. Kristus je pre nás často len náplastou, keď už nič nefunguje. Aká je to viera? Ale práve viera zachránila aktérov dnešného evanjelia. Ježiš ponúka riešenie na každú situáciu, len ho potrebujeme pozvať do svojho problému, do svojej situácie.

Liturgia: Rim 9, 1 – 5, zač. 100; Mt 9, 18 – 26, zač. 32; každodenné antifóny; menlivé časti zo soboty (HS: 160; PZ: 115; HP: 115)

5NE ŠIESTA NEDELA PO PÄTDESIATNICI APOŠTOLOM ROVNÍ CYRIL A METOD

Tu mu priniesli ochrnutého človeka... (Mt 9, 2)

Dnes nám Cirkev ponúka stať z Písma, v ktorej Kristus obdivuje vieru nosičov ochrnutého. Ak by teraz Kristus zaklopal na dvere nášho domu, bol by nadšený z našej viery? Odpustil by nám nedokonalosti pre jej veľkosť? Kristus hľadá práve toto oveľa viac ako nejakú „prácu“ v jeho vinici. Chce mňa, moju vieru a dôveru v dobrom aj v ťažkom období. Boh za veľkosť viery nedáva človeku to, čo si človek myslí, že potrebuje najviac. Pretože ak by to tak bolo, tak by najprv uzdravil ochrnutie. Lenže ak prosíme, Kristus dáva to, čo je pre nás najlepšie. Preto najprv odpúšťa hriechy. Čistota duše je prospešná viac ako fyzické zdravie. Preto budme vnímaví. Majme vieru v to, že Kristus nám dá to najlepšie.

Liturgia: Rim 12, 6 – 14, zač. 110; Mt 9, 1 – 8, zač. 29 (rad.), Hebr 7, 26 – 8, 2, zač. 318; Mt 5, 14 – 19, zač. 11 (svätcom); predobrazujúce antifóny a blaženstvá; tropár piateho hlasu a svätým, kondak z hlasu, *Sláva*, kondak svätým, *I teraz*, podľa predpisu; ostatné z hlasu a svätcom (HS: 148, 395; PZ: 101, 376; HP: 102, 398)

6PO PREPODOBNÝ SISEÓS VEĽKÝ Vari to nie je tesárov syn? (Mt 13, 55)

Nazaretčania poznali Ježiša aj jeho rodinu – preto odmietali prijať jeho i jeho učenie. Doma nikto nie je prorokom. Týchto Ježišových spoluobčanov by sme však nemali hneď odsúdiť. Veď vieme, ako ľahko aj nás dokážu zaslepiť predsudky. Ľudia v synagóge pravdepodobne videli Ježiša vyrastať. Ako tesár zrejme Ježiš nedostal rozsiahle náboženské vzdelanie. Ťažko sa im verilo, že je viac než len syn tesára. Ježiš prišiel domov odhodlaný konať zázraky a odhaľovať Božie tajomstvá, ale jeho susedia nedokázali prekonať svoje staré predstavy. Ježiš je každý deň ochotný učiť aj nás, uzdravovať nás a naplňovať láskou. Ale niekedy mu – ako ľudia z Nazareta – nedáme šancu. Inokedy sa cítime ohrození tým, čo nám hovorí. A tak nám unikajú milosti, ktoré nám chce dať. Možno máme pocit, že Boh nás nevypočuje či je vzdialený a jeho slová sa nedajú aplikovať. Popros Ježiša, aby ti viac pootvoril oči. Otvor mu srdce a dovoľ, aby ťa viedol k hlbšej viere.

Liturgia: 1 Kor 5, 9 – 6, 11, zač. 134; Mt 13, 54 – 58, zač. 56; každodenné antifóny menlivé časti z pondelka (HS: 154; PZ: 108; HP: 109)

... bál sa však ľudu, lebo
ho pokladali za proroka. (Mt 14, 5)

Keby mi niekto povedal, že som ako Herodes, asi by som ho hneď okríkol. „Veď ja nie som žiaden vrah!“ Lenže svojimi postojmi sa často s Herodesom stotožňujeme. Aj keď to evanjelista Matúš nespomína, Marek hovorí o Herodesovi ako o človeku, ktorý Jána a jeho učenie počúval veľmi rád. Ale keď semienko padne do trnia, trnie ho udusí. A tak to bolo aj s Herodesom a v tom sme mu podobní aj my. Aj počúvame, aj sme z toho slova v rozpakoch, lenže svet a jeho starosti toto slovo udusia. „Čo si o mne pomyslia ľudia? Budem všetkým na smiech.“ Lenže Kristov nasledovník má byť špeciálny. Ako na mne okolie vidí, že som kresťan? V čom som iný? A práve tu prichádzame na to, že máme ďaleko od Jána Krstiteľa, ktorý sa nebál vytrčať z davu, ale skôr patríme do kategórie podobnej Herodesovi. Pane, daj nám silu nezaprieť ťa aj za cenu vytrčania z davu.

Liturgia: 1 Kor 6, 20b – 7, 12, zač. 136; Mt 14, 1 – 13, zač. 57 každodenné antifóny; menlivé časti z utorka (HS: 155; PZ: 109; HP: 110)

A vy prečo prestupujete
Božie prikázanie
pre svoje obyčaje? (Mt 15, 3)

Aké je jednoduché prekrútiť veci tak, aby nám vyhovovali. V dnešnej stati počúvame kritiku farizejov, ktorí nemali problém uprednostniť svoje pred Božím. V našich životoch je to podobne. Vieme pozmeniť okolnosti, prekrútiť pravdu, otočiť ju v náš prospech. No kde v tom celom je Boh? Do chrámu idem preto, lebo ma to naučili, na spoveď idem dvakrát do roka, lebo to mi ukázali rodičia, lebo to sú moje obyčaje. A kde v tom celom je Kristus? Nezamenili sme si živý vzťah s Bohom za tradicionalizmus? A ospravedlnenie typu: „Veď ja nie som najhorší, je mnoho ľudí, ktorí hrešia oveľa horšie a oveľa viac, veď ja chodím do chrámu častejšie ako dvakrát do roka, ja sa pôjdem aj častejšie vyspovedať...“ Otázka znie, či je v tom celom Kristus alebo som si vieru prispôbil na svoj kult, ospravedlnenie svojich hriechov. Pane, prosíme ťa o skutočnú vieru postavenú na tebe a nie na svojich predstavách a hladkaniu si svojho svedomia.

Liturgia: 1 Kor 7, 12 – 24, zač. 137; Mt 14, 35 – 15, 11, zač. 60; každodenné antifóny; menlivé časti zo stredy (HS: 156; PZ: 111; HP: 112)

Vieš, že sa farizeji pohoršili,
keď počuli, čo si povedal? (Mt 15, 12b)

Keď čítame všetky slová adresované farizejom a zákonníkom, môžeme vidieť Krista ako kritického Boha. Veľa kritizoval, hlavne tých, ktorí boli v chráme najčastejšie, ktorí mali o Bohu vedieť najviac. Paradoxom tej doby bolo, že tí, ktorí mali byť najbližšie pri Bohu a najskôr mali v Ježišovi vidieť Mesiáša, ho nespoznali. Zidealizovali si Mesiáša podľa svojich vlastných kritérií. A dnešná doba nie je v tejto veci iná. Idealizujeme si Boha podľa vlastných predstáv a keď nám niečo nesedí, ideme svojím smerom, ignorujeme to, čo by nám Boh chcel povedať, lebo ťažko sa nám prispôbuje. Chceme byť pánmi nad svojimi životmi. V dnešný deň prosíme o dar pokory, aby sme sa vedeli upokoriť pred Bohom. Aby sme v pokore mohli vždy povedať: „Nie moja vôľa, ale tvoja nech sa stane.“

Liturgia: 1 Kor 7, 24 – 35, zač. 138; Mt 15, 12b – 21, zač. 61; každodenné antifóny; menlivé časti zo štvrtka (HS: 157; PZ: 112; HP: 113)

Zástupy žasli... (Mt 15, 31)

Samozrejme, že žasli! Zástupy v dnešnom evanjeliu vystúpili na vrch za Ježišom. Priniesli so sebou svoje nádeje, sny a potrebu uzdravenia a videli ho vykonať zázraky! Položili mu k nohám svojich blízkych a on ich všetkých uzdravil. Preto niet divu, že „velebili Boha Izraela“, ktorý v Ježišovi tak jasne pôsobil. Teraz si možno kladieš otázku, či môže Boh takto ohromiť aj teba. Možno nemáš čas vyjsť na vrch a byť len s Ježišom. No to ani nemusíš robiť! Ježiš môže prísť za tebou. A keď na vlastné oči uvidíš jeho zázraky, aj ty možno pocítiš úžas, vďaka a túžbu oslavovať Boha. Prines teda Ježišovi svoje nádeje, sny a potreby. Popros ho, nech ti otvorí oči, aby si videl, ako pôsobí v tvojom živote.

Liturgia: 1 Kor 7, 35 – 8, 7, zač. 139; Mt 15, 29 – 31, zač. 63 (rad.); Gal 5, 22 – 6, 2, zač. 213; Lk 6, 17 – 23, zač. 24 (Antonovi); predobraz. antif. a blažen. menl. časti prepodobnému; zdržanlivosť od mäsa (HS: 188; PZ: 145; HP: 401)

Kto prijme proroka ako proroka. (Mt 10, 41)

Čo znamená prijať proroka ako proroka? V prvotnej Cirkvi boli muži a ženy bežne vysielaní na cesty ako putujúci proroci. Ich úlohou bolo ohlasovať Božie slovo. Pre ľudí bolo počuť, keď mohli prijať takého človeka vo svojom dome a starať sa o neho, kým slúžil v ich okolí. V skutočnosti sú aj dnes všade okolo nás. Možno si dokonca jedným z nich aj ty sám! Pretože prorok je niekto, prostredníctvom koho hovorí Duch Svätý. To znamená, že prorokovať môže aj tvoj manžel alebo tvoja manželka – keď ťa povzbudzuje vyhradiť si čas na modlitbu. Dieťa, ktoré k tebe prichádza uprostred noci s tým, že ho bolí brucho, môže byť pre teba poslom posolstva: Je čas zaprieť sa, vziať svoj kríž a postarať sa o tohto maličkého. Aj ty sám môžeš byť prorokom, keď sa s kolegom podelíš o skúsenosť Božieho pôsobenia v tvojom živote. Boh sa nám neustále prihovára. Snaží sa upútať našu pozornosť. Neprestajne nás žiada, aby sme prijímali vo svojom živote jeho poslov. Dokonca aj tých, ktorých by sme najmenej čakali.

Liturgia: Rim 12, 1 – 3, zač. 108; Mt 10, 37 – 11, 1, zač. 39; každodenné antifóny; menlivé časti zo soboty (HS: 160; PZ: 115; HP: 115)

Nech sa vám stane, ako ste uverili. (Mt 9, 29)

Keby ti Ježiš ponúkol, že ti niečo splní tak, ako si uveril, o čo by si ho žiadal? Som príliš nesmelý, aby som ho prosil o niečo veľké? Obávam sa, že moja viera nie je dosť silná? Mám strach, že ma Ježiš sklame? V dnešnom evanjeliu volajú na Ježiša dvaja slepci, ktorí ho oslovujú jeho mesiášskym titulom. Už len toto zvolanie je prejavom ich viery. Týmto pomenovaním ukazujú, že Ježiš pre nich nie je len obyčajný kazateľ. Keď sa ich Ježiš opýta, či veria, že ich môže uzdraviť, nadšené odpovedajú áno. V tej chvíli nie sú len pasívnymi príjemcami Božej milosti, stali sa aktívnymi účastníkmi Božieho diela. Iste, Ježiš neočakáva dokonalú odpoveď ani úplne zreľú vieru. Odpovie nám aj vtedy, ak vyznáme, že naša viera je slabá. Kristus vie, že viera sa nerodí lusknutím prsta. Viera dozrieva každým dňom, každou skúškou, neúspechom... Máš takú vieru, že dokážeš prosieť a očakávať, že sa tebe alebo tvojim blízkym stane niečo veľké?

Liturgia: Rim 15, 1 – 7, zač. 116; Mt 9, 27 – 35, zač. 33; predobrazujúce antifóny a blaženstvá; menlivé časti zo šiesteho hlasu (HS: 149; PZ: 103; HP: 104)

13 PO

ZHROMAŽDENIE
K ARCHANJELOVI
GABRIELOVI*Žiadali ho, aby im ukázal znamenie z neba. (Mt 16, 1)*

Farizeji pokúšajú samotného Boha. Skúšajú toho, ktorý bude raz súdiť každého človeka. Skúšajú v reči toho, ktorý utvoril zem i nebesia. Skúšajú toho, ktorý ide zomrieť za každého z nás, teda aj za farizejov. Aj ja často prosím Boha o znamenie vo svojom živote a skúšam, či to splní. A ak nie, Boh pre mňa stráca hodnotu, dôvera v neho padá. Ale, drahý brat a sestra, nerobíme z Boha „automat na prosby“? Pane, ja sa pomodlím, a ty mi daj. Ja hodím mincu do automatu a on mi vydá, na čo ťuknem. Lenže toto má od vzťahu s Bohom veľmi ďaleko. Boh je osobný, túži po tom, aby som ho chcel úprimne a nie s osobným prospechom. Túžim po Bohu, aj keby sa v mojom živote nemalo nič zmeniť k lepšiemu? Túžim po Bohu, ktorý chce mňa a moju dušu? Pane, daj nám milosť túžiť po tebe čisto a nie so zámerom vidieť znamenia.

Liturgia: 1 Kor 9, 13 – 18, zač. 142; Mt 16, 1 – 6, zač. 65; každodenné antifóny; menlivé časti z pondelka (HS: 154; PZ: 108; HP: 109)

14 UT

APOŠTOL AKVILA

... chráňte sa kvasu farizejov... (16, 6)

Kristus nehovorí o probléme hmotného chleba, ale o tom, ako žijem svoju každodennosť. Ako využívam hmotné dobré? Využívam ich ako saduceji podľa ľudských tradícií alebo podľa Božích? Viem sa podeliť alebo viem iba brať? Dávam slávu sebe, svojmu majetku alebo Bohu, vďaka ktorému mám všetok svoj majetok? Vidím veľké Božie skutky a vidím, že mi nič nechýba? Židia považovali majetok za Božie požehnanie, ale to požehnanie je dovtedy požehnaním, dokedy v ňom vidím Boha a nemení stav pokory a vďačnosti duše. A práve takého kvasu sa majú apoštoli chrániť. Veľmi ľahko bolo apoštolom skĺznuť do predstáv, že Ježiš bude stále rozmnožovať chlieb, vďaka čomu by mohli zbohatnúť a vybudovať veľké impérium ľudskej slávy. Lenže Kristus poukazuje na niečo iné. Ak máte mňa, nič vám nebude chýbať. Ak máte mňa, nemusíte sa trápiť o to, čo budete jesť alebo piť.

Liturgia: 1 Kor 10, 5 – 12, zač. 144; Mt 16, 6 – 12, zač. 66; každodenné antifóny; menlivé časti z utoroka (HS: 155; PZ: 109; HP: 110)

15 ST

APOŠTOLOM ROVNÝ
KNIEŽA VLADIMÍR*... nemáš zmysel pre Božie veci... (Mt 16, 23)*

Kristus nestotožňoval Petra s diablom, stotožňoval jeho zmyšľanie a zameranie sa na ľudskú slávu. Ako pokúšal diabol nášho Pána na púšti? Vyskúšal „najsilnejšiu“ zbraň. Túžbu po ľudskej sláve, majetku. Možno práve preto Kristus hovorí Petrovi, že zmyšľá ako satan, keď si nevie predstaviť jeho ukrižovanie. Ak Pán porovnal Petrovo zmyšľanie so satanovým, ako dokážeme nebyť zmyšľaním ako diabol? V čom som iný ako diabol? Ak si poviem, že som veriaci, lebo idem niekedy do chrámu. Neverí aj diabol v Pána? A nechodí aj diabol do chrámu, aby ničil srdcia a odpútal nás od Boha ešte aj v chráme? Veď pri pokúšaní na púšti diabol cituje Písmo. V čom som iný? Pane, prosíme ťa o to, aby sme sa nikdy nestotožnili s diablom a jeho svetským zmyšľaním, ale videli to Božie.

Liturgia: 1 Kor 10, 12 – 22, zač. 145; Mt 16, 20 – 24, zač. 68 (rad.); Gal 1, 11 – 19, zač. 200; Jn 10, 1 – 9, zač. 35b (Vladimírovi); predobrazujúce antifóny a blaženstvá; menlivé časti svätému (HS: 183; PZ: 140; HP: 403)

Marián Baran

16 ŠT

HIEROMUČENÍK
ATÉNOGÉNÉS A SPOL.*... vezme svoj kríž a nasleduje ma. (Mt 16, 24)*

Keď počujeme o kríži, často myslíme na choroby, trápenia alebo životné skúšky. Aj to môže byť súčasťou kríža. Ježiš však v evanjeliu hovorí o niečom hlbšom. Skutočný kríž sa začína tam, kde prestávame robiť všetko iba pre seba a začíname myslieť na Boha a na dobro druhých. Kríž nie je predovšetkým utrpenie, ale láska. Práve toto vysvetľuje aj svätý Pavol v Liste Korintanom. V otázke mäsa obetovaného modlám nerieši vonkajší problém. Ukazuje kresťanom princíp života. Hovorí: „Nik nehľadá vlastný prospech, ale prospech druhého.“ To je podstata kresťanskej morálky. Nie otázka: „Čo si môžem dovoliť“, ale: „Čo pomôže môjmu bratovi priblížiť sa k Bohu?“ Pavol ide dokonca tak ďaleko, že hovorí: „Všetko robte na Božiu slávu.“ To znamená, že kresťan nemá rozdelený život na náboženské a obyčajné chvíle. Boh má byť prítomný vo všetkom – v práci, v rodine, v oddychu, v rozhodnutiach aj vo vzťahoch.

Liturgia: 1 Kor 10, 28 – 11, 7, zač. 147; Mt 16, 24 – 28, zač. 69; každodenné antifóny; menlivé časti zo štvrtka (HS: 157; PZ: 112; HP: 113)

17 PIA

HIEROMUČENÍK
PAVOL PETER,
PREŠOVSKÝ BISKUP*... buďte pripravení. (Lk 12, 40)*

Bdelosť neznamenať žiť v strachu. Každý deň máme byť pripravení povedať Bohu svoje áno. Biskup Gojdič nebol pripravený na mučenie preto, že by vopred vedel, čo sa stane, ale preto, lebo každý deň svojho života prežíval verne. Apoštol Ján nám dnes pripomína: „Kto ostáva v láske, ostáva v Bohu a Boh ostáva v ňom.“ To je tajomstvo kresťanskej sily. Mučeníci neboli silní sami zo seba. Ich sila pramenila z Božej prítomnosti. Človek môže vydržať mnoho, ak vie, že Boh je s ním. My možno nebudeme stáť pred väzenskou celou ako biskup Gojdič. Budeme však stáť pred inými skúškami. Možno budeme vystavení tlaku prispôbiť sa svetu alebo si voľiť medzi pohodlím a vernosťou evanjeliu. Každá generácia má vlastné formy mučenia. Prosme dnes nášho blahoslaveného mučeníka, aby nám vyprosival odvahu vydávať svedectvo o Kristovi.

Liturgia: 1 Jn 4, 11 – 16, zač. 73b; Lk 12, 32 – 40, zač. 67; predobrazujúce antifóny a blaženstvá; menlivé časti biskupovi; voľnica (HS: 398; PZ: 379; HP: 407)

18 SO

MUČENÍK EMILIÁN

*Ľudia sa budú v deň súdu zodpovedať z každého**daromného slova, ktoré vyslovia. (Mt 12, 36)*

Slová dokážu povzbudiť, ale aj zraniť, uzdraviť a zničiť. Koľko rodinných konfliktov vzniklo pre jedno neuvážené slovo. Koľko priateľstiev sa takto rozpadlo. Koľko bolesti spôsobilo posudzovanie, kritika alebo ponížovanie. Jazyk je malý, ale jeho sila je obrovská. Ježiš však ide ešte hlbšie. Hovorí, že ústa hovoria z plnosti srdca. Problém teda nie je iba v slovách, ale v tom, čo nosíme vo svojom vnútri. Ak je srdce plné hriechu, skôr či neskôr sa to prejaví navonok. Ak je srdce plné Božej lásky, budú z neho vychádzať slová pokoja a povzbudenia. Dnešné Božie slovo nás preto pozýva k skúmaniu svedomia. Ako používame svoj jazyk? Sme ľuďmi, ktorí prinášajú pokoj alebo rozdelujú? Budujeme druhých alebo ich zraňujeme? Naše slová sú totiž odrazom nášho vzťahu s Bohom. Prosme o čistotu svojich srdiec, lebo len čisté srdce dokáže hovoriť čisté slová a len človek naplnený láskou dokáže naplniť Boží zákon.

Liturgia: Rim 13, 1 – 10, zač. 111; Mt 12, 30 – 37, zač. 47; každodenné antifóny; menlivé časti zo soboty (HS: 160; PZ: 115; HP: 115)

19 NE OSMÁ NEDEĽA PO PÄŤDESIATNICI PAMIATKA OTCOV PRVÝCH ŠIESTICH EKUMENICKÝCH SNEMOV

... vy im dajte jest! (Mt 14, 16)

Zástup je hladný a učeníci vidia nedostatok. Majú päť chlebov a dve ryby. Ježiš však vidí viac. V rukách Boha sa aj málo môže stať požehnaním pre mnohých. Koľkokrát sa aj my pozeráme na svoje slabosti. Ježiš od nás nechce veľké veci. Len aby sme mu odovzdali to málo, čo máme. Keď Ježiš požehná chleby, nastáva zázrak hojnosti. Všetci sa nasýtia a ešte zostane dvanásť košov odrobín. Tak koná Boh. Tam, kde človek vidí nedostatok, Boh vytvára prebytok. Podobne je to aj v našich vzťahoch. Možno máme len malú ochotu odpustiť, trochu trpezlivosti alebo slabú vieru. Ak to odovzdáme Kristovi, môže z toho vyrásť veľké dobro.

Liturgia: 1 Kor 1, 10 – 18, zač. 124; Mt 14, 14 – 22, zač. 58 (rad.), Hebr 13, 7 – 16, zač. 334; Jn 17, 1 – 13, zač. 56 (otcom); predobraz. antif. a blažen., tropár siedmeho hlasu a ocom, *Sláva*, ocom, *I teraz*, podľa predpisu; ostatné menl. č. z hlasu a ocom (HS: 150, 396; PZ: 104, 377; HP: 105, 405)

22 ST MYRONOSIČKA A APOŠTOLOM ROVNÁ MÁRIA MAGDALÉNA

... najväčšia z nich je láska. (1 Kor 13, 13)

Svätý Pavol opisuje vlastnosti pravej lásky. Nie je to romantický text, ale program kresťanského života. Láska je trpezlivá, dobrotivá, nezávidí, nevypína sa... Keď tieto slová počujeme, možno si uvedomujeme, aká dlhá cesta je ešte pred nami. Evanjelium nám ukazuje konkrétnu skúšku lásky – schopnosť nezávidieť. Robotníci, ktorí pracovali celý deň, sa pohoršujú nad hospodárovou štedrosťou. Ne protestujú preto, že by dostali menej. Protestujú preto, lebo iní dostali rovnako. Často sa neporovnávame s tým, čo máme, ale s tým, čo majú druhí. Odtiaľ pramení závišť. Božia logika je však iná. Boh nerozdeľuje svoju lásku podľa našich výpočtov. Každého miluje nekonečne. Pravá láska sa teší z dobra druhého. Nevidí ho ako konkurenta, ale ako brata. Prosme o srdce oslobodené od porovnávania. Len človek, ktorý sa raduje z Božej dobroty voči druhým, dokáže zakúsiť skutočnú radosť.

Liturgia: 1 Kor 13, 4 – 14, 5, zač. 154; Mt 20, 1 – 16; zač. 80 (radové); 1 Kor 9, 2b – 12, zač. 141; Lk 8, 1 – 3; zač. 34; predobrazujúce antifóny a blaženstvá; menlivé časti svätej (HS: 402; PZ: 384; HP: 411)

20 PO PROROK ELIÁŠ Ani jeden prorok nie je vzácný vo svojej vlasti. (Lk 4, 24)

Ježiš prichádza do svojho rodného mesta. Najprv ho obdivujú. Situácia sa však mení vo chvíli, keď Ježiš začne hovoriť o Božom pláne spásy. Ježiš im však pripomína, že Boh sa pozerá na vieru, nie na pôvod či výsady. To ich pobúri natoľko, že ho chcú zhodiť zo skaly. Také je ľudské srdce, keď nechce prijať pravdu. Aj dnes sa stretávame s podobnou skúsenosťou. Keď hovoríme o odpustení, čistote života, úcte k manželstvu alebo vernosti Bohu, nemusíme byť prijatí. Niekedy budeme nepochopení alebo zosmiešnení. Apoštol Jakub nás preto povzbudzuje k trpezlivosti. Proroci vytrvali, pretože dôverovali Bohu. Vedeli, že úspech nie je mierou vernosti. Dôležité nie je, koľko ľudí nám zatlieska, ale či zostaneme verní Bohu. Prosme dnes o odvahu milovať pravdu a zároveň o múdrosť hovoriť ju s láskou. Lebo pravda bez lásky zraňuje a láska bez pravdy stráca smer.

Liturgia: Jak 5, 10 – 20, zač. 57; Lk 4, 22 – 30, zač. 14; predobrazujúce antifóny a blaženstvá; menlivé časti svätému (HS: 400; PZ: 382; HP: 410)

23 ŠT MUČENÍCI TROFIM, TEOFIL A SPOL.

Kto chce byť medzi vami veľký, bude vašim služobníkom. (Mt 20, 27)

V každom človeku je prirodzená túžba po uznaní – byť potrebným, všimnutým, oceneným. Táto túžba sama osebe nie je zlá. Problém vzniká vtedy, keď sa stane cieľom života. V evanjeliu matka Jakuba a Jána prosí pre svojich synov najvyššie miesta v Kristovom kráľovstve. Ježiš využíva túto situáciu, aby im vysvetlil pravú veľkosť. Hovorí: „Kto chce byť medzi vami veľký, bude vašim služobníkom.“ Tieto slová boli vtedajšiemu svetu úplne cudzie. Mocní vládli a ostatní slúžili. Ježiš však obracia hodnotový rebríček naruby. Najväčší je ten, kto najviac miluje. Najväčší je ten, kto najviac slúži. Najväčší je ten, kto sa najviac podobá Kristovi. On je Pán vesmíru, a predsa umýva učeníkom nohy. On je Kráľ slávy, a predsa umiera na kríži. Keď sa učíme slúžiť, vstupujeme do jeho školy pokory. A práve tam objavujeme pravú veľkosť.

Liturgia: 1 Kor 14, 6 – 19, zač. 155; Mt 20, 17 – 28, zač. 81; každodenné antifóny; menlivé časti zo štvrtka (HS: 157; PZ: 112; HP: 113)

21 UT PREPODOBNÍ SIMEON A JÁN ... koľko ráz mám od- pustiť svojmu bratovi... (Mt 18, 21)

Ježiš dnes v evanjeliu hovorí o odpustení. Peter si myslí, že je veľkorysý, keď navrhuje odpustiť sedemkrát. Ježiš však posúva hranicu ďaleko za ľudské predstavy: „Sedemdesiatšedemkrát.“ Prečo? Pretože bez odpustenia nemôžeme žiť Kristov život. Každé spoločenstvo tvoria nedokonalí ľudia. Každý z nás niekedy zraní druhého. Ak budeme zhromažďovať krivdy, postupne sa od seba vzdialíme. Odpustenie nie je prejav slabosti. Je prejavom duchovnej sily. Vyžaduje pokoru, vieru a veľkú dôveru v Boha. Často je to proces, ktorý trvá dlho. No bez neho zostáva srdce uzavreté. Keď odpúšťame, napodobňujeme Krista. Dnešné čítania nás pozývajú uvedomiť si, že sme navzájom spojení. Naše rozhodnutia ovplyvňujú druhých. Naša láska posilňuje celé telo Cirkvi. Naše odpustenie prináša uzdravenie celému spoločenstvu.

Liturgia: 1 Kor 12, 12 – 26, zač. 152; Mt 18, 18 – 22; 19, 1 – 2. 13 – 15, zač. 76; každodenné antifóny; menlivé časti z utorka (HS: 155; PZ: 109; HP: 110)

24 PIA MUČENÍCI BORIS A GLEB

Ježiš vošiel do chrámu a vyhnal všetkých predavačov... (Mt 21, 12)

Ježiš vstupuje do chrámu a vyháňa obchodníkov. Chrám, ktorý mal byť domom modlitby, sa stal miestom obchodovania. Ježišova reakcia je veľmi rázna. Ukazuje, aká dôležitá je svätosť Božieho domu. Svätý Pavol na inom mieste pripomína, že chrámom Svätého Ducha je aj každý pokrstný človek. Preto si môžeme položiť otázku: V akom stave je chrám môjho srdca? Nenahromadili sa v ňom veci, ktoré vytlačujú Boha na okraj? Nie je zaplnený starosťami, pýchou, závišťou či neodpustením? Ježiš chce vstúpiť do chrámu nášho srdca. Chce odstrániť všetko, čo bráni živému vzťahu s Bohom. Po očistení chrámu k Ježišovi prichádzali slepí a chromí, a on ich uzdravoval. Tam, kde Kristus očisťuje, prichádza aj uzdravenie. Prosme o odvahu dovoliť Kristovi konať v našom živote. Len čisté srdce sa môže stať miestom Božej prítomnosti a uzdravenia.

Liturgia: Rim 8, 28 – 39, zač. 99; Jn 15, 17 – 16, 2, zač. 52 (muč.); 1 Kor 14, 26b – 40, zač. 157; Mt 21, 12 – 14. 17 – 20, zač. 83b (radové); predobraz. antif. a blažen.; menl. časti muč.; zdržanlivosť od mäsa (HS: 191; PZ: 149; HP: 143)

Svätá Anna nepatrí medzi biblické postavy, o ktorých Sväté písmo hovorí veľa. Napriek tomu zohrala nenahraditeľnú úlohu v dejinách spásy. Bola matkou Bohorodičky. V jej dome sa Mária učila modlitbe, počúvaní Božieho slova a dôvere v Boha. To, čo Anna odovzdala svojej dcére, prinieslo ovocie pre celé ľudstvo. Jej život bol tichý a skrytý. No práve v tejto skrytosti pripravovala pôdu pre veľké Božie dielo. Dnešný svet často obdivuje úspech, popularitu a viditeľné výsledky. Boh však často koná prostredníctvom ľudí, ktorých mená zostávajú skryté. Ježiš prirovnáva Božie slovo k svetlu. Svetlo nemá zostať ukryté. Má svietiť a ukazovať cestu. Podobne je to aj s vierou. Nestačí ju uchovávať pre seba. Treba ju odovzdávať ďalším generáciám. Pri pohľade na svätú Annu si uvedomujeme, že najväčším dedičstvom je živá viera. Prosme svätú Annu, aby chránila naše rodiny a pomáhala nám byť svedkami viery, aby svetlo evanjelia nikdy nezhaslo.

Liturgia: Gal 4, 22 – 31, zač. 210b; Lk 8, 16 – 21, zač. 36 (Anne); Rim 14, 6 – 9, zač. 113; Mt 15, 32 – 39, zač. 64 (radové); predobrazujúce antifóny a blaženstvá; menlivé časti Anne (HS: 403; PZ: 385; HP: 414)

Ľudia dnes stavajú svoj život na zdraví, úspechu či peniazoch, ktoré sa môžu rýchlo pominiť. Kristus nás učí budovať na niečom, čo nepodlieha času. Kto stavia svoj život na Kristovi, môže prejsť skúškami života bez toho, aby sa jeho vnútorný svet zrútil. Evanjelium nám túto pravdu ukazuje veľmi názorne. Loďka sa stáva obrazom Cirkvi aj nášho života. Neistota, choroba, rodinné problémy, sklamanie či duchovné zápasy nás môžu naplňať strachom. Zdá sa nám, že Boh je ďaleko. Vtedy prichádza Ježiš a najväčším darom nie je odstránenie problémov, ale jeho prítomnosť uprostred nich. Peter túži ísť za Ježišom po vode. Kým je jeho pohľad upretý na Krista, kráča bezpečne. Keď sa však upriami na vietor a vlny, začína sa topiť. Kým sa sústreďujeme na Boha, nachádzame pokoj. Keď sa však naše oči sústreďia iba na problémy, začne nás pohlcovať strach. Prosme o vieru apoštola Petra.

Liturgia: 1 Kor 3, 9 – 17, zač. 128; Mt 14, 22 – 34, zač. 59; menlivé časti z ôsmeho hlasu (HS: 152; PZ: 106; HP: 107)

Ježiš nám dnes hovorí o figovníku, ktorý vyzeral živý, no v skutočnosti bol neplodný. Tým hovorí o človeku, o nás. Môžeme preukazovať vonkajšie znaky nábožnosti, a pritom neprinášať ovocie viery. Môžeme pravidelne navštevovať chrám, modliť sa, poznať všetky náboženské pravdy či prikázania, ale ak náš život neprináša lásku, odpustenie a dobré skutky, podobáme sa figovníku bez ovocia. Viera vo vzkrieseného Krista musí premieňať život. Nestačí ju vyznávať ústami. Musí sa prejavovať skutkami. Ak budeme veriť, môžeme presúvať vrchy. S Božou pomocou možno prekonať aj to, čo sa zdá nemožné. Kolke takéto „hory“ stoja v našom živote! Hory strachu, závislosti, nepokoja či beznádeje. Vlastnými silami ich často nedokážeme prekonať. Kristus nás však ubezpečuje, že Bohu nič nie je nemožné. Prosme o vieru, ktorá nebude iba súborom presvedčení, ale ktorá prináša ovocie a premieňa život.

Liturgia: 2 Tim 2, 1 – 10, zač. 292; Jn 15, 17 – 16, 2, zač. 52 (sv.); 1 Kor 15, 12 – 19, zač. 159; Mt 21, 18 – 22, zač. 84; predobrazujúce antifóny a blaženstvá; menlivé časti mučeníkovi (HS: 190; PZ: 148; HP: 141)

Apoštol Pavol používa nádherný obraz semena. Semeno musí najprv padnúť do zeme a akoby zomrieť, aby mohlo vyrásť do novej podoby. Tento obraz je nám dobre známy z prírody. V istom momente sa môže zdať, že semeno zaniká v zemi, ale v skutočnosti sa začína nový život. Tak je to aj s človekom. Smrť nepredstavuje koniec. Je prechodom. Vzkriesenie bude novým spôsobom existencie, ktorý si dnes nevieme úplne predstaviť. Pavlov obraz semena nás zároveň učí dôvere v každodenných starostiach. Nemusíme rozumieť všetkému, čo sa deje v našom živote či okolo nás. Semeno takisto nerozumie tomu, čo sa s ním odohráva pod zemou. A predsa rastie. Kresťanský život nie je založený na tom, že všetkému rozumieme, ale na dôvere v Božiu prozreteľnosť. Prosme dnes o dar pokory, aby sme s pomocou tejto čnosti v pravde prijali, že Boh vidí ďalej a vie viac než my, a že jeho cesty sú múdrejšie ako naše plány či obavy.

Liturgia: 1 Kor 15, 29 – 38, zač. 161; Mt 21, 23 – 27, zač. 85; každodenné antifóny; menlivé časti z utorka (HS: 155; PZ: 109; HP: 110)

Otec posielal synov pracovať do vinice. Jeden z nich najprv odmietne, ale neskôr svoje rozhodnutie zmení. Druhý spočiatku súhlasí, ale napokon nejde. Ježiš sa pýta: „Ktorý z nich splnil vôľu otca?“ Odpoveď je jasná. Nie ten, ktorý pekne hovoril, ale ten, ktorý konal. Koľkokrát sa podobáme druhému synovi! Vieme vysloviť množstvo krásnych slov, sľubov, predsavzatí. Ale keď príde čas konať, zostávame nečinní. Boh nehľadá krásne hrdé vyhlásenia, ale úprimnú poslušnosť srdca. Svätý Pavol nehovorí iba o svojich plánoch, ale o konkrétnej službe. Vlastným životom ukazuje, že viera nie je teóriou. Ježiš pripomína, že mýtnici a neviestky predbehli mnohých náboženských vodcov. Preto, lebo sa obrátili a zanechali svoj hriech. Dokázali priznať chybu. Boh totiž nehľadá bezchybných ľudí. Hľadá ľudí ochotných obrátiť sa. Prosme o milosť, aby sa naše slová zhodovali s našimi skutkami, a aby naše áno Bohu bolo potvrdené každodennými skutkami.

Liturgia: 1 Kor 16, 4 – 12, zač. 165; Mt 21, 28b – 32, zač. 86; každodenné antifóny; menlivé časti zo stredy (HS: 156; PZ: 111; HP: 112)

Božie kráľovstvo nebude automaticky patriť tým, ktorí sa považujú za jeho vlastníkov, ale tým, ktorí prinášajú jeho ovocie. Náboženský vodcovia si uvedomili, že Ježiš hovorí práve o nich. Poznali Písmo, vykonávali obrady, no ich srdcia sa vzdialili od Boha. Aké ovocie prináša môj život? Nestačí byť pokrstení, chodiť do chrámu alebo poznať modlitby. Boh túži vidieť ovocie lásky, milosrdenstva, pravdivosti a vernosti. Dobrou správou je, že Boh nehľadá dokonalosť, ale otvorené srdce. Každý deň nám dáva novú príležitosť prinášať ovocie. Tam, kde sme boli tvrdí, môžeme prejavovať láskavosť. Tam, kde sme boli ľahostajní, môžeme pomôcť. Tam, kde sme padli, môžeme vstať a začať znova. Boh dokáže z našej slabosti vytvoriť pevný základ pre niečo krásne. Stačí mu dôverovať a dovoliť mu pôsobiť v našom živote. Prosme ho, aby náš život prinášal pravé ovocie lásky.

Liturgia: 2 Kor 1, 1 – 7, zač. 167; Mt 21, 43 – 46, zač. 88; každodenné antifóny; menlivé časti zo štvrtka (HS: 157; PZ: 112; HP: 113)

Saduceji prichádzajú za Ježišom s otázkou. Ježiš však odhaľuje koreň ich problému: nepoznajú dostatočne ani Písmo, ani Božiu moc. Aj my si niekedy predstavujeme, že večný život bude len pokračovaním toho pozemského. Boh však pripravuje niečo oveľa väčšie. Nebo nie je predĺžením pozemského života; je to plnosť života v Božej prítomnosti. Tí, ktorí mu patria, žijú v jeho láske aj za hranicou smrti. Posledné slovo patrí Bohu, ktorý je život. Keď sa stretávame s neistotou, utrpením alebo stratou blízkych, môžeme sa oprieť o túto pravdu: Boh drží náš život vo svojich rukách. Jeho vernosť sa nekončí pri hrobe. To, čo dnes vidíme len nejasne, raz uvidíme tvárou v tvár. Pane, daj nám dôveru v tvoju moc aj vtedy, keď nerozumíme všetkému, čo konáš.

Liturgia: 2 Kor 1, 12 – 20, zač. 169; Mt 22, 23 – 33, zač. 91 (radové); Rim 15, 30 – 33, zač. 119; Mt 17, 24 – 18, 4, zač. 73 (radové z nasledujúceho dňa); každodenné antifóny; menlivé časti krížu; ostatné menlivé časti z piatka HS: 159, 160; PZ: 111, 114; HP: 112, 114)

Martin Tokár

OTEC KYRIAK PÍŠE...

Až po niekoľkých desaťročiach života som sa dozvedel, že 5. júla oslavujeme okrem pamiatky svätých apoštolom rovných Cyrila a Metoda, učiteľov Slovanov, aj pamätný deň – deň zahraničných Slovákov. Samozrejme, náš pôvodný kalendár ich pamiatku uvádza 11. mája, no my sme ju s ohľadom na spoločenskú situáciu presunuli na tento letný mesiac. Myslím si, že ak posunieme pohľad na tento pamätný deň na našu kresťanskú identitu, dostaneme sa k zaujímavej úvahe. Ako kresťania sme v skutočnosti obyvateľmi (alebo občanmi) neba, ktorí žijú mimo svojej domoviny. Sme tu vlastne iba na návšteve či na študijnom pobyte a jedného dňa nás čaká návrat z tohto stavu, ktorý je niekedy predstavovaný dokonca ako vyhnanstvo. Naša pozícia je však špecifická aj v tom, že sme svoj domov ešte nevideli. Všetci však vieme, že tam patríme a podvedome po ňom túžime. Dalo by sa povedať, že vo svojom srdci nosíme obraz tejto našej domoviny a túžba po nej nás ženie počas celého života. Sme zahraničnými nebešťanmi a každý sviatok, ktorý Cirkev ustanovila, je pre nás pamätným dňom, ktorý nám má pripomínať, kam patríme. Navyše môžeme v týchto dňoch vidieť aj lásku Boha, ktorý túži po tom, aby sme sa vrátili do našej domoviny alebo – lepšie povedané –, aby sme dozreli k návratu do svojej vlasti. A týmto návratom je vlastne to, čo nazývame svätosť. Doma sme síce ešte neboli, ale vieme, kto nás tam čaká a kto nám ukazuje tú správnu cestu: Svätý Duch, ktorý nás oživuje vo svätých tajomstvách. ✚

OZNAMY

Redakcia časopisu Slovo veľmi pekne ďakuje všetkým darcom, ktorí podporili časopis Slovo akýmkoľvek finančným darom. Ďakujeme.

Sväté liturgie s čítaniami a homíliou v rusínčine

V Katedrálnom chráme Narodenia Presvätej Bohorodičky na Moyzesovej ulici v Košiciach sa už dva roky pravidelne slúžia cirkevnoslovanské liturgie s rusínskymi čítaniami a homíliou každý štvrtok poobede o 17.00 h a každú tretiu nedeľu o 09.00 h.

Od 19. apríla 2026 sa v Kaplnke Božieho milosrdenstva v Prešove-Sekčove (po-liklinike) slávia sväté liturgie v rusínskom jazyku, a to každú nedeľu o 09.30 h a vo sviatok o 17.00 h. Každú prvú nedeľu bude svätá liturgia v cirkevnoslovanskom jazyku.

INZERCIA

Rekonštrukcie striech a veží chrámov.

Nové strechy. Demontáž a likvidácia azbestu. Vypracovanie potrebnej projektovej dokumentácie. www.svestav.sk. Mobil: 0905 437 209, mejl: svestav@svestav.sk

Ručne písané ikony. www.ikony.sk

Fy DUDAS ponúka:

- elektrické pohony zvonov
 - lineárny a magnetický pohon zvonov
 - diaľkové ovládanie zvonov (GSM)
 - zvonové drevené a oceleové konštrukcie
 - nové zvony a srdcia zvonov
 - vežové hodiny a kladivá zvonov
 - opravu starých systémov
- e-mail: jandudas@teraz.de
tel.: **0907 268 344**, www.zvonydudas.sk

OZNAM REDAKCIE

SVÄTÉ LITURGIE V JÚLI NA VAŠE A NAŠE ÚMYSLY:

za čitateľov – 5. júl, 09.00 h Kaplnka sv. Makriny v kláštore sestier baziľiánok v Prešove, slúži otec Miroslav Chorenďák

za autorov – 11. júl, Chrám sv. apoštolov Petra a Pavla v Zbehnove, slúži otec Ján Sabol

za priateľov Slova – 14. júl, 08.00 h Chrám Presvätej Bohorodičky Ochrankyne v Košiciach-Nad jazerom, slúži otec Michal Vasil'

za redakciu – 26. júl, Kaplnka sv. Kríža v Exercičnom dome jezuitov v Prešove, slúži otec Miroslav Dančák

JUBILEJNÁ PÚŤ DO JAROSLAVI

POLSKO ➤ Gréckokatolíci zo všetkých eparchií po piatykrát putovali do poľského mesta Jarosław k ikone Matky súcitu a milosrdenstva. Na púti, ktorá sa konala pri príležitosti 30. výročia korunovania tejto ikony, známej v Poľsku ako Brána milosrdenstva, sa zúčastnil aj prešovský arcibiskup metropolita Jonáš.

V homílii poukázal na prepojenie úcty k Bohorodičke so starostlivosťou živých o zosnulých. Vladyka si túto tému nevybral náhodne – na tento deň pripadla posledná zádušná sobota roku 2026. Aj preto sa po liturgii veriaci spolu s vladykom modlili panychídu za rodiny všetkých pútnikov, ktoré boli spomenuté menovite.

Po nej sa prvýkrát na tejto metropolitnej púti uskutočnilo aj svätenie vody a požehnanie kópie ikony, ktorá bude zdobiť mest-

skú radnicu v Prešove na pamiatku odkúpenia pôvodnej klokočovskej ikony v roku 1670. Nahradí tak jej staršiu kópiu, ktorá sa v súčasnosti považuje za stratenú. Tá bola na prešovskej radnici umiestnená viac ako sto rokov.

Popri bohatom programe si pútnici zo Zemplína, Šariša i z okolia Bratislavy našli čas aj na adoráciu a tichú modlitbu pred ikonou. Ďalšia púť sa uskutoční v štvrtú májovú sobotu 2027 a účasť na nej zatiaľ prisľúbil vladyka Cyril Vasil'.

Pre záujemcov o informácie o ikone bol minulý rok spustený facebookový profil *Matka súcitu a milosrdenstva*, ktorý okrem aktualít z púti prináša aj zaujímavosti o tejto najstaršej slziacej ikone na území bývalého Uhorska. (Juraj Gradoš; foto: Pawel Szady)

SPOLOČNÉ PUTOVANIE

BOSNA A HERCEGOVINA ➤ Gréckokatolícki kňazi Ján Pavlík z farnosti Orlov, Ján Makaj z farnosti Čirč a Marián Feckanič z farnosti Ruská Nová Ves zorganizovali púť do Medžugoria v termíne od 29. apríla do 4. mája. Na púti boli aj veriaci okolitých farností. Po príchode boli v parku na prednáške o Medžugorí. Večerami sa zúčastňovali na svätých omšiach v Kostole sv. Jakuba.

Nasledujúci deň vystúpili na vrch Križevac a modlili sa krížovú cestu. Nasledovala prednáška v Cenacole. Večer sa malá skupinka rozhodla ísť na horu zjavení Podbrdo, napriek tomu, že skoro ráno tam putovala celá skupina. Práve večerná atmosféra bola veľmi silná, pokojná a výnimočná.

V sobotu bola liturgia v Tihaljine, v Kostole Nepoškvrneného počatia Panny Márie, kde sa nachádza nádherná socha Panny Márie, ktorá jej je najviac podobná. Nedeľu začali rannou svätou liturgiou v Majčinom sele, na mieste, kde pôsobil páter Slavko Barbarič. Púť priniesla pokoj, silné duchovné zážitky a mnoho krásnych chvíľ. (Lýdia Kvašková; foto: Denisa Makajová)

VATIKÁN ➤ Inštitút pre náboženské diela (IOR) zverejnil výročnú správu s účtovnou uzávierkou za rok 2025. Z ekonomických a majetkových výsledkov vyplýva stabilita a pokračujúci rast inštitútu. Komisia kardinálov zároveň rozhodla o vyplatení dividendy pápežovi na podporu charitatívnych diel. Čistý zisk dosiahol 51 miliónov eur, čo predstavuje medziročný nárast o 55,5 percent a zároveň najlepší výsledok za posledných desať rokov. (Vatican News)

LONDÝN ➤ Biblia je v súčasnosti preložená do viac ako 4 000 jazykov. Svetová federácia biblických spoločností vo svojej novej výročnej správe za rok 2025 uvádza presne 4 121 jazykov – pričom celosvetová jazyková rozmanitosť sa odhaduje na približne 7 400. Žiadna iná kniha neexistuje v toľkých rôznych jazykoch. Počet ľudí, ktorí môžu čítať celú Bibliu vo svojom materinskom jazyku, tak vzrástol na 6,6 miliardy. (Kathpress)

VATIKÁN ➤ Svätý Otec privítal v polovici mája hlavu Arménskej cirkvi Arama I., ktorý sa zúčastnil na audiencii po jeho boku. Lev XIV. zdôraznil význam jeho návštevy v Ríme a predovšetkým spoločné úsilie o plnú jednotu, ktorá je „túžbou nás všetkých“. (Vatican News)

VATIKÁN ➤ Pápež v piatok 22. mája schválil šesť dekrétov Dikastéria pre kauzy svätých počas stretnutia s prefektom kardinálom Marcelloom Semerarom. Za blahoslavených budú vyhlásení mučeníci zo španielskeho Santanderu i liba-

nonský patriarcha Hoyek. Zázrak, ktorý povedie k blahorečeniu libanonského maronitského patriarchu Eliasa Hoyeka, sa odohral v roku 1965, keď sa uzdravil armádny dôstojník Nayef Abou Assi, moslim družského pôvodu, ktorý sa jedného dňa prebudil úplne zdravý po tom, čo sa mu vo sne zjavil patriarcha Hoyek. (Vatican News)

VIEDENĽ ➤ Kardinál Christoph Schönborn komcom mája v rakúskom parlamente na 9. parlamentných modlitbových raňajkách hovoril o činnosti politikov. V nadväznosti na európskeho politika Roberta Schumana by však politike odporúčal tri postoje: „Nedramatizovať, zachovať si zmysel pre humor a neodplácať údery, ktoré dostanete.“ Prítomný bol aj arménsky biskup a predseda Ekumenickej rady cirkví v Rakúsku (ÖRKÖ) Tiran Petrosyan, sýrsko-ortodoxný chórepiskop Emanuel Aydin a viedenský rabin Schlomo Hofmeister. Nechýbali zástupcovia iných náboženstiev. (Kathpress)

PRAHA ➤ Slovenská gréckokatolícka farnosť v Prahe oslávila v nedeľu 31. mája sviatok Najsvätejšej Trojice. Chrám na Spálenej ulici v Prahe je miestom duchovného stretávania slovenskej komunity v českej metropole. Program slávnosti sa začal modlitbou ruženca, po ktorej nasledovala archijerejská svätá liturgia. Hlavným celebrantom bol bratislavský eparchiálny biskup Milan Lach SJ. Liturgický spev počas slávnostnej bohoslužby zabezpečoval chrámový spevácky zbor Chrámu Najsvätejšej Trojice. Nasledovalo spoločné stretnutie spojené s pohostením. (Bratislavská eparchia)

ĎAKOVNÁ PŮŤ PEDAGÓGOV

RÍM ➤ Pri príležitosti 20. výročia založenia školy SOŠPg sv. Cyrila a Metoda v Košiciach 7. – 10. mája 2026 pedagógovia spoločne putovali do Večného mesta. Chceli takto osláviť školské jubileum a poďakovať sa Bohu za dar povolania. Ďakovnú svätú liturgiu slávili v samom srdci kresťanstva, pri hrobe svätého Petra. S úctou a v modlitbách mysleli na všetkých učiteľov, zamestnancov a žiakov, ktorí dve dekády spolu vytvárali ich „pegečku“ – miesto živých vzťahov, trvácnych hodnôt a príležitostí rásť.

Sprievodcom pútnikov bol otec Pavol Benedik – augustinián, ktorý pôsobil trinásť rokov vo Vatikáne ako pápežský sakristián. Vďaka nemu zažili nielen atmosféru najnavštevovanejších rímskych miest, ale aj chvíle na miestach v pápežskom paláci a okolí, na ktoré sa pútnik bežne nedostane. Pozdrav Svätému Otcovi odovzdali prostredníctvom hlavného pápežského ceremoniára – majstra pápežských liturgických slávení, ktorým je Mons. Diego Giovanni Ravelli. (Mária Majzelová; foto: pedagógovia školy)

ZBIERKA PRE UKRAJINU

POĽSKO ➤ Vladyka Jonáš Maxim odovzdal vyššiemu arcibiskupovi Sviatoslavovi Ševčukovi výnos zbierky v sume 106 503,22 eur. Prostriedky, ktoré vyzbierali gréckokatolíci počas pôstneho obdobia, sú prejavom solidarity, bratskej blízkosti a kresťanskej lásky voči ľuďom trpiacim následkami vojny.

K odovzdaniu daru došlo v sobotu 16. mája v poľskej Jaroslavi počas púte Ukrajinskej gréckokatolíckej cirkvi k milostivej ikone. Vladyka Ševčuk za dar vrúcne poďakoval a s dojatím zdôraznil, aké je dôležité, keď sa kresťania vedia spojiť a podporiť tých, ktorí strácajú všetko – majetok, zdravie či svojich blízkych. Zároveň poprosil vladyku Jonáša o vytrvanie v modlitbách za mier. (Michal Pavlišinovič; foto: Michal Pavliško)

ERASMUS+ V BRNE

ČESKO ➤ Tretiačky zo Strednej odbornej školy pedagogickej v máji absolvovali Erasmus+ mobilitu v Brne v Českej republike. Päť žiakov odboru učiteľstvo pre materské školy a vychovávateľstvo spolu so sprevádzajúcou osobou a mentorkou praxe získavalo cenné praktické skúsenosti priamo v českých materských školách, kde mali možnosť rozvíjať svoje pedagogické kompetencie, spoznávať nové prístupy vo vzdelávaní a prepájať teóriu s praxou v medzinárodnom prostredí.

V úvode programu mali možnosť zúčastniť sa na odbornej diskusii s pedagógmi z partnerskej školy – Cyrilo-metodéjskeho gymnázia a strednej odbornej školy pedagogickej v Brne, ktorí ich oboznámili s kurikulárnym dokumentom *RVP – Rámcovým vzdelávacím programom*, ako aj s programom *Začít spolu*. Spoločne porovnávali český systém so slovenským štátnym vzdelávacím programom a diskutovali o moderných pedagogických prístupoch, inklúzii či individualizácii vo vzdelávaní.

České detičky prijali žiacky s radosťou a nadšením. Žiacky realizovali pedagogické pozorovania, zapájali sa do výchovno-vzdelávacieho procesu a pod vedením učiteľiek a mentoriek praxe pripravovali aktivity. Zároveň sa oboznámili s organizáciou a každodenným chodom materských škôl a modernými metódami práce s deťmi. (Ivana Harvanová)

SPOLUPRÁCA V PASTORÁCI

PREŠOV ► Na Arcibiskupskom úrade v Prešove sa 13. mája uskutočnilo prvé zasadnutie novozriadenej Metropolitnej mládežníckej komisie. Jej poslaním je podporiť spoločné smerovanie pastorácie mládeže v rámci Gréckokatolíckej metropolie *sui iuris* na Slovensku. Vznik komisie je odpoveďou na potrebu systematickejšej spolupráce pri sprevádzaní mladých ľudí v Cirkvi. Jej úlohou bude pomáhať pri koordinácii spoločných iniciatív, formácii animátorov a mladých lídrov, príprave podujatí a hľadaní ciest, ako mladých gréckokatolíkov posilňovať vo viere, identite a spolupatričnosti s Cirkvou.

Jednou z hlavných tém prvého zasadnutia bolo pripravované letné stretnutie mladých gréckokatolíkov P26, ktoré sa uskutoční v Poprade. Podujatie má byť priestorom duchovnej obnovy, spoločného slávania, stretnutia mladých z rôznych častí Slovenska a posilnenia ich gréckokatolíckej identity.

„Našou ambíciou je prispieť k hlbkej a pevnej identite mladého gréckokatolíka, ktorý je hrdý na svoje korene, nech sa nachádza kdekoľvek v Európe,“ uviedol vладыka Milan Lach SJ, predseda Metropolitnej komisie pre mládež.

Členovia komisie sa venovali aj potrebe vytvárať bezpečné a dôveryhodné prostredie pre mladých. To pritom nevníma iba ako formálnu požiadavku, ale ako nevyhnutný prejav pastoračnej zodpovednosti Cirkvi. Osobitná pozornosť bola venovaná aj mladým gréckokatolíkom, ktorí študujú, pracujú alebo žijú mimo Slovenska. Komisia chce hľadať spôsoby, ako s nimi udržiavať živé spojenie. Ich skúsenosť zo zahraničia môže byť zároveň obohatením pre život Cirkvi na Slovensku.

Prvé zasadnutie ukázalo, že pastorácia mládeže potrebuje nielen jednotlivé aktivity, ale aj spoločnú víziu, koordináciu a dlhodobé sprevádzanie. Metropolitná mládežnícka komisia chce preto prispievať k tomu, aby mladí neboli iba adresátni programov, ale živou súčasťou Cirkvi, ktorá ich počúva, sprevádza a vytvára pre nich priestor na rast vo viere, vzťahoch i osobnom povolaní. (Jozef Durkot; foto: Marta Bujňáková)

PÚTNICI Z MIŠKOVCA

KLOKOČOV ► V piatok 15. mája privítal vладыka Cyril Vasil skupinu pútnikov z maďarskej eparchie Miškovec, ktorú viedol jej biskup vладыka Atanáz Orosz. Putovanie absolvovali kombinovane – časť trasy prešli motorovými vozidlami a niektoré úseky absolvovali pešo. V gréckokatolíckom chráme v Sárospataku slávili svätú liturgiu, po ktorej pokračovali na územie Slovenska. Záverečný peší úsek ich púte viedol od Vinianskeho jazera do Klokočova, kde boli ubytovaní v pútnickom centre.

V piatok ráno sa k pútnikom pripojil vладыka Cyril pri slávení svätej liturgie. V homílii priblížil históriu Klokočova. Súčasťou programu bola aj prednáška v pútnickom dome venovaná dejinám aj aktuálnemu životu miestnej a svetovej cirkvi.

Synkel pre maďarských veriacich Košickej eparchie otec Vojtech Boháč informoval pútnikov o pastorácii maďarských farností na Slovensku. Zároveň ich pozval do Klokočova na augustovú fatimskú sobotu. Bude v rézii Maďarského dekanátu a účasť na nej prisľúbil vладыka Ábel Sočka z Nyíregyházy.

Skupinu tvorili najmä pracovníci eparchiálneho úradu a rodinní príslušníci. V rámci neformálnych rozhovorov zaznela myšlienka organizovania spoločných peších a cyklistických pútí. Počas návratu navštívili aj kaštieľ v Borši. (Vojtech Boháč)

SEMINÁR OTCOVO SRDCE

SIGORD ► 14. – 19. mája sa v Centre pre rodinu Sigord uskutočnil seminár *Otcovo srdce*, na ktorom sa zúčastnilo 41 účastníkov z rôznych častí Slovenska. Seminár viedli manželia Vicki a Robert de Hoxarovci spolu s tímom z *Otcovho srdca*. Počas šiestich dní ponúkol program priestor na duchovnú obnovu, osobné stíšenie i budovanie vzájomných vzťahov.

Hlavnou témou seminára bolo objavenie Božej otcovskej lásky, uvedomenia si synovstva a prijatia, a uzdravenia vnútorných zranení. Účastníci mohli prostredníctvom prednášok, osobných svedectiev a modlitieb hlbšie spoznávať svoju hodnotu a identitu Božích detí. Súčasťou programu boli aj chvíle spoločných svätých liturgií, modlitieb a chvál.

Atmosféra seminára bola poznačená otvorenosťou, dôverou a prijatím. Účastníci seminára odchádzali povzbudení a obnovení vo viere, a dotknutí Božou láskou. Centrum pre rodinu Sigord vytvorilo priestor na duchovnú formáciu a stretnutie ľudí túžiacich po hlbšom vzťahu s Bohom Otcom a po jeho láske. (Jozef Greško; foto: Miron Duda)

AKO ZÁPASIŤ O ĽUDSKÉ SRDCE

DVORIANKY ➤ V Centre pre mládež Košickej eparchie v Dvoriankach sa 15. – 17. mája uskutočnil predposledný víkend *Animátorskej školy ANIMA 2024 – 2026*. Účastníci sa počas neho venovali budovaniu vzťahov, spoločnému „biblickému triu“ nad príbehom o Eutychovi, svätej liturgii a inšpiratívnym zamysleniam.

Hlavnými témami víkendu boli: duchovné sprevádzanie, duchovný boj a služba animátora. Mária Cserép priblížila duchovný boj ako vnútorný zápas človeka o pravdu a identitu. Ján Fedorišin doplnil, že animátor nemusí poznať všetky odpovede, no má byť človekom, ktorý osobne pozná Krista a vedie k nemu druhých.

Bohatý program zahŕňal aj veľkú večiereň, poradný kruh a večernú aktivitu *Piati proti piatim*. V nedeľu účastníci uzavreli formáciu spoločnou liturgiou a analýzou prípadových štúdií z práce s mládežou. Animátorská škola ANIMA úspešne sprevádza mladých k zrelej viere, zodpovednosti a ochote slúžiť. (text a foto: Mária Hrešková)

MLADÍ VÝTVARNÍCI

PREŠOV ➤ 20. mája 2026 sa v Prešove uskutočnilo stretnutie mladých výtvarníkov s vladkom Jonášom, ktorí sa v školskom roku 2025/2026 zapojili do výtvarných súťaží *Biblia tvojimi očami* a *Východní svätí pre súčasnosť*. V sídle Prešovskej archieparchie si prevzali ceny a diplomy z rúk vladky Jonáša.

Program sa začal v katedrálnom chráme, kde sa pomodlili Moleben k bl. P. P. Gojdičovi a uctili si jeho relikvie. Nasledovala prehliadka katedrálneho chrámu a arcibiskupského úradu. Následne sa všetci presunuli do Sály biskupov v priestoroch arcibiskupského úradu. Vlada Jonáš vyjadril obdiv všetkým mladým umelcom, ktorí sa nebáli prejať svoj talent prostredníctvom zobrazenia biblických udalostí, svätých a duchovných tém. Zároveň ich povzbudil, aby aj naďalej rozvíjali svoje talenty a dary, ktoré dostali od Boha.

Veľké poďakovanie patrí rodičom, kňazom, katechetom, katechétkam, učiteľom a všetkým, ktorí povzbudzovali deti a mladých k zapojeniu sa do výtvarných súťaží. (Matúš Sejka, foto: Marta Jurčišinová, Jakub Šimko)

ZDRAVOTNÍCI

RAJECKÁ LESNÁ ➤ V sobotu 23. mája sa v Rajeckej Lesnej uskutočnila celoslovenská púť zdravotníkov, dobrovoľníkov a ich rodín. Podujatie, ktoré organizovala rada pre zdravotníctvo pri Konferencii biskupov Slovenska (KBS), bolo príležitosťou na duchovné načerpanie síl a poďakovanie za obeť službu v zdravotníctve. Duchovný program v Bazilike Narodenia Panny Márie v Rajeckej Lesnej sa začal dopoludnia spoločnou modlitbou ruženca, inšpiratívnymi svedectvami a svätou omšou. Počas programu sa prihovril aj predseda rady pre zdravotníctvo KBS vладыka Milan Lach. V príhovore čerpal zo spirituality sv. Antona Pustovníka a povzbudil zdravotníkov, aby dbali na vlastnú duchovnú i duševnú rovnováhu a nedali sa znechutiť nedostatkami či zlyhaniami iných. Nasledovalo spoločné agapé, ktoré vytvorilo priestor na osobné stretnutia a rozhovory. Organizátori nezabudli ani na rodiny s deťmi – kým rodičia boli na hlavnom programe, pre najmenších bol pripravený program pod vedením skautov. (Juraj Jendrejovský; foto: archív rady)

SLÁVNOSŤ

RAFAJOVCE ➤ 24. mája sa vo farnosti Rafajovce uskutočnila odpustová slávnosť Zostúpenia Svätého Ducha. Slávnosť sa niesla v duchu modlitby, vďaky a prosby o Božie požehnanie pre všetkých veriacich i pre tých, ktorí svojou službou chránia život, prírodu a bezpečnosť ľudí. Archijerejskej liturgii predsedal vладыka Jonáš Maxim za účasti prítomných kňazov, pozvaných hostí a veľkého počtu veriacich z domácej i okolitých farností. Súčasťou slávnosti bola aj púť záchranných zložiek, lesníkov, poľovníkov a rybárov, ktorí sa aktívne zapojili do liturgického slávenia a boli im požehnané predmety a vozidlá, ktoré používajú pri službe. V homílii vладыka povzbudil prítomných, aby sa nechali viesť Sv. Duchom v každodennom živote, v službe blíznym i v zodpovednosti za stvorený svet.

Nasledovalo stretnutie v areáli obecného úradu. Svätodušná slávnosť prebehla v dôstojnej atmosfére a stala sa povzbudením pre duchovný život i prejavom dobrej spolupráce medzi Cirkvou a miestnou komunitou. (Juraj Štefaník; foto: Ľubomíra Štefaniková)

CELOŠTÁTNE KOLO SÚŤAŽE

SIGORD ➤ 25. – 27. mája sa Prešovská archieparchia stala hostiteľom celoštátneho kola biblickej súťaže *Spoznaj Bibliu*. Do Prešova pricestovali najlepšie súťažné tímy zo všetkých diecéz a eparchií Slovenska v dvoch kategóriách – základné a stredné školy. Program sa začal prehliadkou katedrálneho chrámu a arcibiskupského úradu. Nasledovala Liturgia sv. Jána Zlatoústeho.

Všetci sa presunuli do centra Savore na Sigorde, kde bol pre súťažiacich okrem ubytovania pripravený kultúrno-duchovný program v podaní mladých Rómov z centra Savore pod vedením otca Martina Mekela a jeho tímu. Samotná súťaž sa začala nasledujúce ráno po spoločných raňajkách a modlitbe Akatistu k Svätému Duchu. Súťažiaci predviedli obdivuhodné vedomosti zo Svätého písma a tímového ducha.

Prvý súťažný deň patrili kategórii základných škôl. Víťazstvo si odniesla ZŠ sv. Alžbety z Novej Bane (Banskobystrická diecéza), druhé miesto získala ZŠ s MŠ sv. Križa z Lubice (Spišská diecéza) a tretie miesto obsadila Spojená škola sv. košických mučeníkov z Košíc (Košická arcidiecéza).

Druhý súťažný deň priniesol mimoriadne dramatické finále v kategórii stredných škôl. Prvé tri tímy získali zhodne po 107 bodov a o konečnom poradí rozhodli až body z druhej a tretej súťažnej úlohy. Víťazom sa stalo Gymnázium sv. Mikuláša zo Starej Ľubovne (Spišská diecéza), druhé miesto obsadilo Gymnázium sv. Moniky z Prešova (Košická arcidiecéza) a tretie miesto získalo Katolícke gymnázium Štefana Moyzeša z Banskej Bystrice (Banskobystrická diecéza).

Celoštátne kolo súťaže *Spoznaj Bibliu* bolo nielen súťažou vedomostí zo Svätého písma, ale aj krásnym stretnutím mladých ľudí z celého Slovenska, ktorí svojím záujmom o Bibliu vydali svedectvo viery, priateľstva a túžby spoznávať Božie slovo. (Matúš Sejka; foto: Jana Lukáčová)

BISKUP Z USA

BRATISLAVA ➤ V utorok 26. mája navštívil eparchiálny úrad a katedrálu v Bratislave Mons. Edward C. Malesic, diecézny biskup z Clevelandu. Stretol sa s vladymom Jonášom Maximom a vladymom Milanom Lachom SJ. Diskutovali o tom, ako môže Cirkev v Spojených štátoch napomáhať šírenie evanjelia a podporovať miestne spoločenstvá v strednej a východnej Európe aj prostredníctvom finančnej pomoci. Biskup Malesic bol na návšteve viacerých krajín strednej a východnej Európy, spoločne s Jenny Healyovou, zástupkyňou Konferencie katolíckych biskupov USA (USCCB). Obaja sú členmi výboru USCCB, ktorý pomáha menším cirkvám, ktoré stále zápasia s následkami komunizmu a rastúcou sekularizáciou. (Michal Pavlišinovič)

NOVÉ METODIKY

PREŠOV ➤ V Prešovskej archieparchii prebiehali v máji kňazské formačné dni, ktorých podstatou bolo oboznámenie sa s novým pastoračným usmernením k príprave na sviatosť manželstva, ktoré schválila Konferencia biskupov Slovenska. V Chráme Povýšenia svätého Križa v Prešove-Sekčove sa v utorok 26. mája stretli kňazi pôsobiaci vo farnostiach severnej a západnej časti archieparchie.

Kňazi si mohli porovnať, ako podobné prípravy na sviatosť manželstvo fungujú v USA a v Taliansku, a to z hľadiska časového horizontu či rozsahu. Nové usmernenie si dáva za cieľ posilniť a postupne na národnej úrovni zjednotiť prípravu na sviatosť manželstva, rozlíšiť a skvalitniť blízku a bezprostrednú prípravu, pričom treba reflektovať stav kandidátov. (ISPA)

ODPUST S VYSVIACKOU

PREŠOV ➤ Odpustová slávnosť v prešovskom kňazskom seminári bola v tomto roku obohatená o duchovný a cirkevný rozmer. Prípravu začali seminaristi vo štvrtok duchovnou obnovou pod vedením o. Mareka Durláka. Vrcholom osláv bola pondelková archierejská svätá liturgia 25. mája v Kaplnke Najsvätejšej Trojice, ktorú viedol vladka Jonáš za účasti vladky Milana Lacha, kňazov, zamestnancov a priateľov seminára. Osobitným darom bola prítomnosť gréckokatolíckych seminaristov z rumunskej Oradey.

V homílii vladka Jonáš zdôraznil, že rovnako ako prameň vody dáva život, aj človek potrebuje byť neustále napĺňaný milosťou Svätého Ducha, aby dokázal prinášať duchovné ovocie. Výnimočným okamihom bola diakonská vysviacka poddiakona Samuela Novického. Tento významný krok na ceste ku kňazstvu prijala celá seminárna komunita s veľkou radosťou. (Jeremiáš Uličný; foto: Pavol Obraz)

OŽIVENIE FARNOSTI

KOŠICE ➤ Gréckokatolícku farnosť Košice-Nad jazerom navštívilo 29. mája viac ako 40 hostí z 18 farností celej metropolie. Bratislavskú eparchiu zastupoval eparchiálny biskup Milan Lach. Pozvaní boli kňazi spoločne s aktívnymi laikmi, ktorí sa zapájajú do života farského spoločenstva.

Do Košíc ich priviedol interaktívny workshop v rámci projektu *Premena farnosti*, ktorý vychádza z rovnomennej knihy Jamesa Mallona. Jeho cieľom je podporiť kňazov a farské tímy pri budovaní živých, misijných a evanjelizačne zameraných spoločenstiev. Lektorkou podujatia bola Zuzana Palátová, ktorá sa venuje sprevádzaniu farností v iniciatíve *Divine Renovation* v Českej republike a na Slovensku.

Program ponúkol účastníkom priestor na reflexiu súčasného života farnosti – toho, čo ich vo farnosti hnevá, i toho, čo ich naplňa radosťou. Projekt *Premena farnosti* vychádza zo skúseností kanadskej farnosti Halifax a zdôrazňuje tri základné piliere obnovy: otvorenosť pôsobeniu Svätého Ducha, prvoradosť evanjelizácie a zdravé vedenie založené na rozvíjaní darov a chariziem veriacich.

Po interaktívnej časti mohli diskutovať s farským tímom farnosti, ktorý je aktuálne zapojený v jednom z programov *Divine Renovation*. Farský tím tvorí sedem laikov, kaplán a farár farnosti. Neformálna diskusia trvala do neskorého večera v menších skupinkách. Viac ako 15 kňazov vyjadrilo túžbu zapojiť sa do *Premeny farnosti* intenzívnejšie. (Richard Fučko)

OSLAVA TROJICE

KOŠICE ➤ V nedeľu 31. mája, v Nedeľu všetkých svätých, sa vo filiálke Pereš, patriacej do Gréckokatolíckej farnosti Košice-Západ, uskutočnila odpustová slávnosť Presvätej Trojice. Slávnostnej svätej liturgii predsedal archimandrita Marko Durlák, prešovský protosynkel. V homílii upriamil pozornosť veriacich na význam úcty k Presvätej Trojici a na potrebu vďačnosti za všetky dary, ktorými Boh každodenne obdarúva človeka. Keďže slávnosť sa konala v Nedeľu všetkých svätých, otec Marko osobitne vyzval prítomných, aby sa nebáli kráčať cestou svätosti a svojím životom odpovedali na Božie pozvanie k plnosti kresťanského života. Na záver svätej liturgie zazneli úprimné slová poďakovania archimandritovi Markovi Durlákovi za jeho návštevu. (Jozef Havrilčák; foto: archív farnosti)

NOVÝ RELIKVIÁR

KOŠICE ➤ V nedeľu 31. mája v Katedrálnom chráme v Košiciach slávnostne inštalovali nový relikviár obsahujúci relikvie viac ako sto svätých a blahoslavených. Relikvie predstavujú svedkov viery od prvých kresťanských storočí až po súčasnosť – od svätých apoštolov cez významných svätcov Východu i Západu až po novodobých mučeníkov Gréckokatolíckej cirkvi. Relikviár je umiestnený na bočnom oltári katedrály a vytvára nový priestor na modlitbu, úctu a duchovné povzbudenie veriacich.

Archijerejskej svätej liturgii predsedal arcibiskup Cyril Vasil'. Vo svojej homílii zdôraznil, že svätosť nie je výnimočným stavom určeným len pre niekoľkých vyvolených, ale povolaním každého kresťana. K slávnostnej atmosfére prispel aj mládežnícky a detský spevácky zbor. Na slávnosti sa zúčastnili veriaci z Košíc a okolia. (Peter Palovčík; foto: Slavomír Gereg)

KOŠICE ➤ 9. mája hostilo Gréckokatolícke pastoračné stredisko (GPS) v Košiciach štvrté stretnutie Metropolitnej masmediálnej školy. Bolo zamerané na oblasť žurnalistiky a spravodajstva. Lektorom podujatia bol Richard Fučko z redakcie časopisu Slovo. Dopoludňajšia časť bola venovaná teórii. Účastníci sa učili, ako správne písať a zaujať čitateľa. Dôraz sa kladol na základné pravidlo spravodajstva, takzvaných „päť W a jedno H“ (kto, čo, kde, kedy, ako, prečo). Nadobudnuté vedomosti si účastníci hneď vyskúšali v praxi – v existujúcich článkoch hľadali 5W1H a tvorili pútavé titulky či prekladali originálne správy zo Štúrových Slovenských novín do súčasnej slovenčiny. (M. Hrešková)

BRATISLAVA ➤ Na sviatok Nanebovstúpenia Pána uviedol bratislavský eparchiálny biskup Milan Lach do úradu nového protosynkela Bratislavskej eparchie otca Miroslava Bujdoša CSsR. Slávnostný obrad sa uskutočnil v katedrále za účasti kňazov i veriacich, pričom nový protosynkel vo svojej homílii zdôraznil premenu strachu na nádej a radosť skrze zameranie sa na Krista. Vladyka Milan poďakoval odchádzajúcemu protosynkelovi otcovi Vladimírovi Skybovi, ktorý osemnásť rokov stál po boku vladyku Petra Rusnaka pri vedení eparchie. Slávnosť ukončili mnoholitstviem a myrovaním. (Stanislav Gábor)

SLOVENSKO ➤ Na pozvanie Slovenskej katolíckej charity koncom mája prebehla týždenná návšteva tímov Caritas Ukrajina a Caritas-Spes na Slovensku. Išlo o výmenu skúseností, diskusiu o výzvach a posilnenie medzinárodnej podpory pre ľudí. Počas návštevy ukrajinská delegácia navštívila viaceré charity a farnosti na Slovensku a oboznámila sa s prácou integračných centier, kde Ukrajinci dostávajú psychologickú podporu, materiálnu pomoc a možnosť naučiť sa jazyk. Ukrajinská delegácia sa stretla aj s prešovským arcibiskupom metropolitom Jonášom Maximom a s biskupmi Rímskokatolíckej cirkvi. Podľa účastníkov mala mimoriadny význam komunikácia s ľuďmi a uistenia o podpore a solidarite zo strany slovenských biskupov a veriacich. (UGKC)

LUTINA ➤ V stredu 27. mája sa uskutočnila púť klientov a zamestnancov Komunitného centra pri Rómskej misii v Sečovciach do Lutiny. Skupinu pútnikov viedol správca Rómskej misie v Sečovciach, o. Štefan Ančočik. Hlavným bodom programu bola účasť na archijerejskej liturgii v bazilike minor, ktorú celebraval vладыka Cyril Vasil' za sprievodu zamestnancov eparchiálneho úradu. Slávenie malo medzinárodný rozmer, keďže sa na ňom zúčastnili aj predstavení a bohoslovci Gréckokatolíckeho kňazského seminára z Prešova spolu s delegáciou z Gréckokatolíckeho seminára v rumunskej Oradey. Po liturgii a obede pútnici zo Sečoviec absolvovali prehliadku areálu a venovali čas osobnej modlitbe. (Š. Ančočik)

KOŠICE ➤ 2. – 3. júna sa na Eparchiálnom úrade v Košiciach konalo 42. riadne zasadnutie Rady hierarchov na Slovensku. Okrem riadnych hierarchov v aktívnej službe bol na zasadnutí prítomný aj košický emeritný biskup vладыka Milan Chatur a apoštolský vizitátor pre slovenských gréckokatolíkov v západnej Európe vладыka Marián Andrej Pacák. Biskupi schválili členov novozriadených metropolitných komisií pre mládež, pre cirkevno-právne otázky a pre pastoračiu. Venovali sa aj téme vydávania katechizmov pre jednotlivé ročníky základných škôl podľa najnovšej školskej reformy, revízii textu partikulárneho práva a formácii a kompetenciám nižších klerikov. Vладыka Marián Andrej informoval o potrebách našich komunít v zahraničí. (M. Durlák)

BRATISLAVA ➤ Boli rozdane ocenenia Orange podcast roka 2026. V kategórii Zo života pre najlepšie voľnočasový podcast zvíťazili tretí rok po sebe Digitálni rodičia Barbory Okruhlanskej a Petra Šeba. Podstatou projektu Digitálni rodičia je vzdelávať rodičov o najnovších trendoch v online prostredí a moderných technológiách. Do súťaže bolo zapojených vyše 1 200 podcastov. Víťazné podcasty vybrali na základe bodov od poroty a hlasov od verejnosti. *Digitálni rodičia* ponúkajú aj prednášky na školách, vydali konverzačnú hru Digitálni rodičia a v Košiciach v auguste chystajú aj denný letný tábor. (B. Okruhlanská)

MONASTIERSKA SLÁVNOSŤ

KRÁSNY BROD ➤ 30. – 31. mája slávili otcovia baziliáni odpustovú slávnosť Zostúpenia Svätého Ducha na kláštorom mieste v Krásnom Brode. Slávnosť sa začala v sobotu mariánskym molebenom v Kaplnke Pokrova – Ochrany Presvätej Bohorodičky, po posvätení vody pri studničke pokračovala slávením večierne s litiou a slávnostnou svätou liturgiou, pri ktorej bol kazateľom otec Igor Pančák, správca farnosti Radvaň nad Laborcom. Po liturgii nasledovalo udelenie tajomstva pomazania chorých a agapé.

V nedeľu po modlitbe utierne privítali otcovia baziliáni, za hojnej účasti veriacich vладыka Jonáša, ktorý slávil archijerejskú svätú liturgiu za účasti pätnástich kňazov. V homílii vладыka povzbudil veriacich, aby boli smädni po vode, ktorú ponúka Ježiš Kristus, a tak sa stali sami prameňom živej vody. Po liturgii nasledoval sprievod okolo chrámu. Po poslednom čítaní a modlitbe na úmysel Svätého Otca všetci na výzvu vладыka Jonáša nábožne odspievali pred krásnobrodskou ikonou pieseň *Pod tvoju milosť*. (Teodor M. Kost' OSBM)

ĎALŠÍ FORMAČNÝ ROK

KOŠICE ➤ Vo štvrtok 4. júna sa v Katedrálnom chráme Narodenia Presvätej Bohorodičky v Košiciach konalo slávnostné podujatie Kolégia svätých sedmo-početníkov. Program sa začal podvečer svätou liturgiou, ktorej predsedal košický eparchiálny biskup, arcibiskup Cyril Vasil'.

Po liturgii vладыka Cyril spolu s otcom Martinom Mrázom a otcom Michalom Galmusom slávnostne odovzdali absolventom certifikáty o absolvovaní prvého alebo druhého roka trojročného formačného programu. Ten je založený na rozvoji duchovnej, intelektuálnej a osobnostnej stránky človeka podľa hesla „Slobodní v duchu, verní v učení, milujúci v službe“.

Po slávnostnej liturgii a odovzdávaní ocenení sa všetci prítomní presunuli do priestorov Gréckokatolíckeho pastoračného strediska na agapé, kde spoločne strávili čas v príjemnej atmosfére a neformálnych rozhovoroch. (Mária Hrešková)

O SLUŽBE RÓMOM

SIGORD ➤ V pondelok 8. júna prebehla posledná protopresbyterská porada kňazov tohto cirkevného roka. Záverečné stretnutia bývajú obyčajne iné ako „tradičné“. Dekanáty Sobrance a Michalovce-východ sa stretli na Sigorde pri Prešove v objekte Savore Sigord, ktorý patrí Gréckokatolíckej rómskej misii.

Kňazi sa rozprávali s hlavným zodpovedným Martinom Mekelom a jeho tímom. Témy ako vzájomné predsudky, evanjelizácia, materiálna pomoc dávali možnosť hlbšie sa zamýšľať nad potrebou práce kňazov s Rómami v ich farnostiach. Ďalším bodom programu bola spoločná modlitba a prehliadka centra. Kňazi videli plody duchovnej a fyzickej námahy ľudí zvelaďujúcich toto dielo.

Duchovní sa téme rómskej problematiky venovali na protopresbyterských stretnutiach v poradí už tretíkrát, čo poukazuje na vážnu potrebu hľadať riešenia. Vidieť na vlastné oči Cirkev starajúcu sa o Rómov je cennou skúsenosťou, ale aj podnetom na zamyslenie sa nad tým, ako ponúkať Ježiša Krista a jeho lásku všetkým, lebo on nerobí rozdiely medzi národmi. (Ján Hornák)

OD MATKY V TIENI ESQUÍLINU K MOJŽIŠOVMU POHĽADU

Ked' opustíte tichý kláštor Santa Prassede a vydáte sa po rušnej ulici Via Merulana smerom nadol, stačia necelé tri minúty chôdze, aby ste po pravej strane objavili neogotické priečelie z červených tehál. Je to Kostol svätého Alfonza z Liguori, miesto, ktoré ukrýva obrovský magnet pre srdce východného kresťana – originál milostivého obrazu Matky ustavičnej pomoci.

Táto vzácna ikona, ktorú v 15. storočí priniesol do Ríma obchodník z Kréty, v sebe nesie hlbokú byzantskú symboliku. Pohľad na Krista, ktorý sa v úzkosti pred nástrojmi umučenia pritúlil k Matke, pričom mu padá sandál, dojíma generácie veriacich. Keď pápež Pius IX. v roku 1866 zveril ikonu redemptoristom, dal im jasnú úlohu: „Zoznámte s ňou celý svet.“ Nám gréckokatolíkom je tento obraz dôverne známy, veď visí takmer v každom našom chráme či domácnosti. Stáť priamo pred jeho hlavným oltárom však prináša neopísateľný pocit duchovného návratu domov.

Z tohto miesta naša trasa pokračuje hlbšie do uličiek starého Ríma. Od Kostola svätého Alfonza prejdite cez cestu a namierte si to k tajomnému strmému schodisku Salita dei Borgia. Prechod pod historickým oblúkom vás vyvedie priamo na skryté námestie, ktorému dominuje bazilika San Pietro in Vincoli (Svätý Peter v okovách). Tento starobylý chrám z 15. storočia, do ktorého je vstup bezplatný, stráži nielen vzácne relikvie reťazí, ktorými bol Peter spútaný v Jeruzaleme a Ríme.

V pravej lodi baziliky na vás čaká jedno z najmonumentálnejších diel svetového umenia – ikonická socha Mojžiša od Michelangela. Mramorový vodca Izraela vyžaruje takú vnútornú silu a napätie, že máte pocit, akoby mal v nasledujúcej sekunde prehovoriť. Malý cestovateľský tip: Ak vhodíte euro do mincovníka vedľa hrobky, na pár minút sa zapne špeciálne osvetlenie, ktoré dokonale zvýrazní anatómiu Michelangelovho mramoru. Je to fascinujúca bodka za putovaním, kde sa hlboká úcta k počiatkom Cirkvi stretáva s vrcholným umením. (Tomáš Miňo)

Rýchly gastroúnik z turistickej pasce

Keď vás uprostred rímskych uličiek prepadne hlad, no nemáte čas na zdĺhavé sedenie v reštauráciách, vyhnite sa predraženému fastfoodu aj klasickej pizzi do ruky. Skutočný Riman hľadá vývesnú tabuľu s nápisom *Porchetta*. Je to chrumkavé, pomaly pečené bravčové mäso prevoňané bylinkami, ktoré vám narežú priamo do čerstvej chrumkavej žemle. Táto syta a lacná lokálna pochúťka vás postaví na nohy na ďalšie kilometre. Ak túžite po niečom menšom, v každej rímskej pekárni (*panificio*) či bistre si pýtajte *arancino*. Ide o chrumkavú vyprážanú ryžovú guľôčku, ktorá ukrýva horúcu roztopenú mozzarellu, často v kombinácii s mäsovým ragú alebo hráškom. Je to geniálny sicílsky vynález, ktorý dokonale zasýti priamo počas chôdze za ďalším rímskym dobrodružstvom. ☘

PORADA, KTORÁ SA SKONČILA V RÍME

V malej softvérovej firme bolo posledné mesiace dusno. Projekt pre veľkého klienta ukončili s meškaním. Pred nimi bola teraz kopa odloženej roboty. Programátori boli vyčerpaní. A vlastne všetci zúfalo pozerali na nástenku s úlohami. Šéf firmy Martin Kováč vedel, že je čas uvoľniť napätie. Na porade otvoril tému teambuildingu.

„Tatry?“ navrhol niekto. „Zas budeme riešiť prácu pri pive,“ ozvala sa kolegyňa.

„Maďarsko?“ ozvalo sa z rohu. „Tam sme boli vlni.“

„Wellness!“ zakričala kolegyňa. „Polovica sa zase bude nudiť,“ reagoval vychudnutý IT-čkář Milan, ktorý viac túžil po niečom praktickom a vzdelávacom.

Chvíľu bolo ticho. A potom grafik Robo len tak medzi rečou povedal: „Videl som, že otvorili lety z Košíc do Ríma. Čo vy na to?“ Počiatkový smiech vystriedalo ticho. Kolegovia pozerali do mobilov pohltení myšlienkami na výlet. A potom zrazu začali rozprávať všetci naraz.

„Mohli by sme ísť na futbal,“ zakričal Robo. „A my nakupovať,“ ozvala sa Magda. „K moru, určite by sme si mohli odskočiť k moru,“ nevzdávala sa kolegyňa, ktorá predtým navrhovala wellness. „Vatikánske múzeá, konečne chcem vidieť Sixtínsku kaplnku. A určite Koloseum,“ nadšene reagoval Milan.

O týždeň mali kúpené letenky, rezervovaný hotel a jasné pravidlo: služobné mobily ostanú vypnuté doma. Počas pobytu bol šťastný každý. Pestré možnosti ponúkali pre každého niečo. O dobrom jedle, pive či neuveriteľnom výbere zmrzlín hovoriť ani netreba. Posledné doobedie sa ešte zastavili na Námestí svätého Petra. Práve sa začínala generálna audiencia a na chvíľu zazreli aj pápeža.

Keď sa vrátili do Košíc, v kancelárii bolo cítiť zmenu. Ľudia sa viac rozprávali, menej hádali. A kopu úloh z nástenky škrtali skvelým tempom. Pomáhali si. Zistili, že zúfalstvo a únava zmizli a oni opäť vládzu. Martin sa pozeral na spokojný tím a len sa usmieval. Niekedy stačí na pár dní vypnúť, odskočiť si hoci aj do Ríma a potom sa zapnúť s novou silou. V Ríme ešte nestihli vidieť a zažiť všetko. Tento výlet zrejme nebol posledný. ☘

Ako si predstavuješ ideálnu letnú dovolenku?

Žaneta: Dovoľenku si predstavujem pri mori. Nemusí byť príliš horúco, ale tak akurát na prechádzky po meste. Mám rada more. Robí asi najlepšiu dovolenkovú atmosféru, ale nie som typ, ktorý by pri ňom ležal väčšinu času. Preferujem prechádzky a spoznávanie okolia. Hlavne obdivovanie architektúr. K tomu si kúpiť zmrzlinu a zísť sa najesť do nejakej krásnej uličky. Jednoducho si predstavujem spomaliť a užívať si každý moment. A aby bola ideálna, nech je hlavne s najbližšími. Lebo najlepšie zážitky sú tie spoločné.

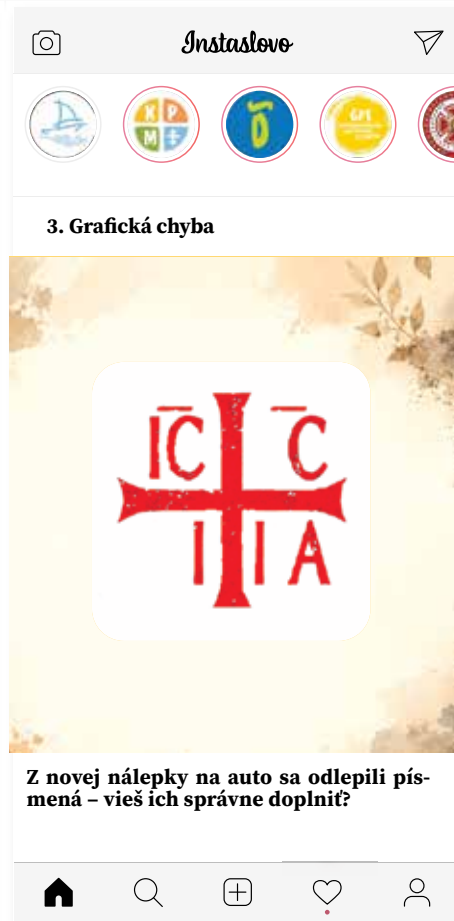
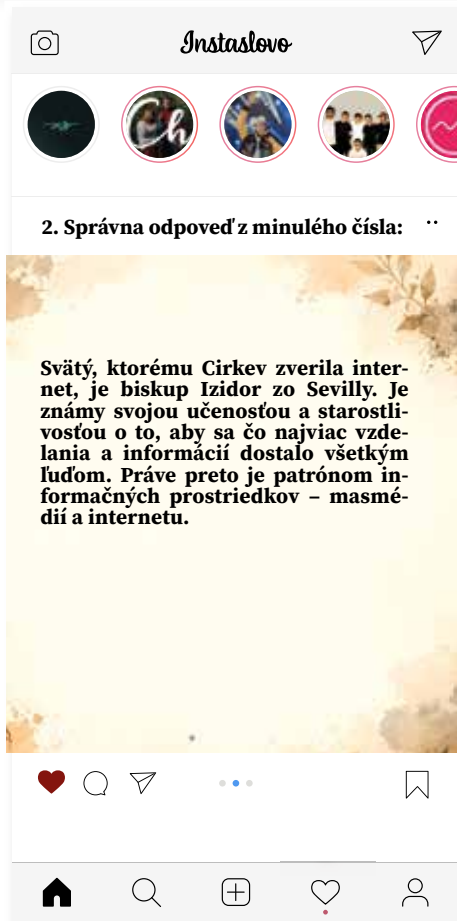
Dávid: Na letnú dovolenku sa pochopiteľne tešíme všetci. Študenti sa tešia, že si oddýchnu od školy, zamestnaní od práce. Letná dovolenka nemusí automaticky znamenať pobyt v zahraničí, môže to byť aj skromnejší pobyt v prírode alebo na mieste, kde sa cítíme dobre a pohodlne, kde vieme zregenerovať a načerpať silu. To pre mňa znamená letná dovolenka. Či si už vyberieme niečo luxusnejšie, napríklad pobyt pri mori, alebo skromnejšie, nemali by sme zabúdať na Boha a byť s ním v spojení aj počas dovolenky.

Natalia: Dovoľenka – čas, keď si oddýchne telo, no zároveň pookreje duša. Na takú dovolenku by som potrebovala pravdepodobne viac času ako len týždeň alebo desať dní, pretože by som chcela zažiť pekné výhľady prírody, čas s manželom strávený rozhovormi, oddýchnuť si pri dobrej knihe, ktorú by som mohla čítať bez prestávky, no a nejaké spoločenské vyžitie na koncerte obľúbeného tvorca hudby by som privítala tiež. Chcela by som zažiť všetko, na čo si momentálne neviem nájsť dostatok času. 😊

...

30<30

KLÁRA TOMÁŠIKOVÁ

(26 ROKOV)

Volám sa Klára Tomášiková a zakúsila som, že Božie plány sú vždy lepšie než tie moje.

Priznávam, že mnohokrát sa nechám pohltiť každodennými povinnosťami a aktivitami natoľko, že nedokážem vnímať, aký kus cesty som už prešla. Keď sa však obzriem späť, ostávam v úžase. Niekedy sa zamýšľam nad tým, ako by zareagovala taká šestnásťročná Klára, keby som sa s ňou mohla stretnúť a porozprávať jej, čo v nasledujúcich desiatich rokoch zažije a kým sa stane. Z dievčaťa, ktoré sa bálo, čo si o nej ostatní pomyslia, sa stala žena, ktorú Božia milosť doviedla na miesta, ktoré celkom určite neskrsli v jej hlave. Často si v tomto kontexte pripomínam verš z Knihy proroka Izaiáša: „Lebo moje myšlienky nie sú vaše myšlienky a vaše cesty nie sú moje cesty.“

Môj doterajší život sa mi javí ako mozaika vyskladaná z čudessných „náhod“, ktoré v skutočnosti náhodami ani náhodou neboli. Z okamihov, z ktorých mi niektoré priniesli neopakovateľnú radosť, iné zase neznesiteľnú bolesť. Každý jeden z nich ma však tajomným spôsobom doviedol až sem. Doliny sa striedali s vrchmi, plač so smiechom. Vlastne z jednej doliny vás práve pozdravujem. Tu ustupujú emócie a vlastné dojmy, ktoré strieda viera.

Postupne sa učím zraniteľnosti a životu závislému od Boha, do ktorého rúk som vložila všetko. Vo veľmi mladom veku som mu odovzdala svoj život a on moje slová vzal vážne. Odvtedy som si prešla najrôznejšími obdobiami, pričom som pochopila, že viera nie je o príjemných pocitoch a neustálom šťastí, a toto zistenie sa mi dlhší čas príliš nepáčilo. Musela som sa teda učiť milovať a kráčať ďalej aj napriek prežitým zradám, zrane-

niam, samote a opusteniu. V niektorých chvíľach ma premáhalo sklamanie z druhých i z Boha, ktorý isté veci, ktoré som mu odovzdala, odo mňa skutočne vzal, a nevrátil ich späť. Priznávam, že som sa viackrát ocitla na križovatke, kde som si s vypätím všetkých síl volila dôverovať Bohu, aj keď som absolútne ničomu nerozumela.

Keď som však volala na Pána, on ma nenechal zísť z cesty, ktorú pre mňa pripravil. Vždy ku mne prehovoril spôsobom, ktorý som nedokázala ignorovať, aj keď by som si v horkosti vlastného srdca najradšej bola zariadila život po svojom. On však nedovolil, aby som urobila nešťastné rozhodnutia, ktoré by mi ublížili. Nepotrebovala som vidieť za horizont, za čo som v modlitbe ani neprosila, a ani by som to vo svojej ľudskej krehkosti nezvládla uniesť. Prosila som len o milosť vidieť aj v hmle na vzdialenosť ďalšieho kroku.

Odvzdanosť Bohu ma doviedla napríklad k „úplne náhodnému“ štúdiu taliančiny, ktoré som absolútne neplánovala, k životu v Ríme či k stáži vo Vatikánskom rozhlase. Za posledné tri roky som sa štyrikrát presťahovala, a vždy som vedela, že nasledujúcu destináciu nemám z vlastnej hlavy. V poslednom prípade som prosila Boha o smerovanie a o pár týždňov – ani neviem ako – som už opäť sedela v lietadle na ceste do Ríma. Nič z toho by sa však nebolo udialo, ak by som nemala srdce ochotné odpovedať na volanie, ktoré sa veľakrát líšilo od mojich predstáv. Navonok sa nestalo nič prevratné, ale v hĺbke srdca som vedela, že Boh sa priznal k svojmu zámeru so mnou. Zároveň som si bola istá, že sa zaujíma o moje prežívanie a necháva ma slobodne sa rozhodnúť. V prvom rade mi život s Bohom teda priniesol slobodu – takú, ktorú mi nikto nevezme. ∞

LUX OD ROKU 1991
PREŠOV

35 rokov s Vami

ČISTIACA TECHNIKA
najväčší výber upratovacej
a čistiacej techniky
na predajni a v e-shope

ČISTIACE SLUŽBY
čistiace práce od A-Z

Bardejovská 5, 080 06 Prešov - Ľubotice
+421 51/77 10 371, 77 10 809

VÝHERCA

V júnovom losovaní bol zo všetkých riešení vylosovaný pán **Juraj Špak z Tichého Potoka**.

Správne riešenia z májového čísla:

Krížovka: Čas poskytnutý Bohu nevychádza navnívoč.

Osemsmerovka: Cez dobré skutky naša viera zakvitá a prináša ovocie.

Riešenia zasielajte na adresu: SLOVO, Hlavná 3 080 01 Prešov alebo inzercia@casopisslovo.sk.

Tajničku osemsmerovky tvorí 26 nevyškrtaných písmen.

Autor: Marek Pataky.

Legenda: ASTÁT, BAŠTA, DEL'BA, DORAST, DOZOR, HLUPÁK, KALICH, KAMERA, KLASY, KOALÍCIA, KOLIBA, KOMÁR, KOMIK, KOPULA, KRSTY, LIMBA, MELASA, MLEIKO, NÁPAD, NÁZOR, OBČAN, OBILIE, ODBYT, OKRES, ORKÁN, PANNA, PAROH, PERIE, POČET, POLROK, PRÁVO, PUŠKY, PYTAČ, RAMPA, RIZIKO, RODINA, RUINY, SALAŠ, SÍRAN, SLAMA, SLOVENSKO, SNINA, SOSNA, SPRÁVA, SÚBOR, SÚCIT, SVADBA, TIKET, ÚNAVA, VALIDITA, VAZAL, ZLOMOK, ZMESI, ZRADA.

T P Z R A D A O A N I N S K O O T
N E A R Z M E S I A A E O K R E S
U A K R L T T Ľ A Č I Y S I O Š A
P E R I E Á P U B L S N N Á Z O R
A J E Í T M H O I A E E A L O A O
R K D J S L A B L V O M O V D K D
O E A L U P O K O R A M P A I Ľ S
H V P P A K R L K L O L A Z A V É
T H Á N S S S Á S K K K I R A K B
E K N R T Ú N A V A I R O D I N A
Č A T Y P B C E L A L A B M I L Š
O D B Y T O A I C Í L A O K Á T T
P Y N I U R C H C H T Y Y K Š U P R A

UTIPY

On a ona, nesmelí mladí ľudia, si padli do oka.
Nakoniec ona prekonala trému a vraví:
„Volám Patrícia a ty?“
„Ja nie.“

Host' vraví čašníkovi:

„Pán hlavný, prosím vás, nedalo by sa dopieť to kurča?“
„Vám sa zdá nedopečené?“
„Čo ja viem, vyzobáva mi z t-niera zemiaky...“

„Mám samé problémy.“

„Aké problémy?“

„No napríklad, do ktorej banky mám vložiť peniaze.“

„Aké peniaze?“

„No však to je ten ďalší problém...“

„Vonku je tak krásne,“ hovorí muž manželke, „a ty sa tu drieš s parketami. Mala by si ísť na vzduch a umyť auto.“

Než som sa oženil, netušil som, že existuje nejaký nesprávny spôsob, ako dať mlieko do chladničky.

Príde chlapík do krčmy a pýta sa vrchného: „Bol som tu včera večer?“

„Áno, bol.“

„A prepil som celú výplatu?“

„Úplne celú.“

„Chvalabohu, už som si mysl-el, že som ju stratil...“

„Drahá, na čom sa smeješ?“ pýta sa muž svojej ženy.

„Na vlastnej hlúposti,“ odvetí žena.

„A čože tak málo?“

„Synak, hádaj, čo som ti priniesol zo služobnej cesty.“

„Nič.“

„Beťár jeden, zase uhádol!“

Slovo – oficiálny časopis Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku
www.casopisslovo.sk

Ročník 58, mesačník, číslo 7

Adresa redakcie

SLOVO, Hlavná 3, 080 01 Prešov
tel.: 051/756 26 42, 0909 266 013
e-mail: redakcia@casopisslovo.sk

V prípade záujmu o zasielanie časopisu nás kontaktuje na: distribucia@casopisslovo.sk.

Číslo účtu

SK45 0200 0000 0032 1020 6959

Vydavatel'ia

Gréckokatolícka cirkev na Slovensku,
Hlavná 1, 081 35
Prešov, IČO 51311917
Petra, n. o., Hlavná 1, 080 01 Prešov,
IČO 37886622

Cirkevné schválenie

ABÚ v Prešove, č. j. 3317/99

Šéfredaktorka

PhDr. Valéria Juríčková, PhD.

Redakcia

Mgr. Richard Fučko

ThDr. Miroslav Dancák, PhD.

PhDr. Adriana Čovanová, PhD.

Mgr. Miroslav Chorenďák

DipL.-Theol. Univ. Ján Sabol

Grafický návrh

Mgr. Jozef Petričko

Grafické spracovanie

Mgr. Žaneta Tkáčová, DiS. art

Za obsah inzerátov nezodpovedáme.

Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu príspevkov.

Zásady ochrany osobných údajov sú uvedené na webovej stránke
<http://casopisslovo.sk/vyhlasenie/>

Tlač: Alfa print, s. r. o., Martin

Distribúcia: Mediaprint-Kapa

Pressegrosso, a. s., Bratislava
ISSN 1335-7492. EV 182/08

Dátum vydania: 01.07.2026

Titulná strana: pexels.com

vладыka Milan Lach SJ – 1. júl – 25 rokov kňazskej vysviacky; **Alexander Andrejko** – 1. júl – 25 rokov kňazskej vysviacky; **Rastislav Baka** – 1. júl – 25 rokov kňazskej vysviacky; **Dušan Cipka** – 1. júl – 25 rokov kňazskej vysviacky; **Peter Čintala** – 1. júl – 25 rokov kňazskej vysviacky; **Jozef Fabišík** – 1. júl – 25 rokov kňazskej vysviacky; **Marcel Gecej** – 1. júl – 25 rokov kňazskej vysviacky; **Jozef Havrila** – 1. júl – 25 rokov kňazskej vysviacky; **Rastislav Janičko** – 1. júl – 25 rokov kňazskej vysviacky; **Patrik Jurko** – 1. júl – 25 rokov kňazskej vysviacky; **Michal Krajňák** – 1. júl – 25 rokov kňazskej vysviacky; **Jozef Lukáč** – 1. júl – 25 rokov kňazskej vysviacky; **Tomáš Muszka** – 1. júl – 25 rokov kňazskej vysviacky; **Pavol Seman** – 1. júl – 25 rokov kňazskej vysviacky; **Peter Vaško** – 1. júl – 25 rokov kňazskej vysviacky; **Peter Krenický** – 13. júl – 70 rokov života; **František Krajňák** – 14. júl – 45 rokov kňazskej vysviacky; **Jaroslav Štelbaský** – 14. júl – 30 rokov kňazskej vysviacky; **Marek Badida** – 23. júl – 20 rokov kňazskej vysviacky; **Vladimír Geletka** – 23. júl – 20 rokov kňazskej vysviacky; **Jozef Kornecký** – 23. júl – 20 rokov kňazskej vysviacky; **Juraj Zimovčák** – 24. júl – 60 rokov kňazskej vysviacky; **Stanislav Činčár** – 28. júl – 40 rokov života

SPOLOK SV. CYRILA A METODA

Jubilanti – júl

50 rokov: Ján Buleca, Košice; Peter Demčík, Trenčín; Katarína Dušková, Bratislava-Vajnory; Amália Tomečková, Ľubica; Pavol Uličný, Chminianska Nová Ves

60 rokov: Pavol Gača, Vlača; Iveta Hricová, Sačurov; otec Miron Kerul'-Kmec, Kuzmice

70 rokov: Emil Jaroš, Humenné; Anna Klobušická, Vlača; Marta Mervová, Kojšov; Magdaléna Naďová, Čerhov; Božena Sabová, Trebišov; Viera Solomonová, Košice; Helena Zuskáčová, Hraň; Marián Čabala, Ľubotice; Anna Šimonová, Hlivišťa

75 rokov: Emília Bulovčáková, Kusín; Július Fedorišin, Kaluža; Mária Gürtlerová, Sol'; Anna Il'ková, Juskova Voľa; Anna Jevočinová, Svidník; Margita Sedláková, Prešov; Pavol Sisák, Juskova Voľa; Ľudmila Čigašová, Baškovce

80 rokov: Anna Frajkorová, Juskova Voľa; Mária Labašová, Malcov; Margita Nagyová, Kalša; Zuzana Sakalová, Bardejov

85 rokov: Ján Figel', Hraň; Margita Michal'ková, Nacina Ves

90 rokov: Helena Lupčová, Hlinné-Zlatník

95 rokov: Anna Kolodyová, Vojčice

100 rokov: Mária Orosiová, Cabov

Drahý náš otec **Jan-ko Marčák**, v žalme 27, 3 sa hovorí: „Nech odvážne hľadím vpred, lebo ty Pane si mojou silou a aj keby sa proti mne postavili šíky, moje srdce sa nezľakne. Aj keby proti mne vzbĺkol boj, zotrám v dôvere.“ Pri príležitosti 10. výročia tvojej kňazskej vysviacky ti vyprosujeme pevné zdravie, pokoj v srdci a hojnosť Božích milosti. Ďakujeme za všetko. vďační veriaci farnosti Becherov

Duchovný otec **Maroš Prejsa**, pri vašom jubileu 50 rokov ďakujeme Bohu za dar vášho života a kňazstva. Nech vás Pán sprevádza zdravím, silou a požehnaním vo vašej službe medzi nami.

s úctou a modlitbou veriaci z farnosti Snina

Keďže v júnovom čísle sme uviedli nesprávnu farnosť, otcovi Prejsovi a veriacim farnosti Snina sa ospravedľujeme.

V týchto dňoch si pripomína krásne jubileum – 30. výročie kňazskej vysviacky – náš drahý duchovný otec **Andrej Šambronský**.

Drahý náš duchovný otče, pri tejto príležitosti vám chceme vyjadriť úprimnú vďaku za vašu obetavú kňazskú službu, otcovskú starostlivosť, ohlasovanie Božieho slova, modlitby, ktorými nás sprevádzate, a vašu ľudskosť. Vyprosujeme vám od nášho Pána Ježiša Krista veľa Božích milostí, pevné zdravie, radosť v srdci a hojnosť darov Svätého Ducha. Nech vás na vašej kňazskej ceste sprevádza a ochraňuje naša Presväta Bohorodička. *Na mnohaja i blahaja lita!* S láskou, vďakou a úctou želajú veriaci zo Sačurova a filiálky Lomnica. K blahoželaniu sa pripája manželka Janka s deťmi.

Drahí naši jubilanti, kňaz otec **Juraj Zimovčák s manželkou Annou**, v mesiaci júl sa dožívate obidvaja krásnych jubileí. Na spoločnej ceste životom kráčate

v manželstve už 60 rokov a otec Juraj si pripomína aj 60 rokov kňazskej vysviacky. Chváliac Boha slovami žalmistu: „Ty si môj Boh, vďaka ti vzdávam; ty si môj Boh, velebím ťa. Oslavujte Pána, lebo je dobrý, lebo jeho milosrdenstvo trvá naveky.“ (Ž 117, 28 – 29) vďačíme za dar života, ktorý sme vo vás dostali. Ďakujeme za príkladný kňazský a rodinný život, za modlitby, obety a povzbudenia. Do ďalších rokov vám vyprosujeme hojné Božie požehnanie, dary Svätého Ducha, nech vás stále sprevádza Presväta Bohorodička svojím príhovorom. K tomu vyprosujeme dobré zdravie a veľa radosti.

s láskou deti s rodinami, vnúčatá s rodinami a pravnúčatá

Pri príležitosti 30. výročia kňazskej vysviacky nášho duchovného otca **Miroslava Pohára** mu touto cestou vyjadrujeme poďakovanie za sprítomňovanie

Kristovej lásky medzi nami, za vysluhovanie svätých tajomstiev a božských liturgií. Do ďalších rokov kňazskej služby mu vyprosujeme pevné zdravie, hojnosť Božích milostí, dary Ducha Svätého a stálu ochranu našej nebeskej Matky, Presvätej Bohorodičky. Nech vás Pán Boh živí na mnohé a blahé roky!

s úctou a modlitbou veriaci z farnosti Brezina

Na to, aby sme otcovi **Martinovi Barnovi** vyjadrili vďačnosť a úctu, máme niekoľko dôvodov: nedávne narodeniny a najmä 15. výročie kňazstva. Otec Martin, vážime si, koľko

ľudskosti a srdca vkladáte do duchovnej služby. Ceníme si vašu blízkosť, tvorivosť a čas, ktorým nešetríte pre nikoho z nás. Modlíme sa za vás a prajeme vám, aby vám nikdy nechýbala Božia priazeň i priazeň ľudí a aby ste denne mali množstvo dôvodov ďakovať Bohu za jeho dobrotu voči vám i vašej rodine. *Na mnohaja i blahaja lita.*

veriaci farnosti Ľubovec

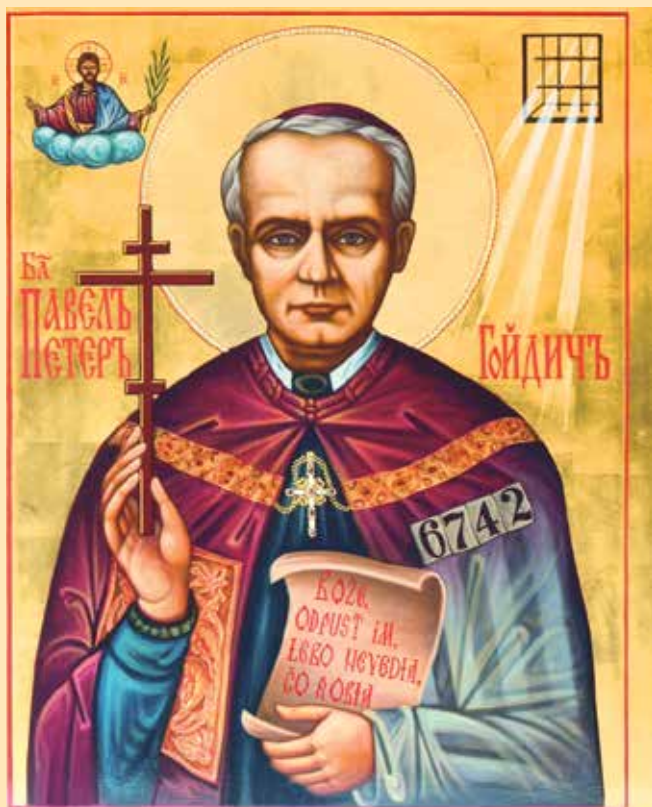
MODLITBA K BL. BISKUPOVI

PAVLOVI PETROVI GOJDIČOVI, OSBM

Blažený biskup mučeník Pavol, teba už v čase tvojho pozemského života nazývali biskupom zlatého srdca. Pros Boha za nás, aby obmäkčil naše skrehnuté srdcia, nech sú otvorené pre neho i na potreby blízkych. Starostlivý otec sirôt, chráň naše rodiny, deti i mládež pred útokmi zlého ducha a pred nástrahami tohto sveta. Lásavý pastier svojho ľudu, vyprosuj požehnanie pre našu cirkev, aby bola pevná vo viere a šťastne došla do prístavu blaženého pokoja a spoločenstva s dobrotivým a v Trojici oslavovaným Bohom Otcom i Synom, i Svätým Duchom, kde ťa bude oslavovať po všetky veky vekov. Amen.

(Pane, zmiluj sa. Modlitebník a spevník gréckokatolíka; Petra n. o.; Prešov 2009)

Slovc

MOLÍTV A KU SVJAŠČENOMUČ. PAVLOVÍ GOJDIČOVÍ

Dorohyj naš vладыko zlatoho serdcja, svitložaro grekokatolíktiv! Pronasľidovaňa, kotre ty zaznav v ťažkych časach neslobody, ne zlomíľ tvoju pevnú voľu. Ne padav jes' duchom a viru Christovu i našu Cer'kov ty smilo zastavav až do posledňoho dychu svoho žyvota. Podľa rady našoho Hospoda ty položyv ruky na pluh a ne obzerav jes' sja nazad. Tvoj bohobojnyj žyvot, starostlivosť o tobi zvi-rene stado i ľubov ku vštykym ľuďam, nelem ku prijate-lam, no i ku nepřijateľam, to je svitlo, kotre svitílo ľuďam za tvoho žyvota, dnes' svitíť nam a bude svitíť i budúim generacijam. Bo svitlo ľubví je vične a nįjaka zlobna síla temnoty ho ne zahasíť. Ľubyj naš svjaščenomučenіku Pavle, v tobi mame nadіju a čerez tebe prosіme Hospoda o pomič v našych denno-dennych trapľіnаch, bolestach, pokušіnаch i pronasľidovaňach od lukavoho. Prosіme i o pomič pro našy christijaňsky rodіny, naj svitlo tvojoj dobroprіkladnosti prosvitіť serdcja vštykych tych našych bratіv i sester, kotry suť zatemnny nevіrstvom, abo zy-šľi z pravdіvoj dorohy do vičnostі. Pomož svojomu naro-du a chraň ho i utrímuј pevnym v pravovіrnostі, čerez čolovіkolubstvo jedіnorodnoho Syna Božoho, kotromu zistav virnyj ty, a kotromu i my chočeme zistatі virny až do kінca našoho žyvota i naviky vikiv.

Slovc